

ชุดการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย เรื่อง จังหวะ



วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรี)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2551

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ชุดการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย เรื่อง จังหวะ

นางสาววิภาวดี นครขวาง

ผู้วิจัย

รองศาสตราจารย์อรวรรณ บรรจงศิลป์
กศ.บ., ค.ม., M.M.

ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์
ศศ.บ., ศศ.ม.

กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ศาสตราจารย์ บรรจง มไหสวริยะ พ.บ.

คณบดี

บัณฑิตวิทยาลัย

อาจารย์วิเชียร สิทธิประภาพร

ศศ.บ., ศศ.ม., ปร.ค.

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี
วิทยาลัยดุริยางคศิลป์

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ชุดการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย เรื่อง จังหวะ

ได้รับการพิจารณาให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรี)

วันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2551

นางสาววิภาวดี นครขวง

ผู้วิจัย

รองศาสตราจารย์โกวิท ชันศิริ

K.C.M., M.A., Ph.D.

ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์อุรรณ บรรจงศิลป์

กศ.บ., ค.ม., M.M.

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์

ศศ.บ., ศศ.ม.

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์สุกรี เจริญสุข

M.M.E., D.A. (Music)

ผู้อำนวยการ

วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ศาสตราจารย์ บรรจง มไหสวริยะ

พ.บ.

คณบดี

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากรองศาสตราจารย์อรรณ
บรรจงศิลป์ ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์, รองศาสตราจารย์ ดร. โกวิท วัชรศิริ ประธาน
กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำ และ
เป็นที่ปรึกษาชี้แนะช่วยเหลือในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
สำเร็จลุล่วง ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณของท่านไว้
 ณ ที่นี้เป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พงษ์ลดา ธรรมพิทักษ์กุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุกิจ
พลประดม อาจารย์สิริกุล ศิริธรรมขันติ ที่ช่วยแนะนำในการปรับปรุงเครื่องมือ คอยติดตามผล
และให้กำลังใจมาโดยตลอด สน.ปราณี พลแก้ว และสน.รัตนา เผ่าวงศา ที่ให้คำแนะนำและใน
การปรับปรุงเครื่องมือ ขอขอบคุณผู้อำนวยการวาทิน แก้วไธสง คุณครูอมร เมยมงคล และ
นักเรียนโรงเรียนวัดเจริญราษฎร์บำรุง ที่อำนวยความสะดวกในการวิจัยครั้งนี้ให้ลุล่วงด้วยดี

ขอขอบคุณเพื่อนจูน น้องเตย น้องยา น้องเพื่อน ที่คอยให้กำลังใจ คอยช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกทุกวิถีทางในการทำวิจัยครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ คุณน้ำ พี่สาว พี่ชาย ที่คอยให้กำลังใจ และ
สนับสนุนทุนทรัพย์ในการทำวิจัยจนสำเร็จ

วิภาวดี นครขวาง

ชุดการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย เรื่อง จังหวะ
(MUSIC ACTIVITY PACKAGE FOR CHILDREN IN EARLY CHILDHOOD:
RHYTHM)

วิภาวดี นครขวาง 4837797 MSMS/M

ศศ.ม. (ดนตรี)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : อรวรรณ บรรจงศิลป์, กศ.บ., ค.ม., M.M.,
ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์, ศศ.บ., ศศ.ม.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) สร้างชุดการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย เรื่อง จังหวะ (2) พัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมดนตรีให้กับเด็กปฐมวัย โดยเน้น เรื่อง จังหวะ และเจตคติที่ดีต่อดนตรี และ (3) ประเมินประสิทธิภาพของชุดการจัดกิจกรรมดนตรี

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นอนุบาล 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7 จำนวน 20 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ ชุดการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย เรื่อง จังหวะ ประกอบด้วย (1) แผนการจัดกิจกรรมดนตรีรวมระยะเวลาในการจัดกิจกรรมทั้งสิ้น 18 ครั้ง (2) แบบประเมินผลกิจกรรมดนตรี (3) แบบสัมภาษณ์เจตคติของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมดนตรี การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัย พบว่า การทดลองใช้ชุดการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย เรื่อง จังหวะ เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ มีประสิทธิภาพ 80.27/85.50 ผ่านเกณฑ์ 80/80 ด้านเจตคติต่อกิจกรรมดนตรีของนักเรียน พบว่า นักเรียนร้อยละ 90 มีเจตคติที่ดีต่อกิจกรรมดนตรี

คำสำคัญ : ชุดการสอน/ จังหวะ/ เด็กปฐมวัย

142 หน้า.

**MUSIC ACTIVITY PACKAGE FOR CHILDREN IN EARLY CHILDHOOD:
RHYTHM**

WIPAWADEE NAKHONKWANG 4837797 MSMS/M

M.A. (MUSIC)

**THESIS ADVISORS: ORAWAN BANJONSILPA (B.Ed., M.Ed. M.M.)
SAKCHAI HIRANRAK (B.A., M.A.)**

ABSTRACT

The purposes of this study were (1) to design a music activity package with particular reference to rhythm for children in early childhood, (2) develop forms of music activity pertaining to rhythm as well as positive attitudes for children in early childhood, and (3) to assess effectiveness of the music activity package designed.

Samples of this investigation included 20 students of kindergarten level enrolled in semester 1/2008 at Watcharoenrat Bamrung School, Office of Education, Nakhon Ratchasima Area 7, Thailand.

Data collection procedure was a music activity package with particular reference to rhythm for children in early childhood which included (1) plans for music activities with duration of 18 times, (2) an evaluation form of music activities and (3) an interview form to check students' attitudes toward music activities. Data were analyzed by using descriptive statistics, percentage, and means.

The finding indicated that the music activity package with particular reference to rhythm for children in early childhood designed yielded positive results according to the hypothesis. The effectiveness was 80.27/85.50 criterion 80/80 The finding also revealed that 90% of the students had positive attitudes toward music activities.

**KEY WORDS : MUSIC ACTIVITY PACKAGE/ RHYTHM/ CHILDREN IN
EARLY CHILDRENHOOD**

142 pp.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญแผนภูมิ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญและที่มาของงานวิจัย	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
1.3 สมมติฐานการวิจัย	4
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
1.5 ขอบเขตของการวิจัย	4
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ	5
1.7 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	6
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม	
2.1 ดนตรีกับเด็กปฐมวัย	8
2.2 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546	11
2.3 การจัดการเรียนการสอนดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย	14
2.4 ชุดการจัดกิจกรรม	28
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	30
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	
3.1 ประชากรและตัวอย่างประชากร	33
3.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	33
3.3 การหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	43

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	44
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	45
3.6 การนำเสนอข้อมูล	45
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
4.1 ผลคะแนนจากการประเมินผลระหว่างกิจกรรม	47
4.2 ผลคะแนนจากการประเมินผลหลังสิ้นสุดกิจกรรม	47
4.3 ข้อมูลจากการศึกษาเจตคติของนักเรียน	48
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปผลการวิจัย	49
5.2 การอภิปรายผล	50
5.3 ข้อเสนอแนะ	53
บทสรุปแบบสมบูรณ์ภาษาไทย	55
บทสรุปแบบสมบูรณ์ภาษาอังกฤษ	66
บรรณานุกรม	77
ภาคผนวก	
ก. ตารางแสดงผลคะแนนการประเมินระหว่างกิจกรรมและหลังสิ้นสุดกิจกรรม	81
ข. แผนการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย เรื่อง จังหวะ	83
ค. แผนภูมิภาพแสดงท่าทางประกอบคำคล้องจอง	140
ประวัติผู้วิจัย	142

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1. ตารางแสดง โครงสร้างและระยะเวลาการจัดกิจกรรมดนตรี	35
2. ตารางแสดงแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรม	40
3. ตารางแสดงแบบบันทึกการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เรียน	42
4. แสดงข้อมูลคะแนนจากการประเมินผลระหว่างกิจกรรม	47
5. แสดงข้อมูลคะแนนจากการประเมินผลหลังสิ้นสุดทุกกิจกรรม	47
6. แสดงข้อมูลจากการศึกษาเจตคติของผู้เรียน	48

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่ 1 แสดงกรอบแนวความคิด

หน้า
6



บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา

พัฒนาการความสามารถแรกเริ่มของมนุษย์ ตั้งแต่ในครรภ์มารดาช่วงเดือนที่ห้า คือ การได้ยินเสียงต่าง ๆ ที่แวดล้อม ซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อการพัฒนาด้านดนตรี และดนตรียังเป็นส่วนสำคัญอย่างหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการในทุก ๆ ด้านของมนุษย์

ณรุทธิ์ สุทธิจิตต์ (2542) กล่าวถึง คุณค่าของดนตรีที่มีต่อพัฒนาการเด็ก ว่าการฟังดนตรีสามารถสร้างเสริมจินตนาการ พัฒนาการคิดสร้างสรรค์ ปลุกเร้าให้เกิดความรู้สึกต่าง ๆ ก่อให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาการด้านอารมณ์ การร้องเพลงที่ประกอบด้วยภาษาต่าง ๆ ที่หลากหลาย ช่วยส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาการใช้ภาษา การเคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะเพลง ส่งเสริมให้เด็กมีการพัฒนาด้านร่างกายที่ดี และการเล่นเครื่องดนตรี หรือการแสดงออกทางดนตรีผ่านทักษะทางดนตรีต่าง ๆ จะช่วยส่งเสริมให้เด็กเกิดการพัฒนาด้านความเป็นเอกลักษณ์ ตลอดจนความรู้สึกสนุกสนาน ที่ได้รับจากเสียงเพลง ส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการด้านสุนทรีย์ และมีทัศนคติที่ดีต่อดนตรีต่อไปในอนาคต

นวลจันทร์ จุฑาภักดีสกุล (2549) ได้อธิบายถึงอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อการพัฒนาสมองของเด็ก ว่าพัฒนาการแรกของมนุษย์ตั้งแต่ในครรภ์มารดา คือ การได้ยิน ซึ่งสมองช่วงนั้นยังว่างเปล่า และเซลล์ประสาทยังเชื่อมต่อกันไม่ตึงเครียด เสียงดนตรีจะช่วยกระตุ้นการทำงาน และเชื่อมต่อกับส่วนต่าง ๆ ของสมองเข้าด้วยกัน ซึ่งพัฒนาการของเด็กจะเจริญเติบโตเต็มที่ในช่วงอายุ 4- 6 ปี และสิ้นสุดในวัย 12 ปีบริบูรณ์ หากเด็กไม่ได้รับการกระตุ้นในช่วงนี้ เซลล์ประสาทจะกระจุกตัวอยู่บริเวณใดบริเวณหนึ่ง ส่งผลให้กระบวนการคิดไม่สมบูรณ์

จากคุณค่า และอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อพัฒนาการของเด็กดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการ จึงกำหนดวิชาดนตรีเป็นวิชาบังคับในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ส่วนการจัดการศึกษาดนตรีในระดับปฐมวัยนั้น กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาเช่นกัน ซึ่งหลักการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยนั้นมิได้จัดเป็นรายวิชา แต่เป็นลักษณะการอบรมเลี้ยงดูพร้อมกับให้ความรู้ โดยกำหนดกิจกรรมประจำวันที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก

ผ่านประสบการณ์ตรง เนื่องจากเด็กปฐมวัย คือเด็กที่มีอายุระหว่าง 3 – 5 ปี ยังต้องได้รับการพัฒนาอย่างมากในทุก ๆ ด้าน ดังนั้นการจัดการศึกษาดนตรีในระดับนี้จะเน้นกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเป็นหลัก ซึ่งเป็น 1 ใน 6 ของกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนดในแผนการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตร

ดนตรี ตามพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน (2542) ให้ความหมายไว้ 2 ด้าน ดังนี้

(1) เสียงที่ประกอบกันเป็นทำนองเพลง (2) เครื่องบรรเลงซึ่งมีเสียงดังทำให้รู้สึกเพลิดเพลินหรือเกิดอารมณ์รัก โศก หรือรื่นเริง เป็นต้น ฦรทุท์ สุททจิตต์ (2541: 19) ได้ให้ความหมายดนตรี ว่า คือ ภาษาหนึ่งที่สามารถถ่ายทอดความรู้สึกของมนุษย์ได้ โดยใช้เสียง และจังหวะเป็นสื่อ

จากความหมายของดนตรีดังกล่าว สรุปได้ว่า ดนตรี คือภาษาหนึ่งที่ใช้เสียงเป็นสื่อ ซึ่งมนุษย์ทั่วโลกสามารถสื่อสารและเข้าใจกันได้ และดนตรีนั้นยังประกอบด้วยโครงสร้างต่าง ๆ ดังที่ อรวรรณ บรรจงศิลป์ (2538: 6) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบดนตรีว่าประกอบด้วย จังหวะ(Rhythm) ทำนองเพลง (Melody) เสียงประสาน (Harmony) ฉันทลักษณ์ (Form) อารมณ์เพลง (Expression) และรูปแบบเพลง (Style) และแนะนำแนวทางที่จะช่วยให้เด็กเข้าใจแนวคิดองค์ประกอบดนตรีได้ดียิ่งขึ้นนั้นต้องอาศัยทักษะดนตรีหลาย ๆ ด้าน ได้แก่ ทักษะการฟังเพลง ทักษะการร้องเพลง ทักษะการเล่นเครื่องดนตรี ทักษะการเคลื่อนไหวร่างกาย ทักษะการสร้างสรรค์ทางดนตรี และทักษะการอ่านโน้ต ซึ่งทักษะเหล่านี้ยังช่วยให้เด็กค้นพบความถนัดทางดนตรีของตนเอง

จากความหมายและองค์ประกอบทางดนตรีดังกล่าว เห็นได้ว่าองค์ประกอบแรกของดนตรี คือ จังหวะ (Rhythm) ซึ่งถือว่าเป็นพื้นฐานสำคัญของการปฏิบัติดนตรี จากการศึกษาหลักและวิธีการสอนดนตรีของนักดนตรีศึกษา หลาย ๆ ท่าน เช่น ดาลโครซ และออร์ฟ (ชวิชชัย นาควงษ์, 2542: 2) ได้ให้แนวคิดในการจัดการศึกษาดนตรีในระยะเริ่มต้นว่า การแสดงออกที่เป็นธรรมชาติที่สุดคือการใช้จังหวะ เนื่องจากจังหวะเป็นส่วนประกอบสำคัญอยู่ในการพูด การเคลื่อนไหว และดนตรี ดังนั้นการเริ่มต้นให้การศึกษาดนตรีที่เหมาะสมที่สุดจึงควรเริ่มต้นด้วยจังหวะ (Rhythm) จากแนวคิดดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดทางดนตรีเรื่อง จังหวะเกาะ (Beat) รูปแบบจังหวะ (Rhythmic Pattern) และจังหวะที่ค่อยๆ เร็วขึ้น และค่อยๆ ช้าลง (Accelerando and Ritardando) มาสร้างชุดการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย

สำหรับการจัดการศึกษาดนตรีในระดับปฐมวัย นอกจากที่ผู้จัดต้องคำนึงถึงพัฒนาการตามวัยของเด็กแล้ว สิ่งสำคัญและจำเป็นมาก คือ เนื้อหาสาระทางดนตรี และกิจกรรมดนตรีที่หลากหลาย เพราะสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้และมีพัฒนาการด้านดนตรีที่ถูกต้อง และเหมาะสม

ณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2544: 133) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมดนตรีว่า หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ทางดนตรีที่ผู้จัดกิจกรรมกำหนดขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจและทักษะดนตรี ซึ่งกิจกรรมดนตรีประกอบด้วย ผู้จัดและผู้ดำเนินกิจกรรม คือ ครูผู้สอน และผู้ร่วมกิจกรรม คือ นักเรียน กิจกรรมดนตรีนั้นมีหลากหลายเป็นไปตามจุดประสงค์ การจัดกิจกรรมดนตรีมี 2 ประเภท คือ กิจกรรมดนตรีในห้องเรียน และ กิจกรรมดนตรีนอกห้องเรียน ในงานวิจัยนี้ กล่าวถึง เฉพาะกิจกรรมดนตรีในห้องเรียน ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมตามระบบการศึกษาในสถานศึกษาของ รัฐบาล การกำหนดรูปแบบของกิจกรรมคือการใช้ทักษะดนตรีทั้ง 6 ด้านเป็นหลัก คือ การฟัง การร้อง การเล่นเครื่องดนตรี การเคลื่อนไหวร่างกาย การสร้างสรรค์ และการอ่านสัญลักษณ์ทาง ดนตรี อย่างไรก็ตาม สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งในการจัดกิจกรรมดนตรี คือความสามารถตาม วยของผู้ร่วมกิจกรรม การจัดการศึกษาดนตรีในระดับปฐมวัยนี้จึงเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้ สัมผัสความรู้ และทักษะทางดนตรี เป็นการปลูกฝังเจตคติที่ดีทางดนตรี ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ที่มี รูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจ

จากการสังเกต และสัมภาษณ์ครูผู้สอนระดับปฐมวัยอย่างไม่เป็นทางการจากโรงเรียนเครือข่าย ของสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษาที่ผู้วิจัยทำการสอนนั้น ผู้วิจัยพบว่า ผู้สอนในระดับปฐมวัยส่วนใหญ่นำบทเพลงต่าง ๆ จากแผนการจัดประสบการณ์ และ ซีดีเพลงเด็กต่าง ๆ ที่มีจำหน่ายทั่วไปมาใช้เป็นสื่อในการสอนเด็ก ส่วนเครื่องประกอบจังหวะ มักจะประดิษฐ์ขึ้นเองจากเศษวัสดุเหลือใช้โดยนำมาใช้เป็นสื่อในทุก ๆ กิจกรรมการเรียนรู้ แต่ไม่ได้ คำนึงถึงสาระความรู้ทางดนตรี ซึ่งครูทุกคนให้ความคิดเห็นว่า เนื่องจากไม่มีคุณวุฒิด้านดนตรี ขาดการอบรมในด้านการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็ก และไม่มีแผนการจัดกิจกรรมดนตรีที่มี เนื้อหา ขั้นตอนการจัดกิจกรรมดนตรีที่เข้าใจได้ง่ายและสะดวกต่อการนำมาสอนให้กับเด็กในระดับ ปฐมวัย

จากความสำคัญของดนตรีที่มีต่อการพัฒนาด้านต่าง ๆ ของเด็ก และปัญหาการจัดกิจกรรม ดนตรีดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะสร้างชุดการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย ที่เน้น องค์ประกอบทางดนตรี เรื่อง จังหวะ (Rhythm) เพื่อใช้จัดการศึกษาดนตรีในระดับปฐมวัย ของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือผู้ที่สนใจ โดยชุดการจัดกิจกรรม นี้ประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรมดนตรี ซึ่งประกอบด้วย แนวคิด จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการสอน และกิจกรรมประเมินพัฒนาการ ผู้วิจัยหวังว่าชุดการจัด กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยนี้ จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ และการพัฒนาด้านดนตรีของเด็กใน ระยะเริ่มต้นได้ดี และเหมาะสม อีกทั้งครูปฐมวัย สามารถใช้เป็นคู่มือ และแนวทางในการจัด

กิจกรรมดนตรีให้กับเด็กที่รับผิดชอบ เพื่อให้เด็กมีโอกาสในการพัฒนาความรู้ และทักษะทางดนตรี อันเป็นพื้นฐานที่จะเชื่อมโยงไปสู่การศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.2.1 เพื่อสร้างชุดการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย เรื่อง จังหวะ
- 1.2.2 เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมดนตรีให้กับเด็กปฐมวัย โดยเน้นให้เด็กได้รับประสบการณ์ดนตรี เรื่อง จังหวะ และเจตคติที่ดีต่อดนตรี
- 1.2.3 เพื่อประเมินประสิทธิภาพของชุดการจัดกิจกรรมดนตรี

1.3 สมมติฐานการวิจัย

- 1.3.1 ชุดการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย เรื่อง จังหวะ มีประสิทธิภาพเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ 80/80
- 1.3.2 ผู้เรียนมากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 80 มีเจตคติที่ดีต่อดนตรี หลังจากได้รับการสอนจากชุดการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย เรื่อง จังหวะ

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.4.1 ครูผู้สอนเด็กระดับปฐมวัยมีชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย เรื่อง จังหวะ
- 1.4.2 เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาดนตรีระดับปฐมวัย นำไปปรับใช้
- 1.4.3 เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยในหัวข้ออื่น ๆ

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

- 1.5.1 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นอนุบาล 1 ของโรงเรียนวัดเจริญราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7 จำนวน 20 คน
- 1.5.2 จังหวะที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย หมายถึง จังหวะเคาะ (Beat) รูปแบบจังหวะ (Rhythmic Pattern) และจังหวะที่ค่อย ๆ เร็วขึ้น และค่อย ๆ ช้าลง (Accelrendo and Ritardando)
- 1.5.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ทักษะการฟัง การร้อง การเคลื่อนไหวร่างกาย การเล่นดนตรี การคิดสร้างสรรค์ และการอ่านสัญลักษณ์
- 1.5.4 ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองรวมทั้งสิ้น 6 สัปดาห์ 18 ครั้ง ครั้งละ 20 นาที

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.6.1 เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กที่กำลังเรียนอยู่ในสถานศึกษาในระดับอนุบาล 1 อายุ 4 – 5 ปี

1.6.2 การจัดกิจกรรมดนตรี หมายถึง การให้ประสบการณ์ดนตรีในด้านความรู้เกี่ยวกับ จังหวะ ทักษะดนตรีและเจตคติที่ดีต่อดนตรี

1.6.3 จังหวะ หมายถึง จังหวะเคาะ (Beat) รูปแบบจังหวะ (Rhythmic Pattern) และจังหวะ ที่ค่อย ๆ เร็วขึ้น และค่อย ๆ ช้าลง (Accelerando and Ritardando)

1.6.4 การฟัง หมายถึง ความสามารถในการแยกแยะระหว่างเสียงพูด เสียงร้อง และจังหวะ เคาะ

1.6.5 การร้อง หมายถึง ความสามารถในการแสดงออกที่ตอบสนองจังหวะ โดยการร้อง การ ท่องคำคล้องจอง การพูดตามรูปแบบจังหวะแบบซ้ำทวน (Ostinato)

1.6.6 การเคลื่อนไหวร่างกาย หมายถึง

- การเลียนแบบท่าทางต่าง ๆ การตบมือตามจังหวะเคาะของเพลง การทำท่าทางต่าง ๆ ตามเนื้อร้องของเพลง

- การเดิน การวิ่ง การกลาน เพื่อให้สอดคล้องกับความช้า เร็วของจังหวะ

1.6.7 การคิดสร้างสรรค์ หมายถึง การตัดสินใจเลือกรูปภาพของสัตว์ต่าง ๆ เพื่อใช้แสดงเป็น สัญลักษณ์แทนจังหวะช้า จังหวะเร็ว

1.6.8 การอ่านสัญลักษณ์ หมายถึง การตีความจากสัญลักษณ์รูปภาพ เสียง ที่กำหนดแล้วพูด หรือเคลื่อนไหวร่างกาย เช่น ครูให้สัญลักษณ์ 

1.6.9 การเล่นดนตรี หมายถึง การตี การเคาะ เครื่องจังหวะให้ตรงตามจังหวะเคาะของเพลง และคำคล้องจอง

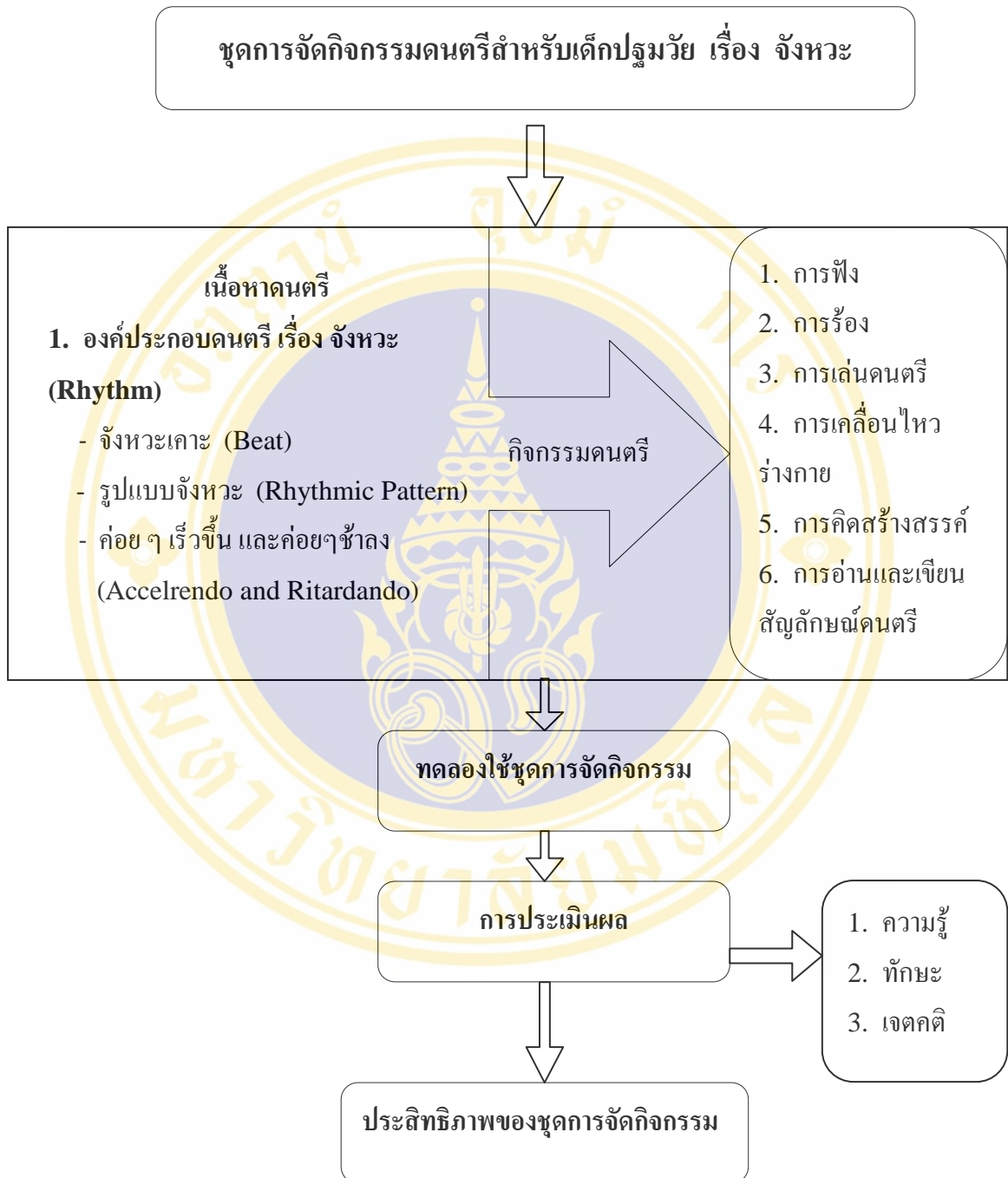
1.6.10 รูปแบบจังหวะแบบซ้ำทวน (Ostinato) หมายถึง การร้อง การพูด การเคลื่อนไหว ร่างกาย การเล่นเครื่องจังหวะ โดยทำซ้ำแบบเดิมไปมา 4 - 8 ห้องเพลง

1.6.11 ประสิทธิภาพของชุดการจัดกิจกรรมตามสมมติฐาน 80/80

- 80 แรก หมายถึง คะแนนเฉลี่ยรวมในการประเมินระหว่างเรียนของนักเรียนมีค่า คะแนนสูงกว่าร้อยละ 80

- 80 หลัง หมายถึง คะแนนเฉลี่ยรวมในการประเมินหลังเรียนของนักเรียน มีค่าคะแนน สูงกว่าร้อยละ 80

1.7 กรอบแนวความคิดที่ใช้ในงานวิจัย



แผนภูมิที่ 1 แสดงกรอบแนวความคิด

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย เรื่อง จังหวะ ดังนี้

2.1 ดนตรีกับเด็กปฐมวัย

2.1.1 พัฒนาการเด็กปฐมวัย

2.2.2 พัฒนาการด้านดนตรีของเด็กปฐมวัย

2.2.3 คุณค่าของดนตรีที่มีต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย

2.2 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

2.3.1 หลักการและจุดมุ่งหมาย

2.3.2 โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

2.3.3 การจัดประสบการณ์

2.3.4 การประเมินพัฒนาการ

2.3 การจัดการเรียนการสอนดนตรีเด็กปฐมวัย

2.3.1 องค์ประกอบดนตรี

2.3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมเคลื่อนไหวร่างกาย และจังหวะกับเด็ก

2.3.3 โครงสร้าง แนวคิด และทักษะทางดนตรี เรื่อง จังหวะ

2.3.4 หลักสูตรดนตรีระดับปฐมวัย

2.3.5 กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย

2.3.6 แนวทางการวัดและประเมินผลดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย

2.3.7 วิธีการสอนดนตรี

2.4 ชุดการจัดกิจกรรม

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.5.1 งานวิจัยในประเทศ

2.5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

2.1 คนตรีกับเด็กปฐมวัย

2.1.1 พัฒนาการของเด็กปฐมวัย

นักจิตวิทยาการศึกษาหลายท่าน ได้กล่าวถึงพัฒนาการกับความสามารถในการเรียนรู้ของมนุษย์ เช่น ฟรอยด์ (อ้างถึงใน สุรางค์ โคว์ตระกูล : 37) บิดาแห่งจิตวิเคราะห์ เชื่อว่า มนุษย์มีสัญชาตญาณติดตัวมาแต่กำเนิด บุคลิกภาพของผู้ใหญ่มักเป็นผลรวมจากประสบการณ์ที่ได้รับในช่วง 5 ปีแรกของชีวิต และจากพัฒนาการด้านต่าง ๆ ในแต่ละช่วงวัย อิริคสัน เจ้าของทฤษฎีจิตสังคม เน้นความสำคัญด้านสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมด้านจิตใจ เขามีความเชื่อเช่นเดียวกับฟรอยด์ว่า วัยแรกของชีวิต เป็นวัยรากฐานเบื้องต้นที่มีความสำคัญมาก เนื่องจากวัยต่อมาต้องได้รับการต่อเติมจากรากฐานนี้ (สุรางค์ โคว์ตระกูล, 2548: 40) และการที่ผู้สอนจะสามารถช่วยนักเรียนให้ประสบความสำเร็จในการเรียนนั้น พีโอเจต์ เจ้าของทฤษฎีเชาว์ปัญญา ได้แบ่งองค์ประกอบสำคัญที่มีส่วนเสริมสร้างพัฒนาการด้านสติปัญญา 4 องค์ประกอบ ได้แก่ วุฒิภาวะ ประสบการณ์ การถ่ายทอดความรู้ทางสังคม และกระบวนการปรับความรู้ที่ได้รับจากสิ่งที่ได้เรียนรู้และนำไปใช้ในลำดับที่สูงขึ้น

จากแนวคิดทฤษฎีดังกล่าว เป็นแนวทางที่จำเป็นและสำคัญมากที่ครูต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องพัฒนาการของเด็กตามช่วงวัยที่สอน เพราะพัฒนาการในแต่ละช่วงวัยของเด็ก เป็นพื้นฐานสำคัญที่ช่วยให้ครูจัดวางรูปแบบการเรียนรู้ให้กับเด็กได้อย่างเหมาะสม ดังรายละเอียดที่จะกล่าวถึงพัฒนาการเด็กในแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และสังคม และด้านสติปัญญา ของเด็กในวัยอนุบาล ที่มีช่วงอายุระหว่าง 3 – 5 ปี ดังนี้

1) พัฒนาการทางร่างกาย

ฟรอยด์ (อ้างถึงใน สุรางค์ โคว์ตระกูล: 34) นักจิตวิทยาพัฒนาการชาวออสเตรีย ได้อธิบายถึงลักษณะของเด็กวัยอนุบาลว่า เด็กชายจะเลียนแบบพ่อ และเด็กหญิงจะเลียนแบบแม่ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีจิตสังคมของอิริคสัน ที่อธิบายลักษณะของเด็กในวัยนี้ว่า เป็นวัยที่อยากทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง มีจินตนาการกว้างไกล ชอบเลียนแบบผู้ใหญ่ และชอบเล่นบทบาทสมมติ

นันทิยา น้อยจันทร์ (2548: 197) กล่าวถึงพัฒนาการด้านร่างกายของเด็กวัยนี้ ว่ามีความสามารถในการบังคับกล้ามเนื้อใหญ่ คือการเคลื่อนไหวร่างกายในลักษณะต่าง ๆ ได้แก่ การเดิน การวิ่ง การกระโดด ฯลฯ การบังคับกล้ามเนื้อเล็กให้ทำงานประสานกัน เช่น ตากับมือ ได้แก่ การวาดภาพ การลากเส้นตามรอยปะ เป็นต้น

2) พัฒนาการด้านสติปัญญา

ความสามารถในการรับรู้ของเด็ก จะส่งผลให้เด็กประสบความสำเร็จทางการเรียนรู้ เพียเจต์ (อ้างถึงใน ทรธษา นิลวิเชียร :6) นักจิตวิทยาชาวสวิส เจ้าของทฤษฎีเซวอน์ปัญญา ได้ อธิบายถึงลักษณะเซวอน์ปัญญาของเด็กวัยอนุบาลว่า ไม่สามารถคิดสิ่งที่เป็นนามธรรมได้ และมีความตั้งใจที่ละอย่าง ในการตัดสินใจเพื่อทำอะไรนั้นขึ้นอยู่กับรับรู้ ยังไม่เข้าใจเหตุผล แต่สามารถใช้สัญลักษณ์แทนสิ่งต่าง ๆ สร้างจินตนาการได้

3) พัฒนาการด้านอารมณ์และสังคม

อารมณ์และความรู้สึกของเด็กเล็ก เป็นพัฒนาการหนึ่งของเด็กที่มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ให้กับเด็ก เด็กวัยนี้อารมณ์เปลี่ยนแปลง และเป็นไปแบบกะทันหัน สุรางค์ โคว์ตระกูล (2548: 84) กล่าวถึงลักษณะอารมณ์ของเด็กที่พบโดยทั่วไป คือ ความกลัว ความโกรธ ความวิตกกังวล ความอิจฉาริษยา ซึ่งเด็กยังไม่สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ สำหรับพัฒนาการด้านสังคมนั้น นันทิยา น้อยจันทร์ (2548: 238) ได้กล่าวถึงลักษณะพฤติกรรมทางสังคมของเด็กวัยนี้ว่า จะแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ได้การยอมรับจากเพื่อน

จากลักษณะพฤติกรรมในแต่ละด้านของเด็กวัยอนุบาลดังกล่าวนี้ มีความเชื่อมโยงกัน และจะส่งผลต่อเนื่องไปจนถึงวัยผู้ใหญ่ ดังนั้น ผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาให้เด็ก ควรศึกษาพัฒนาการของเด็กตามวัยให้เข้าใจอย่างละเอียด เพื่อประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ถูกต้องเหมาะสมตามความสามารถ และความต้องการของเด็ก

2.1.2 พัฒนาการด้านดนตรีของเด็กปฐมวัย

ลักษณะของพัฒนาการของเด็กจะควบคู่ไปกับพัฒนาการทางด้านดนตรีโดยธรรมชาติ จำแนกเป็นพัฒนาการตามทักษะต่าง ๆ ทางดนตรีของเด็กอายุ 4 – 5 ปี ดังนี้

1) ทักษะการฟัง ของเด็กอายุ 4 – 5 ปี มีพัฒนาการที่ใกล้เคียงกัน เพราะเด็กช่วงอายุนี้นี้เริ่มใช้ภาษาได้มากขึ้น เป็นช่วงที่เหมาะสมที่สุดต่อการพัฒนาด้านภาษาและดนตรี เช่น เมื่อเด็กได้ยินเสียงพูดเด็กจะพยายามจดจำ เช่นเดียวกัน เมื่อเด็กได้ยินเสียงเพลงก็จะพยายามจำเสียงต่าง ๆ จากเพลง (John W. Floher, 2004: 73) และรับรู้ว่าเป็นเพลงร้องเดี่ยว หรือเพลงประสานเสียง (สมชาย อมรรักษ์, 2542: 37)

2) ทักษะการร้อง ของเด็กอายุ 4 ปี Davidson (1981) และ Simaons (1989) (อ้างถึงใน John W. Floher, 84) อธิบายว่า สามารถร้องเพลงทั่ว ๆ ไป ตามลำดับโดยเริ่มจากการพูดทีละคำ จากนั้นเริ่มพูดอย่างเป็นจังหวะ เป็นประโยค และเป็นทำนอง ซึ่งเสียงพูดของเด็ก

จะมีช่วงเสียงเริ่มจากเสียง ที (B3) ต่ำกว่า โดกลาง (Middle C) ไปจนถึงเสียง เอฟชาร์ป (F#4) สำหรับเด็กอายุ 5 ปี Titze (1992) และ Wilson (1987) (อ้างถึงใน John W. Floher, 2005: 84) อธิบายถึงช่วงเสียงต่ำกว่าเริ่มจากเสียง ลา (A3) ต่ำกว่า โดกลาง (Middle C) ไปจนถึงเสียง เร (D4) เด็กสามารถร้องเพลงในในช่วงเสียงนี้ได้โดยตรงระดับเสียง ซึ่งพัฒนาการด้านการร้องของเด็กจะสูงขึ้นตามลำดับพัฒนาการทางร่างกาย

3) ทักษะการเคลื่อนไหวร่างกาย เด็กอายุ 4 ขวบ สามารถทำรูปแบบจังหวะ โดยการตบมือ หรือเล่นตบแผละ สามารถเกาะเท้าตามจังหวะเคาะได้ (Patricia Shehan Campbell และ Carol Scott – Kassner, 2002: 97) Jansma และ French (1994) (อ้างถึงใน John W. Floher, 2004: 102) อธิบายว่า ความเร็วจังหวะ (Tempo) ที่เด็กสามารถเดินตามจังหวะเคาะได้อยู่ที่ 130 – 140 ครั้งต่อนาที และเด็กอายุ 5 ขวบ สามารถจับลูกบอลหรืออุปกรณ์อื่น และสามารถเดินรำพื้นเมืองง่าย ๆ ได้

4) ทักษะการคิดสร้างสรรค์ เด็กอายุ 4 ปี ชอบทดลองทำเสียงต่าง ๆ ด้วยตัวเอง โดยใช้เครื่องดนตรี หรือใช้เสียงของตัวเอง (John W. Floher, 2004: 84)

5) ทักษะการเล่นดนตรี เด็กสามารถบังคับไม้เพื่อใช้ตีระนาดได้ (John W. Floher, 2005: 118) และสามารถเล่นเครื่องดนตรีในรูปแบบจังหวะง่าย ๆ สั้น ๆ แบบซ้ำทวนได้ (Patricia Shehan Campbell และ Carol Scott – Kassner, 2002: 97)

6) ทักษะการอ่านและเขียนโน้ต เด็กสามารถแสดงความสามารถในการบันทึกโน้ต โดยใช้ รูปภาพและสัญลักษณ์ต่างๆ แทนเสียง และจังหวะที่ได้ยิน (John W. Floher, 2004: 126)

2.2.2 คุณค่าของดนตรีที่มีต่อการพัฒนาการเด็ก

Patricia Shehan Campbell และ Carol Scott - Kassner (2002: 2-3) ได้อธิบายถึงคุณค่าของดนตรีที่มีต่อเด็ก ดังนี้

- 1) ช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็ก จากการได้แสดงความรู้สึกของตนเองโดยการร้อง และเดินไปตามจังหวะของเพลง
- 2) ช่วยส่งเสริมให้เด็กมีสุนทรียศาสตร์ มีความสุข คือ เมื่อเด็กฟังดนตรีที่มีความไพเราะจะช่วยให้เด็กรู้สึกมีความสุข โดยไม่ต้องบรรยายเป็นคำพูด
- 3) ให้ความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ซึ่งในปัจจุบันสื่อดนตรีมีมากมาย หลากหลายรูปแบบเช่น บทเพลงจากภาพยนตร์ รายการทีวี จากซีดีต่างๆ เหล่านี้มีอยู่ในชีวิตประจำวัน
- 4) ส่งเสริมพัฒนาการด้านการติดต่อสื่อสาร เช่น เด็ก ๆ มักจะนำเพลงที่เรียนไปถ่ายทอดโดยการร้อง หรือทำท่าทางประกอบ เพื่อให้คนในครอบครัว หรือบุคคลที่รู้จักในชุมชนได้เข้าใจว่าตนเองได้เรียนรู้อะไรบ้าง

- 5) ส่งเสริมความรู้เรื่องวัฒนธรรมในท้องถิ่น จากเนื้อร้อง และเสียงดนตรี เด็กจะได้เรียนรู้ว่าเพลงนั้นมาจากไหน เป็นของท้องถิ่นใด
- 6) ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย จากการเคลื่อนไหวร่างกายในลักษณะต่างๆ ตามจังหวะของเพลงที่ได้ยิน
- 7) ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคมนิสัย เด็กจะได้เรียนรู้มารยาททางสังคม การปฏิบัติตัวในการอยู่ร่วมกับเพื่อน และผู้ใหญ่ ผ่านการร้องเพลง หรือท่องคำคล้องจอง
- 8) ส่งเสริมความรู้เรื่องของศาสนาและประเพณีต่างๆ ในสังคม จากเนื้อหาของบทเพลงที่นำมาจากเพลงที่เป็นเอกลักษณ์ของชาติ หรือเพลงที่มีเนื้อหาเหตุการณ์สำคัญ หรือเทศกาลต่างๆ
- 9) ส่งเสริมให้เด็กรู้จักและอนุรักษ์ดนตรีที่มีในท้องถิ่นของตน
- 10) ส่งเสริมให้เด็กรู้จักความเป็นสมาชิก เป็นกลุ่มเดียวกัน เช่น เพลงประจำสถาบันทำให้เด็กรู้ว่าเรียนอยู่ที่เดียวกัน ฯลฯ

สรุปได้ว่า คุณค่าของดนตรีกับการพัฒนามนุษย์นั้นเปรียบเสมือนอาหาร ที่ช่วยหล่อเลี้ยงทั้งร่างกาย และจิตวิญญาณ ดังนั้น ดนตรี จึงสามารถสอดแทรกอยู่ได้ในทุก ๆ กิจกรรมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ซึ่งการจัดการศึกษาจะเป็นในทิศทางใดนั้น ขึ้นอยู่กับหลักสูตรที่กำหนด

2.2 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 สร้างขึ้นเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กได้อย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพเป็นมาตรฐานเดียวกัน โดยให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ซึ่งหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ยึดปรัชญาการศึกษาปฐมวัยที่ว่า “การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคม วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคนเพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม”

กระทรวงศึกษาธิการจัดทำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย แบ่งเป็น 2 หลักสูตร คือ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยอายุต่ำกว่า 3 ปี และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยอายุ 3 – 5 ปี ทั้งสองหลักสูตรยึดปรัชญา หลักการ และความมุ่งหมายเดียวกัน แตกต่างเพียงรายละเอียดของคุณลักษณะตามวัยของเด็กในแต่ละช่วงอายุ

2.2.1 หลักการและจุดมุ่งหมาย

ในการจัดการศึกษาปฐมวัย ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูพร้อมกับให้ความรู้ ผ่านการเล่น และกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยและความต้องการของเด็กแต่ละคน ให้มีโอกาสดำเนินการตามลำดับขั้นจนสูงสุดเต็มตามศักยภาพ ซึ่งครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาต้องให้ความร่วมมือซึ่งกันและกันในการพัฒนาเด็ก จากหลักการดังกล่าว หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ได้กำหนดมาตรฐานคุณภาพ หมายถึง คุณลักษณะที่เกิดขึ้นกับเด็ก เมื่อจบการศึกษาปฐมวัย ซึ่งสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ) ได้กำหนดไว้ 8 ข้อ ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 เด็กมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

มาตรฐานที่ 2 เด็กมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

มาตรฐานที่ 3 เด็กสามารถทำงานจนสำเร็จ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีความรู้สึกที่ดี

ต่ออาชีพสุจริต

มาตรฐานที่ 4 เด็กสามารถคิดรวบยอด คิดแก้ปัญหา และคิดริเริ่มสร้างสรรค์

มาตรฐานที่ 5 เด็กมีความรู้และทักษะเบื้องต้น

มาตรฐานที่ 6 เด็กมีความสนใจใฝ่รู้ รักการอ่าน และพัฒนาตนเอง

มาตรฐานที่ 7 เด็กมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี

มาตรฐานที่ 8 เด็กมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว

2.2.2 โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

ลำลี รักสุทธิ และ มะลิวัลย์ สีดานบุญมา (2547: 18) ได้ทำตารางแสดงโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ซึ่งประกอบด้วย ช่วงอายุ สาระการเรียนรู้ และระยะเวลาในการเรียนรู้ ดังนี้

ช่วงอายุ	อายุต่ำกว่า 3 ปี	
	อายุ 3 – 5 ปี	
	ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้
สาระการเรียนรู้	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านร่างกาย - ด้านอารมณ์และจิตใจ - ด้านสังคม - ด้านสติปัญญา 	<ul style="list-style-type: none"> - เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - เรื่องราวเกี่ยวกับตัวบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก - ธรรมชาติรอบตัว - สิ่งต่างๆรอบตัวเด็ก
ระยะเวลาเรียน	1-3 ปีการศึกษาโดยประมาณขึ้นอยู่กับเด็กที่เริ่มเข้ารับการอบรมเลี้ยงดูและรับการศึกษา	

โครงสร้างของหลักสูตร คือ แนวทางที่ผู้สอนนำไปจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ ซึ่งแผนการจัดประสบการณ์ คือ เครื่องมือที่ครูผู้สอนกำหนดการเรียนรู้สำหรับนักเรียน ประกอบด้วย เนื้อหา และแนวคิดที่ใช้ วัตถุประสงค์ กิจกรรมการเรียนรู้ และการประเมิน รวมถึงสื่อการเรียนรู้ และเครื่องมือที่ใช้สำหรับจัดเก็บข้อมูล และประเมินพัฒนาการของนักเรียน เนื่องจากการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยไม่จัดเป็นรายวิชา แต่อยู่ในรูปแบบกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ดังนั้นการจัดการศึกษาในระดับนี้จึงไม่ใช่คำว่า การเรียนการสอน แต่ใช้คำว่า “การจัดประสบการณ์ หรือ การจัดกิจกรรม” และการประเมินผลนั้น ใช้คำว่า “ประเมินพัฒนาการ”

2.2.3 การจัดประสบการณ์

จากโครงสร้างของหลักสูตรดังกล่าว สถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องต้องนำไปจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ ซึ่งในแผนการจัดประสบการณ์จะประกอบด้วย สารการเรียนรู้ ประสบการณ์สำคัญ และการประเมินพัฒนาการ ซึ่งในประสบการณ์สำคัญก็จะประกอบไปด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ประกอบไปด้วย 6 กิจกรรม แต่ละกิจกรรมมีวัตถุประสงค์ที่มุ่งพัฒนาเด็กในด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคมนิสัย การคิด การสร้างสรรค์ และภาษา

สำหรับระยะเวลาที่ใช้ในแต่ละกิจกรรมนั้น คุณหญิงเบญจา แสงมลิ (2545: 27) ได้อธิบายว่า ต้องคำนึงถึงพัฒนาการ และจิตวิทยาการเรียนรู้ของเด็กเป็นสำคัญ สำหรับเด็กอายุ 5 – 6 ปี การทำกิจกรรมที่ต้องใช้ความคิด ได้แก่ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมสร้างสรรค์ และกิจกรรมเกมการศึกษา ควรจัดเวลา 20 – 30 นาที และการทำกิจกรรมที่เด็กมีอิสระเสรี ได้แก่ กิจกรรมเสรี และ กิจกรรมการเล่นกลางแจ้ง ควรใช้เวลาประมาณ 40 – 60 นาที

กิจกรรมดนตรีในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (กระทรวงศึกษาธิการ) จัดอยู่ในกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ วัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ และการพัฒนาด้านร่างกายให้ทำงานอย่างประสานสัมพันธ์กัน สื่อในการจัดคือ เพลง คำคล้องจอง และเครื่องประกอบจังหวะ โดยจัดกิจกรรมให้ได้เล่นเครื่องประกอบจังหวะ และเคลื่อนไหวร่างกายในลักษณะต่าง ๆ กัน ได้แก่ การเคลื่อนไหวร่างกายที่แสดงออกถึงอารมณ์ เช่น การคลาน หมายถึง ช้า การวิ่ง หมายถึง เร็ว ทิศทางการเคลื่อนไหว เช่น เคลื่อนไหวไปข้างหน้าและข้างหลัง ข้างซ้ายและข้างขวา เคลื่อนตัวขึ้นและลง การเคลื่อนไหวตามธรรมชาติของเด็ก มี 2 ประเภท การเคลื่อนไหวอยู่กับที่ ได้แก่ ตบมือ ผงกศีรษะ เเกาะเท้า เคลื่อนไหวมือ และนิ้วมือ การเคลื่อนไหวเคลื่อนที่ ได้แก่ คลาน เดิน วิ่ง กระโดด ความม้า และการเลียนแบบมี 4 ประเภท ได้แก่ เลียนแบบท่าทางสัตว์ เลียนแบบท่าทางคน เลียนแบบเครื่องดนตรีกลไกและเครื่องเล่น เลียนแบบปรากฏการณ์ธรรมชาติ เป็นต้น

2.2.4 การประเมินพัฒนาการ

ด้านการประเมินผลเด็กปฐมวัยนั้นเป็นลักษณะของการประเมินพัฒนาการรายบุคคลอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้ทราบข้อมูลพัฒนาการของเด็ก เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาเด็กที่ถูกต้อง และเต็มตามศักยภาพ ซึ่งหลักสูตรได้กำหนดหลักในการประเมินพัฒนาการดังนี้

- 1) ประเมินพัฒนาการของเด็กครบทุกด้านและนำผลมาพัฒนาเด็ก
- 2) ประเมินเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี
- 3) สภาพการประเมินควรมีลักษณะเช่นเดียวกับการปฏิบัติกิจกรรมประจำวัน
- 4) ประเมินอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน เลือกใช้เครื่องมือ และจัดบันทึกไว้เป็น

หลักฐาน

5) ประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการหลากหลายเหมาะกับเด็ก รวมทั้งใช้แหล่งข้อมูลหลายๆ ด้าน ไม่ควรใช้การทดสอบ

จากหลักการประเมินดังกล่าว วิธีการประเมินที่เหมาะสมและควรใช้กับเด็ก ได้แก่ วิธีการสังเกตและบันทึกพฤติกรรม การสนทนา การสัมภาษณ์ และการวิเคราะห์ข้อมูลจากผลงานของเด็ก

2.3 การจัดการเรียนการสอนดนตรีเด็กปฐมวัย

การจัดการเรียนการสอนดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย องค์ประกอบดนตรีเป็นส่วนสำคัญของการศึกษาดนตรี เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ และทักษะดนตรีอย่างเหมาะสม ดังที่นักการศึกษาดนตรีได้กำหนดแนวทางในการจัดการเรียนการสอนดนตรี ดังนี้

2.3.1 องค์ประกอบดนตรี

ณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2548: 19) ได้ให้ความหมายขององค์ประกอบดนตรี คือ ส่วนสำคัญพื้นฐานที่ทำให้ดนตรีเป็นรูปร่างขึ้นมาได้ ซึ่งประกอบไปด้วยองค์ประกอบต่างๆ ดังนี้

1) เสียง (Tone) เกิดจากการสั่นสะเทือนของอากาศอย่างสม่ำเสมอ ประกอบด้วยคุณสมบัติสำคัญ 4 ประการ คือ

1.1) ระดับเสียง (Pitch) หมายถึง ความสูงต่ำของเสียง

1.2) ความยาวของเสียง (Duration) เสียงดนตรีอาจมีความแตกต่างกันในเรื่องความยาวของเสียง ซึ่งคุณสมบัติข้อนี้เป็นพื้นฐานในเรื่องของจังหวะ (Rhythm)

1.3) ความเข้มของเสียง (Intensity) เสียงอาจมีความแตกต่างจากค่อยไปจนถึงดัง คุณสมบัติข้อนี้ทำให้เกิดจังหวะทางด้านดนตรี คือ จังหวะเน้น และเป็นพื้นฐานขององค์ประกอบดนตรีในเรื่องเกี่ยวกับความดัง ค่อย

1.4) คุณภาพของเสียง (Quality) เกิดจากคุณสมบัติทางกายภาพของการสั่นสะเทือน เป็นพื้นฐานขององค์ประกอบดนตรีที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ สีต้น (Tone color)

จากคุณสมบัติดังกล่าวรวมกัน จึงทำให้เสียงดนตรีมีเสียง ต่ำ – สูง, ลึน – ยาว, ค่อย – ดัง และเสียงที่แตกต่างกันตามชนิดของเครื่องดนตรี

2) เวลา (Time) ดนตรีเป็นเรื่องของเสียงที่เคลื่อนที่ไปในช่วงเวลา องค์ประกอบเรื่องเวลาจึงเป็นส่วนสำคัญอีกส่วนหนึ่งของดนตรี มีส่วนประกอบดังนี้

2.1) ความเร็วจังหวะ (Tempo) หมายถึง ความเร็ว (Speed) ดนตรีอาจมีจังหวะที่เร็ว ปานกลาง หรือช้าก็ได้ ซึ่งมีการกำหนดความเร็วของจังหวะต่างๆกันไป โดยมีเครื่องให้ความเร็วจังหวะที่เรียกว่า เมโทรโนม (Metronome) และมีชื่อเรียกความเร็วจังหวะเฉพาะ เช่น Presto – เร็วมาก Moderato – ความเร็วปานกลาง ฯลฯ

- จังหวะตบ (Beat) เป็นจังหวะธรรมดาที่ดำเนินไปเรื่อยๆ คล้ายจังหวะการเต้นของหัวใจ (Pulse) ความเร็ว-ช้าของจังหวะขึ้นอยู่กับจังหวะตบ

- การช้าลงหรือเร็วขึ้นของจังหวะ (Ritardando, Accelerando) โดยปกติดนตรีจะไม่มีจังหวะที่สม่ำเสมอไปตลอด บางครั้งอาจมีการช้าลง หรือเร็วขึ้นได้

2.2) อัตราจังหวะ (Meter) คือการรวมกลุ่มของความหนัก – เบา ของจังหวะตบ อาจแบ่งเป็น กลุ่มจังหวะธรรมดา และกลุ่มจังหวะผสม ซึ่งกลุ่มจังหวะธรรมดา เช่น $\frac{2}{4}$, $\frac{3}{4}$, $\frac{4}{4}$ และจังหวะผสม เช่น $\frac{6}{8}$, $\frac{12}{8}$, $\frac{5}{4}$ เป็นต้น

2.3) จังหวะ (Rhythm) ประกอบด้วยการเน้น และความยาว

- การเน้น (Accent) คือ จังหวะที่หนักกว่าจังหวะข้างเคียง ตามโครงสร้างของอัตราจังหวะนั้น จังหวะที่หนึ่งในทุกกลุ่มจังหวะเป็นจังหวะที่หนักกว่าจังหวะอื่น

- ความยาว (Duration) ได้แก่ความยาว – ลึนของจังหวะ

3) ทำนอง (Melody) คือ การจัดเรียงของเสียงที่มีความแตกต่างของระดับเสียง และความยาวของเสียงตามแนวนอน มีองค์ประกอบดังนี้

3.1) จังหวะของทำนอง (Melodic rhythm) คือ ความสั้นยาวของระดับเสียง แต่ละเสียงที่ประกอบกันเป็นทำนอง

3.2) มิติ (Melodic dimensions) ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ความยาว (Length) และ ช่วงกว้าง (Range)

3.3) ช่วงเสียง (Register) ทำนองอาจจะอยู่ในช่วงเสียงใดช่วงเสียงสูง กลาง ต่ำ หรืออาจจะเคลื่อนจากช่วงเสียงหนึ่งไปยังอีกช่วงเสียงหนึ่งก็ได้

3.4) ทิศทางของทำนอง (Direction) ทำนองอาจเคลื่อนไปหลายทิศทาง เช่น

เคลื่อนที่ขึ้น ลง หรืออยู่กับที่

4) เสียงประสาน (Harmony) เกิดขึ้นจากการผสมผสานของเสียงมากกว่า 1 เสียงในแนวตั้ง หรือในเวลาเดียวกัน ซึ่งมีความซับซ้อนกว่าจังหวะและทำนอง

5) สีต้นของเสียง (Tone Color หรือ Timbre) คือคุณสมบัติของเสียงเครื่องดนตรี รวมถึงเสียงร้องของมนุษย์ ซึ่งมีความแตกต่างกัน ดังนี้

5.1) เสียงร้องของมนุษย์ (Human Singing Voice) มีการจัดแบ่งหลายประเภทเนื่องจากช่วงเสียงสูง ต่ำ ที่แตกต่างกัน โดยทั่วไปแบ่งได้ 4 ประเภท ใหญ่ๆ คือ โซปราโน (Soprano) อัลโต (Alto) ซึ่งเป็นเสียงของผู้หญิง เทเนอร์ (Tenor) และเบส (Bass) เป็นเสียงของผู้ชาย

5.2) เครื่องดนตรี (Music Instrument) แตกต่างกันไปตามลักษณะที่ทำให้เกิดเสียงซึ่งแบ่งประเภทดังนี้

- เครื่องดนตรีประเภทคีย์บอร์ด (Keyboard Instrument)
- เครื่องสาย (String Instrument)
- เครื่องลมไม้ (Woodwind Instrument) แบ่งได้ 3 ชนิด คือ เครื่องลมไม้ที่มีลิ้นเดี่ยว เครื่องลมไม้ที่มีลิ้นคู่ และเครื่องลมไม้ที่ไม่มีลิ้น
- เครื่องลมทองเหลือง (Brass Instrument)
- เครื่องตี (Percussion Instrument) แบ่งได้สองประเภท คือ เครื่องตีที่ไม่มีระดับเสียง และเครื่องตีที่มีระดับเสียง

6) ลักษณะของเสียง (Characteristics of Sound) เป็นรายละเอียดหรือคุณสมบัติของเสียงที่มีการแปรเปลี่ยนเพื่อถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึก ทำให้เพลงมีความไพเราะ มีส่วนประกอบสำคัญสองลักษณะ ได้แก่ ความดัง – ค่อย (Dynamics) และลักษณะของเสียงที่ถ่ายทอดความรู้สึก (Expression)

7) รูปแบบ (Form) คือ แบบแผนในการนำเสนอของผู้ประพันธ์

2.3.2 ความสัมพันธ์ของกิจกรรมเคลื่อนไหวร่างกาย และจังหวะกับเด็ก

จังหวะ ตามความหมายของพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน (2542) หมายถึง ระยะเวลาที่สม่ำเสมอ เช่น หัวใจเต้นเป็นจังหวะ ระยะเวลาที่กำหนดไว้เป็นตอน ๆ เช่น เพลงจังหวะช้า จังหวะเร็ว พุดเป็นจังหวะ ด้านดนตรี จังหวะ คือ โครงสร้างสำคัญทางดนตรี ซึ่ง ดาลโครซ ออร์ฟ และ โคดาลัย นักดนตรีศึกษาผู้มีชื่อเสียง มีพื้นฐานความคิดตรงกันเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวร่างกายและจังหวะในเด็ก ว่าเกิดขึ้นพร้อมกันโดยธรรมชาติ เพราะการเคลื่อนไหวร่างกายช่วยสนับสนุนการเรียนรู้จังหวะ และทำนองเพลงในเบื้องต้น (ชวิชชัย นาควงษ์, 2542 : 2)

Lois Choksy (1981 : 44 - 45) ได้อ้างถึง Maria Montessori ในหนังสือ The Kodaly Context Creating an Environment for Musical Learning จากการสังเกตเด็กในช่วงอายุระหว่าง 3 – 6 ปี ตอบสนองต่อการเคลื่อนไหวและร้องเพลงอย่างรวดเร็ว และการเคลื่อนไหวยังมีส่วนช่วยให้เด็กเกิดทักษะด้านการร้องเพลง

ดาลโครซ (2007, July 03) นักเปียโน และนักดนตรีศึกษา ชาวสวีต มีความเชื่อว่าร่างกายของมนุษย์ คือแหล่งกำเนิดแนวคิดทั้งหมดของดนตรี มนุษย์ใช้การเคลื่อนไหวร่างกายแสดงออกถึงการรับรู้และเข้าใจในดนตรี และเป็นผู้ตั้งระบบการเรียนการสอนดนตรีที่เรียกว่า ยูริธมิคซ์ (Eurhythmics) หมายถึง การเคลื่อนไหวร่างกายอย่างมีจังหวะ วิธีการเรียนรู้โดยการเคลื่อนไหวร่างกาย แสดงความรู้สึกที่ได้รับจากเสียงดนตรี เช่นเดียวกับ ออร์ฟ (2007, July 03) มีแนวคิดสอดคล้องกับดาลโครซว่า การเคลื่อนไหวมีความสำคัญต่อการแสดงพลังของความรู้สึกที่ได้รับจากจังหวะ

2.3.3 โครงสร้าง แนวคิด และทักษะทางดนตรี เรื่อง จังหวะ

Bergethon และ Boardman (อ้างถึงใน อรรถรณ บรรจงศิลป์, 2538 : 5) อ้างถึง การที่เด็กจะมีพัฒนาการด้านดนตรี ต้องมีความเข้าใจในโครงสร้างทางดนตรี ซึ่งประกอบด้วย จังหวะ ทำนอง การประสานเสียง อารมณ์เพลง คีตลักษณ์ และรูปแบบเพลงจากพื้นฐานความเชื่อ ของโคดัลย์ (อ้างถึงใน ชวัชชัย นาควงษ์, 2542 : 1) นักดนตรีศึกษาชาวฮังการีที่ว่า ทุกคนเรียนดนตรีได้ ถ้าได้รับวิธีการสอนที่ดี จะช่วยให้มีพื้นฐานและพัฒนาการด้านดนตรีที่มีประสิทธิภาพ และควรเริ่มต้นโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะเร็วได้ในชีวิตของทุกคน สำหรับการให้การศึกษาดนตรีเริ่มต้นนั้น ออร์ฟ นักการศึกษาดนตรีชาวเยอรมัน มีความเห็นสอดคล้องกับดาลโครซ ว่า รากฐานสำคัญที่สุดของดนตรี คือ จังหวะ และมนุษย์มีพฤติกรรมแสดงออกเรื่องจังหวะโดยธรรมชาติ ดังนั้นการศึกษาดนตรีควรเริ่มต้นด้วยจังหวะ (อ้างถึงใน ชวัชชัย นาควงษ์, 2542: 2)

จากแนวคิดของนักดนตรีศึกษาดังกล่าว การจัดกิจกรรมดนตรีเบื้องต้นสำหรับเด็กควรเป็นเรื่องจังหวะ การที่เด็กจะได้รับความรู้ควบคู่ไปกับทักษะนั้น ครูต้องศึกษาเนื้อหาโครงสร้างของจังหวะ และจัดลำดับการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียน เช่น ตัวอย่างการลำดับเนื้อหาในการสอน เรื่อง จังหวะ (Rhythm) ของ บลูม (2004, 51) ดังนี้

- 1) จังหวะของดนตรีเคลื่อนไหวอย่างสม่ำเสมอคล้ายกับการเต้นของหัวใจ
- 2) จังหวะเคาะที่ช้าลง และจังหวะเคาะที่เร็วขึ้น
- 3) เสียง และตัวหยุดสามารถเกิดขึ้นได้พร้อมกันกับจังหวะเคาะ
- 4) ในจังหวะเคาะนั้นมีเสียงและ ตัวหยุดรวมอยู่ด้วย ทำให้เกิดเป็นเสียงสั้น และเสียงยาว
- 5) ในหนึ่งจังหวะเคาะ สามารถมีเสียง หรือ ตัวหยุดสองตัว หรืออาจจะเกิดจากการนำ

เสียงสั้น – สั้น – ยาว มารวมกัน ก็ได้

- 6) ความยาวของ 2 และ 4 จังหวะ (ใช้โน้ตตัวขาว ตัวกลม และตัวหยุด)
- 7) การเน้นจังหวะในกลุ่มที่มีอัตราจังหวะ 2 และ 3
- 8) เสียงมีทั้งระดับเสียงที่เท่ากัน และระดับเสียงที่ต่างกัน
- 9) อัตราจังหวะคู่, สามพยางค์, อัตราจังหวะ 6/8 (อยู่ในทุกส่วนของวัฒนธรรมของเรา)
- 10) จังหวะที่ค่อย ๆ เร็วขึ้น และจังหวะที่ค่อย ๆ ช้าลง

จากหนังสือ Music conection K (1995 : 350 - 360) ได้อธิบายถึงการจัดเรียงลำดับเนื้อหาในการสอนเรื่องจังหวะ ดังนี้

โครงสร้างของจังหวะ (Rhythm) ประกอบด้วย

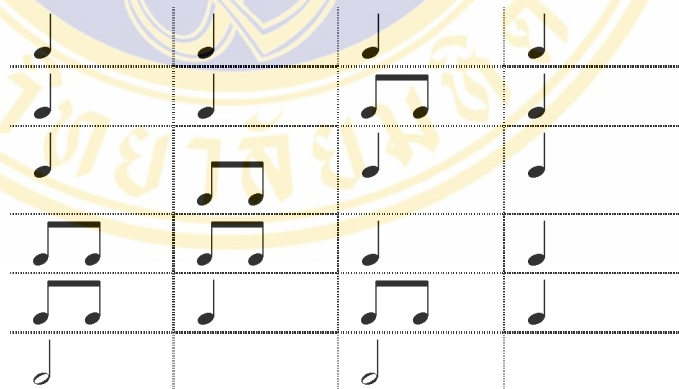
- 1) จังหวะเคาะ (Beat) แนวคิดที่ใช้ คือจังหวะที่สม่ำเสมอ
- 2) ความสั้น – ยาว ของเสียง (Duration) แนวคิดที่ใช้ เสียงยาว และเสียง สั้น
- 3) รูปแบบจังหวะ (Rhythm Patterns) แนวคิดที่ใช้ ในรูปแบบจังหวะนั้นมีทั้งเสียงยาวและเสียงสั้น

จากหนังสือ Music in Childhood From Preschool through the Elementary Grades (2002 : 110 - 111) ได้ลำดับรูปแบบจังหวะในการสอน ดังนี้

อัตราจังหวะ

รูปแบบจังหวะ

$\frac{4}{4}$



การจัดลำดับรูปแบบจังหวะดังกล่าว กำเนิดถึงความสามารถตามวัยของเด็กเป็นสำคัญ สัญลักษณ์ทางดนตรีที่ใช้ คือ โน้ตตัวดำ และอัตราจังหวะที่เหมาะสม คือ $\frac{4}{4}$ หรือ $\frac{2}{4}$

สำหรับทักษะทางดนตรีมี 6 ทักษะ ดังตัวอย่างจากหนังสือ Music Growth in the Elementary school (1970 : 20 - 30) กำหนดความสามารถที่เด็กพึงกระทำได้ในแต่ละทักษะดังต่อไปนี้

- 1) ทักษะการฟัง สามารถ

- รับรู้ความแตกต่างระหว่างจังหวะเคาะ และจังหวะของทำนอง
 - บอกลีขงสั้น – ยาว ที่ได้ยินจากรูปแบบจังหวะ
- 2) ทักษะการร้อง สามารถ
 - ร้องเพลงที่กำหนดจากบางส่วนของเพลง ได้อย่างถูกต้องตามรูปแบบจังหวะ
 - 3) ทักษะการเล่น สามารถ
 - เมื่อได้ฟังรูปแบบจังหวะสั้น ๆ แล้วสามารถเล่นเครื่องเคาะตามรูปแบบจังหวะนั้น
 - เล่นเครื่องประกอบจังหวะตามจังหวะเคาะ และตามรูปแบบจังหวะ
 - 4) ทักษะการเคลื่อนไหวร่างกาย
 - แสดงออกถึงการรับรู้จังหวะเคาะ โดยการเดิน การตบมือ ฯลฯ
 - แสดงถึงความเข้าใจรูปแบบจังหวะที่สั้น – ยาว โดยการวิ่ง กระโดด ฯลฯ
 - แสดงบทบาทสมมติตามจังหวะได้อย่างเหมาะสม
 - 5) ทักษะการคิด
 - แสดงถึงการรับรู้ความแตกต่างของรูปแบบจังหวะ จากการอิมโพรไวส์
 - 6) ทักษะการอ่านโน้ต
 - ลากเส้น สั้น – ยาว เพื่อแสดงถึงรูปแบบจังหวะ

เนื่องจากความช้า เร็ว จังหวะ (Tempo) คือโครงสร้างหนึ่งของจังหวะ (Rhythm) ซึ่งมีผลต่ออารมณ์ของเพลง ในการสอนแนวคิดเรื่องความช้า – เร็วผ่านทักษะต่าง ๆ ทางดนตรีสามารถทำได้ดังนี้ (Silver Burdet, 1995 : 352)

- 1) ทักษะการฟัง - ตอบสนองต่อความดัง - เบา และ จังหวะช้า - เร็ว
- 2) ทักษะการเคลื่อนไหวร่างกาย
 - ดำรงการเคลื่อนไหวร่างกายเบื้องต้น ได้แก่ เดิน วิ่ง กระโดด ฯลฯ
 - คิดทำทางบทบาทสมมติประกอบนิทาน
 - ร้องเพลง เล่นเกม และเล่นนิ้วมือ
 - ใช้การเคลื่อนไหวร่างกายแสดงถึงเสียง สูง ต่ำ จังหวะเร็ว จังหวะช้า เสียงยาว เสียงสั้น
 - ใช้การเคลื่อนไหวร่างกายแบบเคลื่อนที่ และไม่เคลื่อนที่
- 3) ทักษะการคิดสร้างสรรค์
 - แสดงบทบาทสมมติประกอบนิทาน เคลื่อนไหวร่างกายประกอบ เพลงและบทกวี

2.3.4 หลักสูตรดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย

ความหมายของหลักสูตร ตามพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน (2542) หมายถึง ประมวลวิชา และกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในการศึกษาเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง จากความหมายดังกล่าว หลักสูตร จึงเป็นตัวกำหนดที่ผู้เกี่ยวข้องยึดเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และเป็นในมาตรฐานเดียวกัน องค์ประกอบของหลักสูตรโดยทั่วไปนั้นประกอบด้วย หลักการและเหตุผล เป้าหมาย เนื้อหา จุดประสงค์ ขั้นตอนในการนำไปใช้ และการประเมินผล ดังตัวอย่างหลักสูตรการสอนดนตรีในระดับปฐมวัย ดังต่อไปนี้

จากเอกสารประกอบการสอบในรายวิชา หลักสูตรดนตรีศึกษาของ ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์ ได้อธิบายถึงรายละเอียดหลักสูตรดนตรีศึกษา ของ มลรัฐ British Columbia ประเทศแคนาดา (เอกสารประกอบการสอน, ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์, 2548) ว่า ดนตรีศึกษาจัดเป็นหลักสูตรแกนกลางด้วยเหตุผลสำคัญที่ว่า ดนตรีเป็นวิชาเดียวที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการของมนุษย์ในทุก ๆ ด้าน และจากเหตุผลดังกล่าว เด็กทุกคนจึงต้องเรียนดนตรี เป้าหมาย คือ มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถทางดนตรี ค้นคว้างานดนตรีทั้งในด้านการประพันธ์ผลงานด้านดนตรี และนำเทคโนโลยีมาใช้ในงานดนตรี เพื่อช่วยเชื่อมโยง และเพิ่มพูนประสบการณ์ดนตรีกับประสบการณ์อื่น ๆ ที่มีความจำเป็นกับชีวิต ด้านการจัดการศึกษาดนตรีในระดับปฐมวัยนั้นยึดถือการจัดการสภาพแวดล้อมและประสบการณ์ดนตรีที่ดี เพราะจะช่วยให้เด็กเกิดความรู้ความเข้าใจ เห็นคุณค่า และพัฒนาการด้านอารมณ์ สำหรับกิจกรรมดนตรีที่เหมาะสมกับเด็กวัยนี้ คือ การเคลื่อนไหวร่างกาย และการเล่น เนื้อหาทางดนตรีที่กำหนด ได้แก่ องค์ประกอบดนตรี เรื่อง จังหวะ ทำนอง และอารมณ์ของเพลง และความรู้เกี่ยวกับประวัติดนตรีโดยกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังจากเนื้อหา เรื่อง จังหวะ หลังจากที่ผ่านมาการเรียนรู้จากกิจกรรมที่จัด นักเรียนมีความสามารถดังนี้

- 1) สามารถตอบสนองจังหวะเคาะของเพลง
- 2) แสดงรูปแบบจังหวะจากบทเพลงที่เรียน
- 3) ทำรูปแบบจังหวะง่าย ๆ ได้อย่างถูกต้อง
- 4) แสดงออกถึงการรับรู้ประโยค จากรูปแบบจังหวะ
- 5) บอกรูปแบบจังหวะที่เหมือนกันได้ และ
- 6) ใช้สัญลักษณ์ง่าย ๆ แสดงแทนรูปแบบจังหวะได้

หลักสูตรดนตรีของมลรัฐ เวลซ ของประเทศอังกฤษ (03/07/2007, [online]) กำหนดเป็น 3 ช่วงชั้น ซึ่งเด็กอายุระหว่าง 5 – 14 ปี ต้องได้เรียนวิชาดนตรี กำหนดเป้าหมายในการจัดการศึกษาดนตรี เพื่อให้เด็กมีความรู้ความเข้าใจดนตรี และสามารถนำความรู้เข้าใจในดนตรีที่ได้ไป

ประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการแสดงดนตรี การประพันธ์ และการประเมิน ในหลักสูตรดนตรียังเพิ่มความรู้ในการใช้เทคโนโลยีในงานดนตรี การคิดสร้างสรรค์ และทักษะทางสังคม ในด้านการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุ 5 - 7 ปี มีความคาดหวัง เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ว่าจะทำอย่างไรในการแสดงดนตรี การประพันธ์ การประเมิน มีความสามารถในการฟัง และนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในกิจกรรมดนตรี บทเพลงที่นำมาใช้ควรคัดเลือกโดยคำนึงถึงจุดประสงค์ เช่น เพื่อสอนร้อง ควรวิเคราะห์เพลงว่าอยู่ในช่วงเสียงของเด็ก ในการจัดกิจกรรมควรให้นักเรียนได้มีโอกาสทำงานร่วมกับกลุ่มกับเพื่อน ได้พูดคุยแลกเปลี่ยน และใช้เทคโนโลยี เพื่อบันทึกงานดนตรี

หลักสูตรดนตรีของประเทศ ไอร์แลนด์ (03/07/2007, [online]) แบ่งเป็น 3 ช่วงชั้น การจัดการศึกษาดนตรี มุ่งให้ผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถด้านดนตรี และนำความรู้จากประสบการณ์ที่ได้รับไปสร้างผลงานของตนเอง สำหรับช่วงชั้นที่ 1 - 3 วิชาดนตรีจัดเป็นวิชาบังคับที่เด็กต้องเรียนและในช่วงชั้นที่ 4 ดนตรีเป็นวิชาเลือก มุ่งให้เด็กนำความรู้ที่ได้จากการเรียนไปประยุกต์ใช้ และพัฒนาทักษะทางดนตรี ซึ่งทักษะทางดนตรี ได้แก่ ทักษะการร้อง ทักษะการเล่นดนตรี ทักษะการคิดสร้างสรรค์ สำหรับการจัดการศึกษาดนตรีสำหรับเด็กอายุ 5-7 ปีการจัดการกิจกรรมในชั้นเรียนต้องสร้างโอกาสให้เด็กได้สำรวจ ค้นหา สร้าง และใช้เสียงต่างๆ ที่เขาค้นพบ โดยการเล่นเครื่องดนตรีง่ายๆ จากจินตนาการของเขาเอง ให้เด็กร้องเพลง เล่นเกม และเล่นเครื่องดนตรีประกอบการร้องเพลง และเด็กต้องได้ฝึกทักษะการฟัง โดยฝึกให้รู้จักคิด และแสดงความคิดเห็นจากสิ่งที่ได้ฟัง เช่น ได้ยินเสียงอะไรบ้าง ใช้เครื่องดนตรีอะไร เด็กได้ยินเสียงอะไรบ้างภายในห้องเรียน และภายนอกห้องเรียน ให้เด็กได้ร้องเพลงสั้น ๆ ซึ่งเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการด้านดนตรีโดยใช้ภาษา และสัญลักษณ์เพื่อใช้ในการสื่อสาร

จากหลักสูตรดนตรีในระดับปฐมวัยของแต่ละประเทศดังกล่าว มีเป้าหมาย ที่มุ่งให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านดนตรี ทั้งความรู้และทักษะดนตรีขั้นพื้นฐาน อันนำไปสู่การศึกษาดนตรีในระดับที่สูงขึ้น ผลที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้ดนตรีที่หลากหลาย ยังช่วยส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีในทุกด้าน

2.3.5 กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย

ณรุทธิ์ สุทธิจิตต์ (2537: 115) อธิบายถึงแนวทางในการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย ว่า เป็นการจัดการกิจกรรมเพื่อช่วยให้เด็กมีพัฒนาการการเรียนรู้ และทักษะดนตรีที่เป็นรากฐาน ในการศึกษาดนตรีในชั้นสูงต่อไป กิจกรรมดนตรีที่จัดให้กับเด็กควรประกอบด้วย เนื้อหา ด้านองค์ประกอบดนตรี ในเรื่อง จังหวะ ทำนอง และอารมณ์เพลง โดยให้เด็กได้ปฏิบัติทักษะทาง

ดนตรีอย่างครบถ้วน ได้แก่ การฟัง การร้อง การเล่น การเคลื่อนไหวร่างกาย การคิดสร้างสรรค์ สำหรับการอ่านควรสอดแทรกเสมอในระดับนี้

อรวรรณ บรรจงศิลป์ (2538: 17 - 21) อธิบายว่า ในการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย ต้องจัดประสบการณ์ที่เร้าความสนใจของเด็ก และให้มีความก้าวหน้าทางดนตรีไปพร้อมกับความเจริญด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม ร่างกาย ซึ่งกิจกรรมดนตรีที่จัดให้ต้องประกอบด้วยความรู้และทักษะทางดนตรี ซึ่งความรู้ทางดนตรี ได้แก่ จังหวะ ทำนอง รูปแบบเพลง อารมณ์ เพลง จัดลำดับขั้นเริ่มจากง่ายไปยาก พิจารณาจากความสามารถตามวัยเป็นสำคัญ สำหรับทักษะทางดนตรี ได้แก่ การฟัง การร้อง การเล่นดนตรี การเคลื่อนไหวร่างกาย การคิดสร้างสรรค์ การอ่านและเขียนโน้ต โดยผู้สอนต้องพิจารณาว่าในแต่ละเนื้อหานั้น ทักษะใดช่วยให้เข้าใจได้ดีที่สุด

สมชาย อมระรักษ์ (2542: 89) อธิบายว่า ดนตรี คือ เสียงมีลักษณะเป็นนามธรรม การจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย ต้องจัดกิจกรรมดนตรีหลายๆ อย่าง ได้แก่ การฟัง การร้อง การเคลื่อนไหว การสร้างสรรค์ การเล่นเครื่องดนตรี และการอ่าน เพื่อช่วยให้เด็กเข้าใจแนวคิดทางดนตรีได้ง่ายขึ้น และให้มีทักษะพื้นฐานทางดนตรี เพราะจำเป็นสำหรับการเรียนดนตรีในระดับต่อไป

เบญจมา แสงมณี (2545: 48) อธิบายถึงกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย ว่า เด็กควรมีโอกาสได้เรียนรู้การฟัง ระดับเสียง และจังหวะ ผ่านกิจกรรมดนตรี ได้แก่ การร้องเพลง การเคลื่อนไหวร่างกาย และการเล่นดนตรี เพื่อเป็นการปลูกฝังให้เด็กรักเพลง ดนตรี และการเคลื่อนไหวประกอบจังหวะ

จากแนวทางในการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยดังกล่าว สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมดนตรีควรจัดความรู้สาระดนตรี ควบคู่กับทักษะทางดนตรี โดยกำหนดแนวคิด และกิจกรรมที่จะนำผู้เรียนไปสู่ความสำเร็จ ซึ่งความรู้ทางดนตรีที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ตามธรรมชาติของเด็กปฐมวัย คือ จังหวะ ทำนอง และอารมณ์ของเพลง และกิจกรรมดนตรีได้แก่ การฟัง การร้อง การเล่นดนตรี การเคลื่อนไหวร่างกาย การคิดสร้างสรรค์ และการอ่านสัญลักษณ์ทางดนตรี

2.3.6 แนวทางการวัดและประเมินผลดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย

นันทิยา น้อยจันทร์ (2548 : 195) กล่าวถึง การประเมินว่า เป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้การเรียนรู้บรรลุเป้าหมาย ข้อมูลที่ได้รับจากการประเมินเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาเด็ก การประเมินพัฒนาการเด็กอายุ 3 - 6 ปี เป็นการประเมินพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ และสติปัญญาของเด็ก ถือเป็นกระบวนการต่อเนื่องและเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติที่จัดให้เด็กในแต่ละวัน โดยยึดวิธีการสังเกตเป็นส่วนใหญ่ เริ่มตั้งแต่ประเมินสภาพของผู้เรียนก่อนลงมือเรียน ประเมิน

พฤติกรรมขณะเรียน และประเมินผลการเรียนโดยรวมทั้งด้านความสามารถในการทำ และ ความรู้สึกลหลังจากที่ได้ทำกิจกรรมครบแล้ว สามารถทำได้หลายวิธี เช่น การสังเกตและบันทึก ขณะที่เด็กทำกิจกรรมต่าง ๆ เป็นรายบุคคล การสนทนา เพื่อทราบพัฒนาการด้านภาษา ตลอดจน ความคิด และความรู้สึกของเด็ก การตรวจผลงาน ซึ่งนำมาจัดเป็นกลุ่มตามอันดับคุณภาพของงาน ซึ่งควรจะมี 3 – 5 อันดับ การใช้ข้อสอบปากเปล่า และการใช้ข้อทดสอบที่มีคุณภาพที่เหมาะสม กับเด็ก รูปภาพที่ชัดเจน และเนื้อหาที่ตรงกับวัตถุประสงค์

ณรุทธิ์ สุทธิจิตต์ กล่าวถึง การประเมินผลด้านดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย ใน หนังสือ ปฐมวัยศึกษา : กิจกรรม สื่อการสอน เพื่อฝึกทักษะพัฒนาการและการเรียนรู้ (2537: 160) ว่า ควร ได้ประเมินให้ครบทั้งด้านทักษะ และสาระดนตรี รวมถึงทัศนคติดนตรี ซึ่งสามารถทำได้เป็น รายบุคคล เพื่อสังเกตพฤติกรรมเด็กว่ามีการพัฒนาอย่างไร การสังเกตควรทำเป็นระยะ อาจจะถูก สักคำ เพื่อทราบถึงพัฒนาการ และเป็นข้อมูลในการช่วยเหลือ และส่งเสริมการเรียนรู้ ซึ่งอาจ กำหนดให้มีการทดสอบง่าย ๆ แทรกในกิจกรรมการเรียนรู้

การจัดทำแบบประเมินผลดนตรีของนักเรียนระดับปฐมวัย จากหนังสือ Music lives of Children (John W Flohr, 2004: 54 - 55) ได้ยกตัวอย่างวิธีการประเมินผลดังต่อไปนี้

- 1) กำหนดเนื้อหาที่ต้องการประเมิน คือ การร้องเพลง และการเล่นเครื่องดนตรี
- 2) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ นักเรียนแสดงอารมณ์ในการพูด การท่วงทักวี และการร้อง เพลงได้อย่างเหมาะสม
- 3) วิธีการประเมิน คือ รายละเอียดขั้นตอนดำเนินการประเมิน เช่น ครูให้นักเรียนท่วงทักวี สั้น ๆ ที่เรียนมาแล้ว จากนั้นให้นักเรียนบอกเสียงที่แตกต่างกันในบทกวี เช่น เสียงสูง หรือ เสียงต่ำ ฯลฯ ต่อมาครูให้เด็กฟังเสียงต่าง ๆ ให้เด็กท่วงทักวี โดยนำเสียงเหล่านั้นมาใช้
- 4) รายละเอียดของพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถของเด็ก ซึ่งจัดระดับความสามารถ เป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับเบื้องต้น ระดับกลาง และระดับสูง ในแต่ละระดับก็จะมีรายละเอียด ของพฤติกรรมของเด็กที่ปรากฏ ดังตัวอย่างในแต่ละระดับต่อไปนี้
 - ระดับเบื้องต้น - นักเรียนสามารถนำเสียงชนิดอื่นมาใช้ในการท่วงทักวีได้ แต่เสียงที่ได้นั้นมาจากตัวอย่างของครู และท่องไม่ถูกต้อง
 - ระดับกลาง - นักเรียนสามารถนำเสียงชนิดอื่นมาใช้ในการท่วงทักวีได้ ซึ่งไม่ใช่เสียงที่ครูยกตัวอย่าง หรือมีตัวอย่างจากครูและเพื่อน บ้างแต่สามารถท่องได้อย่างชัดเจนและแม่นยำ
 - ระดับสูง - นักเรียนสามารถนำเสียงที่หลากหลายมาใช้ในการท่องได้อย่าง ชัดเจน แม่นยำ แสดงถึงความมีจินตนาการที่หลากหลายในการ

ใช้เสียงของตนเอง

นอกจากนี้การประเมินผลทำได้โดยการบันทึกพฤติกรรมของนักเรียนในแต่ละกิจกรรม และการจัดเก็บข้อมูล และรูบริก (Rubrics) ซึ่งการจัดเก็บข้อมูลผลงานนักเรียน เหมาะสำหรับผู้สอนหลาย ๆ ชั้นเรียนในแต่ละสัปดาห์ รูปแบบของการบันทึกข้อมูลผลงานนักเรียน โดยเฉพาะนักเรียนระดับปฐมวัย ได้แก่ การบันทึกวิดีโอของกิจกรรมในแต่ละวัน การบันทึกพัฒนาการโดยใช้รูบริกสำหรับรูบริกนั้น คือ เครื่องมือในการวัดผลประเมินผลที่มีลักษณะพิเศษคือการกำหนดช่วงชั้นของความสามารถ และคะแนนของความสามารถในแต่ละช่วงชั้น ซึ่งเหมาะสมที่ผู้สอนจะนำมาใช้เป็นเครื่องมือประเมินพัฒนาการด้านดนตรีในเด็กปฐมวัย ซึ่งรูปแบบการวัดผลประเมินผลรูบริกนั้นมีหลายรูปแบบ ซึ่งจะขอกล่าวเฉพาะที่มีความเกี่ยวข้องเนื่องกับการประเมินผลด้านดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย ดังนี้

ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์ ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของรูบริก (เอกสารประกอบการสอนวิชาการวัดและประเมินผลดนตรีศึกษา: 2549) ประกอบด้วย

- 1) ช่วงชั้นความสามารถ (Scale) คือ การกำหนดระดับความสามารถ 3 – 6 ช่วงชั้น โดยแสดงรายละเอียดของพฤติกรรมความสามารถที่เป็นเชิงพรรณนา ตัวเลข โดยเรียงลำดับจากระดับสูงสุด ไปจนต่ำสุด
- 2) มีคำอธิบาย (Description) คือ รายละเอียดพฤติกรรมความสามารถที่แสดงถึงความแตกต่างในแต่ละช่วงชั้นอย่างชัดเจน
- 3) มีการกำหนดสาระ ทักษะ หรือสิ่งที่ต้องการจะวัดและประเมิน คือ การที่ครูกำหนดความสามารถที่นักเรียนควรทำได้เมื่อผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ไปแล้ว เช่น จากการสอนร้องเพลง นักเรียนสามารถร้องได้ถูกต้องทั้งเนื้อร้อง จังหวะ และทำนองเพลง เป็นต้น
- 4) การวัดและประเมินผลแบบวัดความรู้โดยรวม (Holistic) หรือแบบวัดเฉพาะเจาะจง (Analytic) คือ การเลือกแบบประเมินให้เหมาะสมกับความต้องการข้อมูลในเรื่องที่จะประเมิน ถ้าต้องการประเมินผลรวมความรู้ทั้งหมดโดยรวมจากเนื้อหาและกิจกรรม ควรใช้แบบวัดความรู้โดยรวม แต่ถ้าต้องการทราบข้อมูลจุดประสงค์เรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ ควรใช้ แบบวัดเฉพาะเจาะจง

สรุปได้ว่า การประเมินพัฒนาการด้านดนตรีที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัยนั้น ใช้การสังเกตและบันทึกข้อมูลพฤติกรรมร่วมกับการสร้างเครื่องมือประเมินผลแบบรูบริก เพื่อเป็นบทสรุปของข้อมูลในการอภิปรายถึงระดับความสามารถของนักเรียน

2.3.7 วิธีการสอนดนตรี

วิธีการสอนของดาลโครซ (Emile Jaques – Dalcroze, ค.ศ 1865-1950) นักประพันธ์เพลงและนักดนตรีศึกษาชาวสวิส (เข้าถึงได้จาก: <http://www.excel-ability.com/Music/Programs/Dalcroze.html> - 4k) หลักการสำคัญของดาลโครซ คือ ยูริธึมมิกส์ (Eurhythmics) หมายถึงการเคลื่อนไหวทางจังหวะที่ดี จุดเน้น คือ ให้ความสนใจและพัฒนาความรู้สึกของผู้เรียนในการตอบสนองต่อดนตรี ฝึกทักษะและความเข้าใจดนตรีผ่านกิจกรรมต่างๆบนพื้นฐานความเชื่อว่าการประสบการณ์มาก่อนสติปัญญา และทฤษฎีต้องมาหลังจากการปฏิบัติ โดยจัดลำดับการเรียนรู้ ดังนี้

- 1) กระตุ้นให้แสดงปฏิกิริยาตอบสนอง แล้วเกิดความรู้สึกที่ดีและความเข้าใจ
- 2) สร้างจินตนาการ เลียนแบบ และอิมโพรไวเซชัน
- 3) บอกรายละเอียด และบันทึกได้
- 4) ประพันธ์ หรือคิดสร้างสรรค์งานทางดนตรี

วิธีการสอนแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือการเคลื่อนไหวร่างกายเป็นพื้นฐานสำคัญ ฝึกการอ่านโน้ตโดยใช้ระบบซอลเฟจ (Solfege) และการอิมโพรไวเซชัน มีรายละเอียดดังนี้ (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2541: 138)

ยูริธึมมิกส์ (Eurhythmics) คือการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความรู้สึกผ่านการเคลื่อนไหวร่างกายอย่างอิสระไปกับเสียงเพลงที่ผู้สอนเล่นโดยใช้เปียโน

ซอลเฟจ (Solfege) คือการสอนโดยใช้ระบบ โด อยู่กับที่ การรับรู้เสียงต่าง ๆ โดยการเคลื่อนไหวร่างกายเป็นพื้นฐาน จากนั้นได้พัฒนาการอ่านโน้ตเพลงจากความรู้ความเข้าใจได้อย่างแท้จริงไม่ใช่จากการท่องจำ

อิมโพรไวเซชัน (Improvisation) เปียโนเป็นเครื่องดนตรีสำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาแนวคิดและทักษะทางดนตรีด้านการอิมโพรไวเซชัน ในระดับอนุบาลผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาการสร้างสรรค์ด้านจังหวะ

ผู้สอนต้องมีทักษะในการเล่นเปียโน เนื่องจากทักษะการเคลื่อนไหวร่างกายต่าง ๆ จะให้นักเรียนฟังเสียงเพลงที่ครูเล่น แล้วเคลื่อนไหวร่างกายตามความรู้สึกที่ได้ยิน นักเรียนจะฝึกการดูการฟังสัญญาณที่ผู้สอนกำหนด เป็นระยะ ๆ เพื่อให้ผู้เรียนคิดสร้างสรรค์ทางดนตรี

วิธีการสอนของโคดัลย์ (Zoltan Kodaly, 1882-1967) นักประพันธ์เพลง นักค้นคว้าเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ดนตรี และครูสอนดนตรี ชาวฮังการี จุดมุ่งหมาย คือ ต้องการให้ชาวฮังการีมีความรู้ทางดนตรี และสามารถอ่าน และเขียนภาษาดนตรี (โน้ตดนตรี) ได้เช่นเดียวกับการอ่านและเขียนภาษาอังกฤษ หลักสำคัญของโคดัลย์ คือ เริ่มต้นสอนดนตรีให้กับเด็กตั้งแต่เล็กๆ โดยใช้เพลง

พื้นบ้านเป็นหลัก การอ่านโน้ตในระบบ ซอล – ฟา และสัญญาณมือ การอ่านโน้ตใช้ระบบ โคลิเออที่ นอกจากนี้ โคลิเออ ยังคิดค้นชื่อและตัวโน้ตเพื่อใช้ในการพัฒนาเรื่อง จังหวะโดยเฉพาะ ในการเรียนเริ่มต้นจะใช้โน้ตที่ไม่มีหัว ยกเว้นตัวขาว และตัวกลม พร้อมทั้งกำหนดเสียงต่างๆแทน จังหวะเพื่อความสะดวกในการอ่านออกเสียง เพลงที่ใช้สอนร้องจะกำนังถึงช่วงเสียงของเด็กเป็นหลัก เน้นการใช้โน้ต 5 เสียง ในระยะแรก (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2541: 138)

รัชชัย นาควงษ์ (2542: 27) ตัวอย่างการสอนแบบโคลิเออ

โครงสร้างทางดนตรี เรื่อง จังหวะ

เรื่องที่สอน เสียงยาว เสียงสั้น

แนวคิดที่ใช้ เสียงอาจมีความยาว หรือสั้น

ระดับที่สอน อนุบาล

เพลงที่ใช้ เพลงรถไฟ ไปเชียงใหม่ (ทำนอง Rain Rain Go Away)

กิจกรรม 1) นักเรียนเกาะบ่าหรือเอาทำเป็นแถวตอน สมมติว่าเป็นขบวนรถไฟ

2) นักเรียนร้องเพลงพร้อมกับเคลื่อนไหวขบวน โดยก้าวเดินตามจังหวะเกาะของเพลง เมื่อถึงเนื้อร้องท่อน “รถต้องกลับขึ้นไปเชียงใหม่” ขบวนทั้งขบวนจะต้องถอยหลังและเริ่มเดินหน้าใหม่เมื่อเริ่มเพลงครั้งต่อไปทันที

3) นักเรียนร้องเพลงพร้อมกับตบมือตามจังหวะคำร้อง ครูชี้ให้นักเรียนสังเกตว่ามีตอนที่ตบมือทั้งช่วงยาว และช่วงที่ทั้งช่วงสั้น

4) ครูให้นักเรียนร้องเพลงอีกครั้ง แต่เปลี่ยนคำร้องเป็น “ยาว” และ “สั้น” แทนทั้งเพลง

5) ครูเขียนสัญลักษณ์ แทน “ยาว” และ □ “สั้น - สั้น” แล้วให้นักเรียนร้องตามสัญลักษณ์ทั้งเพลง

6) จากสัญลักษณ์ 1 ร้อง ทา และ □ ร้อง ที – ที (เริ่มต้นครูยังไม่แนะนำชื่อที่เป็นทางการให้นักเรียนรู้จัก)

วิธีการสอนของออร์ฟ (Carl Orff, ค.ศ 1895-1982) นักการศึกษาดนตรีชาวเยอรมัน ผู้ประดิษฐ์เครื่องดนตรีชนิดพิเศษที่เรียกว่า ระนาดออร์ฟ ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีที่สร้างขึ้นจากความเชื่อที่ว่า การแสดงออกที่เป็นธรรมชาติที่สุดของมนุษย์ คือ การใช้จังหวะ ดังนั้นจุดเริ่มต้นของการศึกษาดนตรีควรเริ่มจากจังหวะ การพูด และการเคลื่อนไหว เป้าหมายหลักของการสอนแบบออร์ฟ คือ การที่เด็กสามารถแสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์ด้วยการแต่งทำนอง หรือ จังหวะใหม่จากทำนองหรือจังหวะเดิมที่มีอยู่ ซึ่งภาษาดนตรี เรียกว่า อิมโพรไวเซชัน (Improvisation) เพลงที่ออร์ฟแต่งขึ้นเพื่อใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนมีส่วนประกอบ คือ การใช้โน้ต 5 ตัว (Pentatonic)เข้าไปมาตลอดเพลง (Ostinato) ใช้เพลงพื้นเมืองที่เด็กคุ้นเคย นำ

ทำนองเพลงสั้นๆ (Motives) ออกจากเพลงนำมาเป็นบทขึ้นต้น และเล่นประกอบ (Accompaniment) ใช้เครื่องดนตรีประเภทระนาดที่ออร์ฟประดิษฐ์ขึ้น ใช้ชั้นคู่ 3 ไมเนอร์ ซึ่งมักอยู่ในบทร้องเล่นต่างๆของเด็ก และกระสวนคำพูด (Speech patterns) คือ คำพูดที่นำมาเรียงกันเป็นท่อนสั้นๆ โดยเริ่มจากหนึ่งคำไปสู่กิจกรรมที่ซับซ้อนขึ้น (ชัชชัย นาควงษ์, 2542: 1-5)

Caryn Jones (เข้าถึงได้จาก: <http://www.excel-ability.com/Music/Programs/Orff.html> - 5k) ได้เสนอตัวอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ ออร์ฟ ดังนี้

เรื่องที่สอน เกมรูปแบบจังหวะ

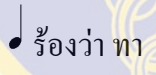


ระดับที่สอน เกรด 1 – 3

จุดประสงค์ ผู้เรียนสามารถ

1. บอกโน้ตตัวดำ ตัวขาว ตัวเข้บ็ต 1 ชั้น และตัวหยุดได้
2. ใช้ความแตกต่างของสีของลูกกวาด M&M เพื่อนำเสนอความแตกต่างของตัวโน้ตและตัวหยุดได้
3. เรียนเพลงใหม่ โดยนำโน้ตที่เรียนไปแล้วมาเขียนรูปแบบจังหวะของเพลงได้

สื่อที่ใช้ บัตรสัญลักษณ์รูปแบบจังหวะ, ขนม M&M

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

- 1) ครูให้นักเรียนดู  ร้องว่า ทา  ร้องว่า ทิทิ  ร้องว่า โท แล้วแจกบัตรสัญลักษณ์ของโน้ตเหล่านี้ให้นักเรียน
- 2) จากนั้นครูร้องเพลงและตบมือหลายๆ รูปแบบจังหวะ แล้วให้นักเรียนชูบัตรสัญลักษณ์ตามเสียงที่ได้ยิน
- 3) ครูนำ ลูกอม M&M มาแนะนำนักเรียนว่าให้เลือกลูกอมสีต่างๆ มาใช้แทนความแตกต่างของโน้ตแต่ละตัว เช่น สีน้ำตาลแทนตัวดำ สีเขียวแทนตัวเข้บ็ต 1 ชั้น
- 4) ให้นักเรียนใช้ลูกอมสีต่างๆ สร้างรูปแบบจังหวะของตัวเอง
- 5) ครูตรวจสอบรูปแบบจังหวะที่แต่ละคนสร้าง โดยให้ร้องตามรูปแบบจังหวะนั้น จากนั้นให้นักเรียนที่ได้รับการตรวจแล้วกินลูกอมได้

การประเมิน นักเรียนมีความเข้าใจอย่างถูกต้องชัดเจน โดยการแสดงบัตรสัญลักษณ์ของรูปแบบจังหวะได้อย่างถูกต้อง และร้องตามรูปแบบจังหวะที่ตนเองสร้างขึ้นได้อย่างถูกต้อง

สรุปว่า วิธีการสอนทั้งสามแบบมีความเหมือนกัน ในด้านการจัดการเรียนการสอนที่คำนึงถึง จิตวิทยาและพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กเป็นสำคัญ มีวิธีการเรียนการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องอย่างเป็นขั้นตอน อาจจะมีทักษะที่เน้นต่างกัน ดาล โครช มุ่งเน้นให้

ผู้เรียนมีประสบการณ์ดนตรีและความคิดสร้างสรรค์ ใช้กิจกรรมเคลื่อนไหวเป็นสื่อ ออร์ฟ มุ่งเน้นกระบวนการความคิดสร้างสรรค์ และอิมโพรไวเซชัน โดยการเล่นเครื่องดนตรี และโคคาย มุ่งพัฒนาความรู้ทางดนตรีทั่ว ๆ ไปเน้นกิจกรรมการร้องเพลงเป็นหลัก การนำวิธีการใดไปใช้นั้นควรคำนึงถึงจุดมุ่งหมายในการเรียนการสอน ตัวผู้เรียน และสภาพแวดล้อมเป็นหลัก และนำเอาวิธีการที่เหมาะสมไปปรับใช้ให้เหมาะสม

2.4 ชุดการจัดกิจกรรม (Instructional Package)

ชุดการสอน คือ การนำเอาระบบสื่อประสม (Multi-media) ที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและประสบการณ์ของแต่ละหน่วย มาช่วยในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.4.1 ประเภทของชุดการสอน แบ่งตามลักษณะการใช้ได้ 3 ประเภท คือ

1) ชุดการสอนแบบบรรยาย หรือชุดการสอนสำหรับครู เป็นชุดการสอนสำหรับใช้สอนผู้เรียนเป็นกลุ่มใหญ่ จะประกอบด้วยสื่อการสอนที่ใช้ประกอบการบรรยาย เพื่อเปลี่ยนบทบาทของครูให้ มาเป็นผู้แนะนำ และให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนมากยิ่งขึ้น เนื้อหาจะแบ่งหัวข้อที่จะบรรยาย และประกอบกิจกรรมตามลำดับขั้น

2) ชุดการสอนสำหรับกิจกรรมกลุ่ม หรือ ชุดการสอนที่ใช้กับศูนย์การเรียน สร้างขึ้นตามหน่วยและหัวเรื่องเพื่อเปิด โอกาสให้ผู้เรียนได้ร่วมกิจกรรมเป็นกลุ่มเล็กประมาณ 5-7 คน ชุดการสอนนี้ประกอบด้วยชุดย่อยๆตามจำนวนในศูนย์แต่ละหน่วย ในแต่ละศูนย์จะจัดสื่อการสอนไว้ในรูปของสื่อประสม ผู้เรียนจะต้องการความช่วยเหลือจากครูในระยะเริ่มเรียนเท่านั้น เมื่อเคยชินต่อวิธีการเรียนแบบนี้แล้วจะสามารถช่วยเหลือกันเองได้ภายในกลุ่ม

3) ชุดการสอนรายบุคคล หรือชุดการเรียน เป็นชุดการสอนที่ผู้เรียนสามารถเรียนด้วยตนเองตามลำดับขั้นที่ระบุไว้ โดยผู้เรียนสามารถเลือกเรียนตามความสนใจ สามารถประเมินผลตนเอง และแสวงหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองได้

2.4.2 องค์ประกอบของชุดการสอน แบ่งตามลักษณะการใช้ซึ่งมีส่วนประกอบดังนี้

1) คู่มือและแบบปฏิบัติ สำหรับผู้ใช้ชุดการสอนและผู้เรียนที่ต้องเรียนจากชุดการสอน
 2) คำสั่งหรือการมอบหมายงานเพื่อกำหนดแนวทางของการเรียนให้นักเรียน
 3) เนื้อหาสาระ ซึ่งบรรจุอยู่ในรูปของสื่อประสม และกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งแบบกลุ่มและรายบุคคล ซึ่งกำหนดไว้ตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

4) การประเมินผล เป็นการประเมินผลของกระบวนการ และผลของการเรียนรู้ในการประเมินผลกระบวนการ ได้แก่ แบบฝึกหัด รายงาน ส่วนผลการเรียนรู้ ได้แก่ แบบทดสอบ ซึ่งบรรจุ

อยู่ในกล่อง สามารถใช้ได้ทุกระดับ เช่น อนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา โดยมีขั้นตอนการใช้ดังนี้

ขั้นทดสอบก่อนเรียน ควรจะมีการตรวจสอบความรู้พื้นฐานในเรื่องที่จะเรียนก่อน

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมของผู้เรียน อีกทั้งยังเป็นการแนะนำวิธีการเรียน และการปฏิบัติตนในกระบวนการเรียนรู้

ขั้นประกอบกิจกรรม ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประกอบกิจกรรมด้วยตนเอง โดยผู้สอนควรให้ความช่วยเหลือแนะนำเมื่อผู้เรียนเกิดปัญหา

ขั้นสรุปและทดสอบหลังเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ ได้ดียิ่งขึ้นและเพื่อให้ทราบว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จริง นอกจากนี้ยังทำให้ทราบความก้าวหน้าของผู้เรียน ระหว่างที่เรียน ก่อนเรียน และหลังเรียน (คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2550)

2.4.3 ขั้นตอนการวางแผนการจัดการเรียนรู้ (พจนานุกรมศัพท์, 2549)

- 1) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเนื้อหาสาระการเรียนรู้ ความต้องการของผู้เรียน กำหนดเนื้อหาการจัดการเรียนรู้เป็นหน่วย
- 2) กำหนดหัวเรื่องการเรียนรู้เป็นเรื่องย่อยที่เหมาะสมกับการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องละ 1 แผน
- 3) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเรื่องที่จะเรียนกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เพื่อกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ของแผนที่มีพัฒนาความสามารถ
- 4) กำหนดรายการทักษะกระบวนการการเรียนรู้ที่สอดคล้อง สำหรับใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- 5) วางแผนการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง เตรียมการให้มีการประเมินผู้เรียนด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย เพื่อทราบความก้าวหน้าของผู้เรียนครบทุกด้านตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด
- 6) กำหนดชิ้นงาน เพื่อให้ผู้เรียนได้นำความรู้ที่ได้รับมาสร้างสรรค์ชิ้นงานเพื่อแสดงความสำเร็จจากการเรียนรู้ให้เป็นรูปธรรม
- 7) กำหนดเวลาเรียนตามความเหมาะสม
- 8) กำหนดวันในการเรียนรู้ โดยบอกความสัมพันธ์เชื่อมโยงของเวลาที่ในแต่ละแผนกับตารางสอนและปฏิทินจริง ให้มีข้อมูลของ วัน เวลาที่ใช้จริง เพื่อประโยชน์ในการวางแผนเตรียมการจัดการเรียนรู้ การนิเทศช่วยเหลือ ดูแล และกำกับติดตาม

ขั้นตอนการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

- 1) กำหนดสาระสำคัญ หรือความคิดรวบยอด เป็นข้อสรุปที่แสดงถึงความรู้ความเข้าใจที่

ผู้เรียนพึงมีต่อไปในอนาคต

- 2) กำหนดรายการจุดประสงค์นำทาง ซึ่งจะเป็จุดประสงค์ย่อย ที่ต้องสร้างให้เกิดกับ ผู้เรียนตามลำดับขั้น เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ปลายทางที่กำหนด
- 3) กำหนดกรอบเนื้อหาสาระกว้างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการช่วยเหลือให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ในการกำหนดเนื้อหาย่อย ตามความสนใจ และความจำเป็นในชีวิตประจำวัน
- 4) กำหนดรายการกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับกระบวนการการเรียนรู้ที่กำหนด
- 5) กำหนดรายการสื่อ อุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระ กิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย ความพร้อมของผู้เรียน และ โรงเรียน
- 6) กำหนดวิธีการ รายการเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ เกณฑ์การประเมินผลที่สอดคล้องกับ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระ พัฒนาการตามวัยของผู้เรียน เพื่อให้ทราบความสำเร็จในการ พัฒนาผู้เรียนทั้งผลการเรียนรู้ และวิธีการเรียนรู้

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.5.1 งานวิจัยภายในประเทศ

ชุติมา สังกำการ์ (2546, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาล เมื่อได้รับการสอนด้วยแผนการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ และกิจกรรมเข้าจังหวะ ผลการวิจัยสรุปว่า หลังการทำกิจกรรมสร้างสรรค์ และกิจกรรมเข้าจังหวะ นักเรียนมีค่าเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์ 3 ด้าน ได้แก่ ด้วยความคิดคล่องตัว ความคิดริเริ่ม และความคิดคล่องตัวเพิ่มขึ้น

นันท์รัตน์ คมขำ (2538) ได้ศึกษาการใช้เพลงในการเรียนการสอนเด็กวัยอนุบาล ผลการศึกษาพบว่าครูส่วนใหญ่ใช้เพลงเพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดความสุขสนุกสนาน และสอนให้เด็กร้องเพลงโดยครูร้องนำ แล้วให้นักเรียนร้องตาม เปิดเครื่องบันทึกเสียง และนอกจากนี้ครูผู้สอนยังพบปัญหาด้านบทเพลงเด็กที่ปรากฏในแผนการจัดประสบการณ์หลาย ๆ เพลงที่มีเฉพาะเนื้อร้อง ทำให้ไม่ทราบทำนอง

(เอกสารกองวิชาการลำดับที่ 11, 2539 : 12 - 13) พัฒนาการทางดนตรีของเด็กระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1-3 (อายุ 6 - 9 ปี) เด็กในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 นั้นยังพึ่งพาตัวเองได้ไม่มากนัก ต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่จากครูและผู้ปกครองอย่างใกล้ชิด เด็กจะมีความคิดเด่นชัดในเรื่องจังหวะเด็กจะเรียนรู้จังหวะที่สม่ำเสมอ ความซ้ำเร็ว รูปแบบของจังหวะ และเรื่องทำนอง ร้องลงมา ทำนองเพลงต้องมีช่วงเสียงที่ไม่กว้าง และมีเนื้อร้องที่ใกล้ตัวเด็ก เช่น เรื่องเกี่ยวกับบ๊วยวะ

ส่วนต่างๆของร่างกาย เด็กจะชอบเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเพลง เกม หรือกิจกรรมเข้าจังหวะ ในด้านอารมณ์เพลงเด็กจะค่อยๆพัฒนาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

2.5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ฟรีกา (Frega, 1979) ได้ทำงานวิจัยเกี่ยวกับกิจกรรม เรื่อง จังหวะ ของเด็กอายุ 3 – 5 ปี กรณีศึกษาเด็กในอาเจนตินา วัตถุประสงค์ของงานวิจัย คือ กิจกรรมดนตรีอะไร ที่เด็กสามารถปฏิบัติได้อย่างสำเร็จมากที่สุด โดยการสังเกตเด็กอายุ 3 – 5 ปี 45 คนจากการเรียนดนตรีในชั้นเรียน เป็นเวลา 6 เดือน บันทึกจากการสังเกต การทำกิจกรรม เรื่อง จังหวะของเด็ก เริ่มกิจกรรมด้วยการตบมือไปกับจังหวะเคาะอย่างสม่ำเสมอ ต่อมาพูดเป็นรูปแบบจังหวะ และการเล่นเครื่องดนตรี Frega พบว่า เด็กในแต่ละช่วงอายุมีความสามารถในการปฏิบัติในแต่ละกิจกรรมแตกต่างกัน และความสามารถในการรักษาความสม่ำเสมอของจังหวะจะเพิ่มขึ้นตามระดับอายุ นอกจากนี้ยังพบว่า เด็กจะรักษาความสม่ำเสมอของจังหวะได้ลำบากถ้าเพลงนั้นมีจังหวะซ้ำ

เรนโบว์ และ โอเวน (Rainbow & Owen, 1979) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมเรื่อง จังหวะที่เด็กปฐมวัย อายุ 3 – 5 ปี กำหนดกิจกรรมดังนี้ 1) การเคลื่อนไหวร่างกายโดยใช้มือประกอบจังหวะตามเสียงเปียโน โดยรักษาความสม่ำเสมอของจังหวะ 2) ใช้ไม้เคาะจังหวะอย่างสม่ำเสมอพร้อมกับซีดี 3) พูดเป็นรูปแบบจังหวะ และ ตบมือตามรูปแบบจังหวะนั้น 4) ตบมือแบบสะท้อน (Echo) หลาย ๆรูปแบบจังหวะ 5) อ่านรูปแบบจังหวะแบบซ้ำทวน (Ostinato) ไปพร้อมกับเพลงที่เปิด ผลจากการทดลอง พบว่า เด็กอายุ 3 ขวบ เรียนรู้จังหวะได้ง่ายที่สุดจากกิจกรรมที่ใช้การพูด เป็นรูปแบบจังหวะ รองลงมาคือกิจกรรมการเคาะไม้ และการตบมือจังหวะเคาะอย่างสม่ำเสมอ สำหรับกิจกรรมอื่นนั้นยากเกินไป และผลการทดลองในเด็กอายุ 4 ปี พบว่า กิจกรรมที่ง่ายที่สุด คือ การพูดเป็นรูปแบบจังหวะ ลำดับต่อมา คือ การตบมือ และการเคาะไม้ พร้อมกับเพลงอย่างสม่ำเสมอ การอ่านจังหวะแบบซ้ำทวน และกิจกรรมที่ยากสำหรับเด็กคือตบมือไปพร้อมกับการเดินตามจังหวะมาร์ช

แสตนลีย์ และ ชูเตอร์ (Stanley & Schleuter, 1989) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ของการพฤติกรรมที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องจังหวะ และ ความแตกต่างระหว่างเพศที่มีผลต่อระดับคะแนนกับการฝึกดนตรีในแต่ละระดับชั้น ของนักเรียนอนุบาล ถึง เกรด 3 วัตถุประสงค์เพื่อบันทึกผล ความแม่นยำในการตบมือ การท่องบทกวี และการก้าวเดินตามจังหวะ ของนักเรียนตั้งแต่อนุบาล ถึงเกรด 3 และผลที่ได้รับจากการฝึกดนตรีจากการปฏิบัติตามกิจกรรมที่กำหนด

วิธีการทดลอง คือ เลือกโรงเรียนที่ทำการทดลอง 2 โรงเรียน โรงเรียนที่ 1 กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องจังหวะ โดยให้เด็กตบมือ ท่องบทกวี และเดินตามรูปแบบจังหวะ กำหนดระยะเวลาในการทดลอง สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ๆ ละ 30 นาที โรงเรียนที่ 2 เด็ก 96 คน ให้ร้องเพลงสัปดาห์ละครั้ง จากการทดลองดังกล่าว พบว่า นักเรียนกลุ่มที่เรียนเรื่องจังหวะโดยการตบมือมีระดับคะแนนสูงสุด รองลงมาคือนักเรียนที่เรียนโดยท่องบทกวี สำหรับการเดินให้เข้ากับจังหวะนั้นยากเกินไปสำหรับเด็กทุกระดับชั้น เพศไม่มีความแตกต่างกัน เมื่อเด็กมีพัฒนาการและเจริญเติบโตขึ้น ผลคะแนนและความสามารถในการทำกิจกรรมก็จะเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ

จอร์แดน (Jordan, 1994) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพของระดับจังหวะของ Weikart สำหรับเด็กอายุ 3 – 7 ปี วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาประสิทธิภาพแบบทดสอบการเคลื่อนไหวแบบไม่เคลื่อนที่ โดยแบ่งความยากเป็น 5 ระดับ ของ Weikart ซึ่งจากการสังเกตพบว่า การเคลื่อนไหวร่างกายส่วนล่างของเด็กยากกว่าการเคลื่อนไหวร่างกายส่วนบน และการเคลื่อนไหวที่ไม่กำหนดท่าทางที่ชัดเจนนั้นยากกว่าการเคลื่อนไหวที่กำหนดท่าทางอย่างชัดเจน การเคลื่อนไหวประกอบดนตรีนั้นยากกว่าการเคลื่อนไหวแบบไม่มีดนตรี ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อเพิ่มความยากของท่าทางในการเคลื่อนไหวร่างกาย ดังนี้ (1) เพิ่มในเรื่องการเคลื่อนไหวอวัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย (2) ใช้การเคลื่อนไหวร่างกายพร้อมกันทั้งซ้ายและขวาให้น้อยกว่าการใช้การเคลื่อนไหวที่ละข้าง (3) ระยะเวลาที่ใช้ไม่เหมาะสมกับสัดส่วนของการเคลื่อนไหวร่างกายในการใช้อวัยวะต่าง ๆ (4) เพิ่มเพลง (5) ตัดการกำหนดจุดที่ชัดเจนออกไป และ (6) ใช้การเคลื่อนไหวร่างกายส่วนล่างแทนการใช้การเคลื่อนไหวส่วนบน

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ชุดการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย เรื่อง จังหวะ มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างชุดการจัดกิจกรรมดนตรี เรื่อง จังหวะ สำหรับเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

- 3.1 ประชากรและตัวอย่างประชากร
- 3.2 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย
- 3.3 การหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.6 การนำเสนอข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

- 1) ประชากร คือ นักเรียนชั้นอนุบาล 1 โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551
- 2) ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 1 ห้องเรียน ในห้องเรียนมีนักเรียนทั้งหมด 20 คน ได้ตัวอย่างประชากรโดยวิธีการเจาะจง

3.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา งานวิจัย และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ใช้วิธีการสืบค้นข้อมูลที่หลากหลาย จากห้องสมุดของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ และปรึกษาผู้เชี่ยวชาญในการสอนดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย รวมทั้งสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต แล้วนำข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าที่ได้ มาสร้างเครื่องมือ ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย เรื่อง จังหวะ แบบสังเกต

พฤติกรรม แบบประเมินผลพัฒนาการ และแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของนักเรียน โดยมีขั้นตอนในการสร้างดังต่อไปนี้

3.2.1 แผนการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย เรื่อง จังหวะ ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อเป็นคู่มือสำหรับครู ซึ่งประกอบด้วยหลักการและเหตุผลในการสร้างแผนการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน เนื้อหาและทักษะดนตรีที่กำหนด จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมในแต่ละกิจกรรม โครงสร้างและกำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรม และรายละเอียดในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน
3. วิเคราะห์เนื้อหาและทักษะดนตรีแล้วจัดลำดับการเรียนรู้
4. กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมในแต่ละกิจกรรม
5. กำหนดโครงสร้างระยะเวลาการจัดกิจกรรมดนตรี
6. คัดเลือกบทเพลง คำคล้องจอง ที่มีความสอดคล้องกับเนื้อหา
7. เขียนกิจกรรมดนตรีโดย ยึดเป้าหมายรวมของเนื้อหาและทักษะดนตรี และจุดประสงค์

ที่กำหนดเป็นหลัก

จากขั้นตอนดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้แสดงรายละเอียดดังนี้

1. การกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

หลังจากทำการศึกษาทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวข้องแล้ว ขั้นตอนต่อไปได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน คือ หลังสิ้นสุดการจัดกิจกรรมดนตรี นักเรียนมีความสามารถ

1.1 แสดงออกถึงความรู้ความเข้าใจจังหวะเคาะ โดยใช้ทักษะการฟัง การร้อง การเคลื่อนไหวร่างกาย การเล่นเกม การคิดสร้างสรรค์

1.2 แสดงออกถึงความรู้ความเข้าใจรูปแบบจังหวะ โดยใช้ทักษะการฟัง การร้อง การเคลื่อนไหวร่างกาย การเล่นเกม

1.3 แสดงออกถึงความรู้ความเข้าใจความช้าเร็วของจังหวะ โดยใช้การฟัง การร้อง การเคลื่อนไหวร่างกาย การคิดสร้างสรรค์ การอ่านและเขียนสัญลักษณ์

2. วิเคราะห์เนื้อหาและทักษะดนตรีแล้วจัดลำดับการเรียนรู้

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เนื้อหาการสอน แล้วกำหนดแนวคิดย่อยเพื่อให้เหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียน และเพื่อให้ผู้เรียนสัมฤทธิ์ผลตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่คาดหวังไว้ เนื้อหาเรื่อง จังหวะ ที่กำหนดประกอบด้วยแนวคิด ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แนวคิด 1 จังหวะเคาะ (Beat) คือ จังหวะของคนตรีดำเนินไปอย่างสม่ำเสมอ

แนวคิด 2 รูปแบบจังหวะ (Rhythmic Pattern) คือ หนึ่งเสียง หรือสองเสียง หรือตัวหยุดสามารถเกิดขึ้นพร้อมกับจังหวะเคาะ (Beat) ที่ดำเนินไปอย่างสม่ำเสมอ

แนวคิด 3 จังหวะที่ค่อย ๆ เร็วขึ้น และค่อย ๆ ช้าลง (Accelerando and Ritardando) คือ เพลงบางเพลงอาจดำเนินไปเร็ว หรือช้า ในเพลงเดียวกันบางตอน อาจมีจังหวะเร็ว และบางตอนอาจมีจังหวะช้า ซึ่งความเร็ว - ช้า นี้มีผลทำให้ ความรู้สึกเปลี่ยนแปลง

เมื่อได้เนื้อหา การเรียนรู้แล้ว ผู้วิจัยได้นำมากำหนดจุดประสงค์พฤติกรรม คือ พฤติกรรมที่ผู้เรียนพึงกระทำได้หลังจากได้เข้าร่วมกิจกรรมดนตรีจากเนื้อหาแนวคิดที่กำหนด และกำหนดโครงสร้างระยะเวลาการจัดกิจกรรมดนตรี ดังนี้

3. กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมในแต่ละกิจกรรม

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม นักเรียนมีความสามารถ

1. ตบมือได้ถูกต้องตามจังหวะเคาะของเพลง และคำคล้องจอง
2. ตีเกราะได้ถูกต้องตามจังหวะเคาะของเพลง
3. พุดตามรูปแบบจังหวะแบบซ้ำทวน (Ostinato) ได้ถูกต้อง
4. เคลื่อนไหวร่างกายได้สอดคล้องกับความช้า เร็วจังหวะของเพลงที่เปลี่ยนแปลง
5. บอกความรู้สึกที่ได้รับจากความช้า เร็วของจังหวะที่เปลี่ยนแปลงได้

4. กำหนดโครงสร้างและระยะเวลาการจัดกิจกรรมดนตรี

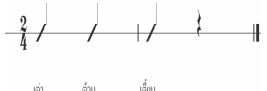
การกำหนดโครงสร้างและระยะเวลาการจัดกิจกรรมดนตรีทั้งสิ้น 18 ครั้ง แสดงรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตารางแสดงโครงสร้างและระยะเวลาการจัดกิจกรรมดนตรี




สัปดาห์ที่	จุดประสงค์	เนื้อหา	กิจกรรม	เวลา (นาที)
1 ครั้งที่ (1 - 3)	1. ตบมือได้ถูกต้องตามจังหวะเคาะของเพลงและคำคล้องจอง 2. พุดตามรูปแบบจังหวะ ๕ ๖ ๗ ๘ แบบ	1. จังหวะเคาะ (Beat) ของคนตรีดำเนินไปอย่างสม่ำเสมอ 2. รูปแบบจังหวะ (Rhythmic Pattern) หมายถึง	1. การฟัง - เพลงคุณชื้ออะไร / ช้าง / พม่าเขว 2. การร้อง - เพลงคุณชื้ออะไร / ช้าง - การพุดตามรูปแบบจังหวะแบบซ้ำทวน (Ostinato) 3. การเคลื่อนไหวร่างกาย - ตบมือและโยกตัวตามจังหวะ	60

ลำดับ ที่	จุดประสงค์	เนื้อหา	กิจกรรม	เวลา (นาที)
	ซ้ำทวน (ostinato) ได้	หนึ่งเสียง หรือ สองเสียงสามารถ เกิดขึ้นพร้อมกับ จังหวะเคาะ (Beat) ที่ดำเนิน ไปอย่างสม่ำเสมอ	เคาะของเพลง 4. การคิดสร้างสรรค์ - คิดชื่อ เพื่อน สัตว์ ผลไม้ ฯลฯ ได้ สอดคล้องกับรูปแบบจังหวะที่ กำหนด / แสดงบทบาทสมมติ ประกอบเพลง 5. การอ่านและเขียนโน้ต - ดู รูปภาพแล้วเคลื่อนไหวร่างกาย 6. การเล่นเกมดนตรี - ดีเกราะ ตามจังหวะเคาะของเพลง	
2 ครั้งที่ (4 - 6)	1. ดีเกราะได้ถูกต้อง ตามจังหวะเคาะของ เพลง 2. ร้องเพลงพร้อมกับ ตบมือตามจังหวะเคาะ ของเพลงได้ถูกต้อง 3. เคลื่อนไหว ร่างกายได้สอดคล้อง กับความช้า เร็วของ จังหวะกลองที่ครูตี	1. จังหวะเคาะ (Beat) ของดนตรี ดำเนินไปอย่าง สม่ำเสมอ 3. จังหวะที่ค่อย ๆ เร็วขึ้น และค่อย ๆ ช้าลง หมายถึง เพลงบางเพลงอาจ ดำเนินไปเร็ว หรือ ช้า ในเพลง เดียวกันบางตอน อาจมีจังหวะเร็ว และบางตอนอาจมี จังหวะช้า ซึ่ง ความเร็ว - ช้า นี้มี ผลทำให้ ความ	1. การฟัง - จังหวะกลองที่ครู ตี/ นิทานเรื่องเกี่ยวกับผีแพนด้า การท่องคำคล้องจอง 2. การร้อง - เพลงคุณชื่ออะไร / เพลงช้าง 3. การเคลื่อนไหวร่างกาย - ตบมือสลับกับตบตักตามจังหวะ เคาะของเพลง / ทำท่าทาง ประกอบคำคล้องจอง 4. การคิดสร้างสรรค์ - ทำท่า ทางสมมติประกอบเพลง/ การ เดินตามจังหวะช้า เร็วตามเสียง กลอง 5. การเล่นเกมดนตรี - ดีเกราะ ตามจังหวะเคาะของเพลง	60

ตารางที่ 1 ตารางแสดงโครงสร้างและระยะเวลาการจัดกิจกรรมดนตรี (ต่อ)

สัปดาห์ ที่	จุดประสงค์	เนื้อหา	กิจกรรม	เวลา (นาที)
		รู้สึกเปลี่ยนแปลง		
3 ครั้งที่ (7 - 9)	1. ตบมือได้ถูกต้องตามจังหวะเคาะของคำคล้องจอง 2. เคลื่อนไหวร่างกายได้สอดคล้องกับความช้า-เร็ว จังหวะของเพลงที่เปลี่ยนแปลง 3. ดีเกราะตามจังหวะเคาะของเพลงได้	1. จังหวะเคาะ (Beat) ของดนตรีดำเนินไปอย่างสม่ำเสมอ 2. จังหวะที่ค่อยๆ เร็วขึ้น และค่อยๆ ช้าลง หมายถึง เพลงบางเพลงอาจดำเนินไปในอัตราจังหวะเร็ว หรือช้า ในเพลงเดียวกันบางตอนอาจมีจังหวะเร็ว และบางตอนอาจมีจังหวะช้า ซึ่งความช้า-เร็วนี้มีผลทำให้ความรู้สึกเปลี่ยนแปลง	1. การฟัง - เสียงกลอง 2. การเคลื่อนไหวร่างกาย - เดิน วิ่ง ตามจังหวะช้า เร็วจากกลอง / ทำท่าทางประกอบคำคล้องจอง / เดิน วิ่งตามจังหวะจากนิทาน 3. การเล่นดนตรี - ดีเกราะตามจังหวะเคาะ 4. การคิดสร้างสรรค์ - ทำท่าทางเลียนแบบช้าง	60
4 ครั้งที่ (10-12)	1. ร้องเพลงพร้อมกับตบมือตามจังหวะเคาะได้ถูกต้อง 2. พูดยตามรูปแบบจังหวะแบบซ้ำทวน  ตา ต้ม เต็ม (ostinato) ได้ถูกต้อง	1. จังหวะเคาะ (Beat) ของดนตรีดำเนินไปอย่างสม่ำเสมอ 2. รูปแบบจังหวะ (Rhythmic Pattern) หมายถึง หนึ่งเสียง หรือสอง	1. การฟัง - เพลงเต่า 2. การร้อง - เพลงเต่า/ คำคล้องจองกระด่าขกับเต่า 3. การเคลื่อนไหวร่างกาย - การตบมือสลับกับตบตัก 4. การคิดสร้างสรรค์ - ทำท่าทางเลียนแบบเต่า/ ทำท่าทางประกอบคำคล้องจอง	70

ตารางที่ 1 ตารางแสดงโครงสร้างและระยะเวลาการจัดกิจกรรมดนตรี (ต่อ)

ลำดับ ที่	จุดประสงค์	เนื้อหา	กิจกรรม	เวลา (นาที)
	3. ตบมือได้ถูกต้องตามจังหวะเคาะของค้ำค้องจอง	เสียง สามารถเกิดขึ้น พร้อมกับจังหวะเคาะ (Beat) ที่ดำเนินไปอย่างสม่ำเสมอ	จอง 5. การเล่นดนตรี - ดีเกราะตามจังหวะเคาะของเพลง/ ค้ำค้องจอง	
5 ครั้งที่ (13-15)	1. พูดยตามรูปแบบ  จังหวะแบบซ้ำทวน (ostinato) ได้ 2. เคลื่อนไหวร่างกายได้สอดคล้องกับจังหวะซ้ำ และจังหวะที่เร็วขึ้นของเพลง 3. ร้องเพลงพร้อมกับตบมือตามจังหวะเคาะได้ถูกต้อง	1. เสียง และตัวหยุด สามารถเกิดขึ้นพร้อมกับจังหวะเคาะ เช่น  2. จังหวะที่ค่อยๆ เร็วขึ้น (Accelerando) หมายถึง เพลงบางตอนอาจมีจังหวะเร็ว และบางตอนอาจมีจังหวะช้า ซึ่งความช้า - เร็ว นี้มีผลทำให้ความรู้สึกเปลี่ยนแปลง	1. การฟัง - รูปแบบจังหวะแบบซ้ำทวน (ostinato)/ เพลงจับไว ไว/ เพลงตั้ง ลง ตง 2. การร้อง - พูดยตามรูปแบบจังหวะแบบซ้ำทวน (ostinato)/ เพลงตั้ง ลง ตง 3. การเคลื่อนไหวร่างกาย - ทำท่าทางตามเพลง 4. การเล่นดนตรี - ดีเกราะตามจังหวะเคาะของค้ำค้องจอง	60
6 ครั้งที่ (16-18)	1. ดีเกราะได้ถูกต้องตามจังหวะเคาะของเพลง 2. เคลื่อนไหวร่างกาย 	1. จังหวะเคาะ (Beat) ของดนตรีดำเนินไปอย่างสม่ำเสมอ 2. เสียง และตัวหยุด สามารถเกิดขึ้นพร้อมกับ	1. การฟัง - ฟังเพลง 2. การร้อง - เพลงตั้ง ลง ตง 3. การเคลื่อนไหวร่างกาย - ตบมือตามรูปแบบจังหวะ 4. การคิดสร้างสรรค์ - ทำท่าทางประกอบตามเพลง 5. การเล่นดนตรี - ดีเกราะ	60

ตารางที่ 1 ตารางแสดงโครงสร้างและระยะเวลาการจัดกิจกรรมดนตรี (ต่อ)

ลำดับ ที่	จุดประสงค์	เนื้อหา	กิจกรรม	เวลา (นาที)
	ตามรูปแบบจังหวะแบบซ้ำทวน (ostinato) ได้ 3. บอกความรู้สึกที่ได้รับจากความซ้ำเร็วจังหวะของเพลงที่เปลี่ยนแปลง	จังหวะเคาะ เช่น ๕ / / / ๕ 3. จังหวะเคาะ (Beat) ของเพลงที่ค่อย ๆ เร็วขึ้น และดำเนินไปอย่างสม่ำเสมอ	ตามจังหวะเคาะของเพลง	
ครั้งที่ 19 ทดสอบ หลังจัด กิจกรรม	1. ตบมือได้ถูกต้องตามจังหวะเคาะของเพลงและคำคล้องจอง 2. ตีเกราะได้ถูกต้องตามจังหวะเคาะของเพลง 3. พูดยตามรูปแบบจังหวะแบบซ้ำทวน (Ostinato) ได้สม่ำเสมอตามจังหวะเคาะ 4. เคลื่อนไหวร่างกายได้สอดคล้องกับความซ้ำ เร็วจังหวะของเพลงที่เปลี่ยนแปลง 5. บอกความรู้สึกที่ได้รับจากความซ้ำ เร็วจังหวะที่เปลี่ยนแปลง	1. จังหวะเคาะ (Beat) ของดนตรีดำเนินไปอย่างสม่ำเสมอ 2. รูปแบบจังหวะ (Rhythmic Pattern) หนึ่งเสียง หรือสองเสียง สามารถเกิดขึ้นพร้อมกับจังหวะเคาะที่ดำเนินไปอย่างสม่ำเสมอ 3. จังหวะเคาะ (Beat) ของเพลงที่ค่อย ๆ เร็วขึ้น และดำเนินไปอย่างสม่ำเสมอ 4. ความซ้ำ เร็วจังหวะ มีผลกระทบ	1. การฟัง 2. การร้อง 3. การเคลื่อนไหวร่างกาย 4. การเล่นดนตรี	20

ลำดับที่	จุดประสงค์	เนื้อหา	กิจกรรม	เวลา (นาที)
	ได้	ให้อารมณ์และ ความรู้สึกละเอียด		

3.2.2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

1) แบบสังเกตพฤติกรรม คือ เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อบันทึก และตรวจสอบ พฤติกรรมผู้เรียนหลังสิ้นสุดกิจกรรมแต่ละครั้ง โดยนำจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมแต่ละครั้งเป็น ตัวชี้วัด แล้วกำหนดพฤติกรรมที่พบเป็นคะแนน 3 ระดับ คือ ทำได้ดี 3 คะแนน ทำได้บ้าง 2 คะแนน ทำไม่ได้ 1 คะแนน แล้วสร้างตารางสังเกตพฤติกรรมเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ดังตัวอย่างตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ตารางแสดงแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรม

แบบสังเกตพฤติกรรมหลังจัดกิจกรรมดนตรี
ของนักเรียนชั้นอนุบาล 1 โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์บำรุง ปีการศึกษา 2551
 ครั้งที่..... วันที่.....เดือน.....พ.ศ..... เวลา.....
 จุดประสงค์ ตบมือได้ถูกต้องตามจังหวะและคำคล้องจอง

ที่	ชื่อ - สกุล	พฤติกรรมที่พบ			หมายเหตุ
		ทำได้ดี	ทำได้บ้าง	ทำไม่ได้	

2) แบบประเมินผลกิจกรรมดนตรี คือ เครื่องมือที่ผู้วิจัยได้จากการศึกษาเอกสาร และ ปรึกษาการสร้างแบบประเมินผลในเด็กปฐมวัยจากผู้เชี่ยวชาญ มีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1. วิเคราะห์เนื้อหา จุดประสงค์ และทักษะทางดนตรีที่กำหนดในกิจกรรมแต่ละครั้ง
2. กำหนดรายละเอียดพฤติกรรมของความสามารถแต่ละแนวคิด และกำหนดเกณฑ์ การให้คะแนนความสามารถ 4 ระดับ ได้แก่ ทำได้ดีมาก 4 คะแนน ทำได้ดี 3 คะแนน ทำได้ บ้าง 2 คะแนน ทำไม่ได้ 1 คะแนน
3. สร้างตารางบันทึกผลพัฒนาการ

ในกิจกรรมประเมินระหว่างเรียนผู้วิจัยได้กำหนดเป็นระยะ รวมทั้งสิ้น 5 ครั้ง โดยนำจุดประสงค์ที่ต้องการประเมินเป็นตัวบ่งชี้ ดังตัวอย่าง เช่น

ประเมินระหว่างเรียน ครั้งที่ 1

จุดประสงค์ ตบมือได้ถูกต้องตามจังหวะเคาะของเพลง

พฤติกรรมชี้วัด			
ทำได้ดีมาก	ทำได้ดี	ทำได้บ้าง	ทำไม่ได้
สามารถตบมือได้ถูกต้องแม่นยำตามจังหวะเคาะของเพลงและคำคล้องจอง	สามารถตบมือตามจังหวะเคาะของเพลงและคำคล้องจองได้ถูกต้องและต่อเนื่องจนจบถ้าทำพร้อมกับครูและเพื่อน	สามารถตบมือได้ถูกต้องตามจังหวะเคาะของเพลงและคำคล้องจองแต่ไม่สามารถรักษาความสม่ำเสมอของจังหวะได้จนจบ	ไม่สามารถตบมือได้ถูกต้องตามจังหวะเคาะของเพลงและคำคล้องจอง ถึงแม้จะมีครูหรือเพื่อนคอยชี้แนะ

3.2.4 แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็น เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อทราบเจตคติของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ โดยกำหนดข้อคำถามและความคิดเห็นของผู้เรียนโดยการสร้างข้อคำถามจากกิจกรรม สี และลักษณะของผู้สอน กำหนดความคิดเห็นของผู้เรียนออกเป็น 3 ระดับ คือ ชอบที่สุด 3 คะแนน ชอบ 2 คะแนน ไม่ชอบ 1 คะแนน ดังตัวอย่างตาราง ดังตัวอย่างตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ตารางแสดงแบบบันทึกการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เรียน

ตารางบันทึกความคิดเห็น

ของนักเรียนชั้นอนุบาล 1 โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์บำรุง ที่มีต่อกิจกรรมดนตรี

ชื่อ.....

คำชี้แจง สัมภาษณ์นักเรียนแล้ว ✓ ลงในช่องความคิดเห็นที่นักเรียนเลือก

ข้อ	คำถาม	ความคิดเห็น		
		ชอบที่สุด	ชอบ	ไม่ชอบ
1	กิจกรรมที่จัดให้ในแต่ละครั้ง			
2	สื่อประกอบกิจกรรม			
	2.1 บทเพลง			
	1) เพลงคุณชื่ออะไร			
	2) เพลงช้าง			
	3) เพลงเต่า			
	4) เพลงตัง ลง ตง			
	5) เพลงบรรเลง เพลงพม่าเขว			
	6) เพลงจับไวไว			
	7) เพลงบรรเลงเหย่ไข่มดแดง			
	2.2 คำคล้องจอง นิทาน			
	1) คำคล้องจองช้าง			
	2) คำคล้องจองกระต่ายกับเต่า			
	3) นิทานเรื่องเกี่ยวกับพีแพนด้า			
	2.3 เครื่องประกอบจังหวะ			
	1) เกราะ			
3	ระยะเวลาในการจัดกิจกรรม			
4	ลักษณะของครูผู้สอน			

ลงชื่อ

ผู้สัมภาษณ์

()

3.3 การหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 1) นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนอกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจ แก้ไขข้อบกพร่อง และให้ข้อเสนอแนะ
- 2) นำเครื่องมือที่ได้รับการตรวจ มาแก้ไขปรับปรุง แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจในแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านการสอนดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย 3 ท่าน และด้านการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย 2 ท่าน รวมเป็น 5 ท่าน รายนามผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้
 1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พงษ์มัลดา ธรรมพิทักษ์กุล สาขาวิชาดนตรี คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุกิจ พลประถม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ระดับ 8 สังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
 3. อาจารย์สิริกุล ศิริธรรมขันติ อาจารย์ระดับ 7 สังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
 4. นางปราณี พลแก้ว ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครราชสีมา เขต 7
 5. นางสาวรัตนา เผ่าวงศา ศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สกลนครเขต 3

หลังจากผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา กิจกรรม สื่อการสอน และแบบประเมินผล แล้วนำผลที่ได้มาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ซึ่งคำนวณจากสูตร ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ค่าดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ผลที่ได้จากการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย เรื่อง จังหวะที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าเหมาะสม ดังนี้

1. องค์ประกอบดนตรี และแนวคิดทางดนตรีที่กำหนด	ค่าดัชนีความสอดคล้อง 1
2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์	ค่าดัชนีความสอดคล้อง 1
3. การจัดลำดับเนื้อหาดนตรี มีความสอดคล้องต่อธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็ก	ค่าดัชนีความสอดคล้อง 1
4. ลำดับขั้นตอนการจัดกิจกรรมในแต่ละครั้ง	ค่าดัชนีความสอดคล้อง 1
5. กิจกรรมการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์	ค่าดัชนีความสอดคล้อง 1
6. ทักษะทางดนตรีที่ใช้ในการจัดกิจกรรม	ค่าดัชนีความสอดคล้อง 1
7. เพลงที่ใช้มีระดับเสียงที่เหมาะสมกับความสามารถของเด็ก	ค่าดัชนีความสอดคล้อง 1
8. เพลงที่ใช้มีความสอดคล้องกับแนวคิดทางดนตรี และจุดประสงค์	ค่าดัชนีความสอดคล้อง 1
9. ระยะเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม	ค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.8
10. แบบประเมินพัฒนาการทางดนตรี	ค่าดัชนีความสอดคล้อง 1

3) จากนั้นนำเครื่องมือที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปทดลองสอนกลุ่มย่อย เพื่อรวบรวมปัญหาและข้อบกพร่องของเครื่องมือ

4) นำเครื่องมือที่ได้จากการทดลองกลุ่มย่อย มาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ

5) นำเครื่องมือที่ได้รับการตรวจสอบมาปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่อง แล้วนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูล และอภิปรายผล

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

นำแผนการจัดกิจกรรมไปทำการทดลองใช้กับประชากรจริง คือ นักเรียนชั้นอนุบาล 1 โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานนครราชสีมา เขต 7 เริ่มทำการทดลองตั้งแต่วันที่ 30 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2551 ถึงวันที่ 8 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2551 ใช้ช่วงเวลาทดลอง ในกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ ครั้งละ 20 นาที ซึ่งแบ่งเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ 18 ครั้ง ภายใน 6 สัปดาห์ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และรวบรวมข้อมูลตามแผนที่กำหนด ดังนี้

- 1) ดำเนินการตามกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่กำหนด 18 ครั้ง พร้อมทั้งบันทึกวีดิทัศน์

หลังจากนั้นบันทึกพฤติกรรมหลังจัดกิจกรรมทุกครั้ง แล้วทำการวิเคราะห์ปัญหาการเรียนรู้ของนักเรียนที่พบจากกิจกรรมที่กำหนด แล้วจดบันทึกปัญหาเพื่อหาทางแก้ไขต่อไป

- 2) ทำการประเมินระหว่างเรียนรายจุดประสงค์หลังจัดกิจกรรมครั้งที่ 3, 6, 9, 12, 15
- 3) หลังสิ้นสุดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 18 ครั้งแล้ว จัดกิจกรรมทดสอบเพื่อประเมินพัฒนาการด้านความรู้ และทักษะทางดนตรี เรื่อง จังหวะ หลังจากการทดลอง พร้อมกับบันทึกวีดีทัศน์ และบันทึกพฤติกรรมพัฒนาการด้านดนตรีของเด็ก โดยใช้กิจกรรมทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
- 4) นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองมาวิเคราะห์ แล้วจัดอันดับความสามารถโดยใช้แบบประเมินพัฒนาการที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

- 1) สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย
- 2) การหาค่าประสิทธิภาพของชุดการสอนตามเกณฑ์ 80/80 โดยที่ 80 แรกหมายถึง ค่าเฉลี่ยร้อยละ 80 ของคะแนนแบบประเมินผลการเรียนระหว่างเรียน และ 80 ตัวหลัง หมายถึง ค่าเฉลี่ยร้อยละ 80 ของคะแนนประเมินผลการเรียนหลังเรียน

3.5 การนำเสนอข้อมูล

1. รวบรวมข้อมูลที่ได้มาจัดหมวดหมู่
2. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้
 - 2.1 ข้อมูลที่ได้จากแบบบันทึกพฤติกรรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยคำนวณค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย แล้วเปรียบเทียบผลพัฒนาการระหว่างจัดกิจกรรม และหลังจัดกิจกรรมจากคะแนนที่ได้
 - 2.2 ข้อมูลที่ได้จากบันทึกการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ สรุป ในแต่ละข้อคำถาม
3. นำข้อมูลที่ได้วิเคราะห์มาสรุปผล และนำเสนอเชิงพรรณนา

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อสร้างชุดการจัดกิจกรรมดนตรี เรื่อง จังหวะ สำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมดนตรีให้กับเด็กปฐมวัย โดยเน้นให้เด็กได้รับประสบการณ์ดนตรี เรื่อง จังหวะ และเจตคติที่ดีต่อดนตรี และเพื่อประเมินประสิทธิภาพของชุดการจัดกิจกรรมดนตรี ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลและลำดับการนำเสนอข้อมูลดังต่อไปนี้

เสนอผลการประเมินผลการประเมินประสิทธิภาพของชุดการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย เรื่อง จังหวะ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

- 4.1 ผลคะแนนจากการประเมินผลระหว่างเรียน (E1) ครั้งที่ 3,6,9,12,15
- 4.2 ผลคะแนนจากการประเมินผลหลังสิ้นสุดกิจกรรม (E2)
- 4.3 ข้อมูลจากการศึกษาเจตคติของนักเรียนหลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยชุดการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย เรื่อง จังหวะ

4.1 ผลคะแนนจากการประเมินผลระหว่างกิจกรรม (E1) ครั้งที่ 3,6,9,12,15 สามารถสรุปดังตารางที่ 4 ดังนี้

ตารางที่ 4 แสดงข้อมูลคะแนนจากการประเมินผลระหว่างกิจกรรม (E1) ของนักเรียนชั้นอนุบาล 1 จำนวน 20 คน

ประเมินครั้งที่	กิจกรรมครั้งที่	จำนวนนักเรียน	คะแนนเฉลี่ย	คะแนนเฉลี่ยร้อยละ
1	3	20	2.90	72.50
2	6	20	3.70	92.50
3	9	20	3.15	78.85
4	12	20	2.95	73.75
5	15	20	3.35	83.75
ผลคะแนนรวมระหว่างกิจกรรม			3.21	80.27

จากตารางแสดงผลคะแนนการประเมินระหว่างกิจกรรมพบว่า การตอบมือตามจังหวะเคาะของนักเรียน มีคะแนนเฉลี่ย 2.90 คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 72.50 การพูดตามรูปแบบจังหวะนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 3.70 คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 92.50 การเคลื่อนไหวร่างกายได้สอดคล้องกับจังหวะช้า จังหวะเร็วของเพลงที่เปลี่ยนแปลง นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 3.15 คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 78.85 การตีเกราะตามจังหวะของนักเรียนมีคะแนน 2.95 คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 73.75 และการบอกความรู้สึกที่ได้รับจากความช้า เร็วของจังหวะของเพลงที่เปลี่ยนแปลง มีคะแนนเฉลี่ย 3.35 คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 83.75

4.2 ผลคะแนนจากการประเมินผลหลังสิ้นสุดกิจกรรม (E2) สามารถสรุปดังตารางที่ 5 ดังนี้

ตารางที่ 5 แสดงข้อมูลคะแนนจากการประเมินผลหลังสิ้นสุดทุกกิจกรรมของนักเรียนชั้นอนุบาล 1 จำนวน 20 คน

จุดประสงค์ที่	คะแนนเฉลี่ย	คะแนนเฉลี่ยร้อยละ
1	3.25	81.25
2	3.80	95.00
3	3.50	87.50
4	3.05	76.25
5	3.50	87.50
ผลคะแนนรวมหลังสิ้นสุดทุกกิจกรรม	3.42	85.50

จากตารางแสดงผลคะแนนการประเมินผลหลังสิ้นสุดทุกกิจกรรมพบว่า การตอบมือตามจังหวะเคาะของนักเรียน มีคะแนนเฉลี่ย 3.25 คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 81.25 การพูดตามรูปแบบจังหวะ นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 3.80 คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 95.00 การเคลื่อนไหวร่างกายได้สอดคล้องกับจังหวะช้า จังหวะเร็วของเพลงที่เปลี่ยนแปลง นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 3.50

คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 87.50 การตีเกาะตามจังหวะของนักเรียนมีคะแนน 3.05 คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 76.25 และการบอกความรู้สึกที่ได้รับจากความช้า เร็วของจังหวะของเพลงที่เปลี่ยนแปลง มีคะแนนเฉลี่ย 3.50 คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 87.50

จากตารางที่ 4 และ 5 สรุปว่า นักเรียนสามารถทำคะแนนจากกิจกรรมทดสอบระหว่างกิจกรรมได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละเท่ากับ 80.27 และนักเรียนสามารถทำคะแนนในกิจกรรมทดสอบหลังสิ้นสุดทุกกิจกรรมได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละเท่ากับ 85.50 ดังนั้นสรุปได้ว่า ชุดการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยเรื่อง จังหวะ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.27/85.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80

4.3 การศึกษาเจตคติของนักเรียนหลังจัดกิจกรรมด้วยชุดการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย เรื่อง จังหวะ

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของนักเรียนเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อชุดการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย เรื่อง จังหวะ

ความคิดเห็น	จำนวน	ระดับความคิดเห็น		
		พอใจมาก	พอใจ	ไม่พอใจ
กิจกรรมที่จัดให้ในแต่ละครั้ง	20	12	6	2
สื่อที่ใช้ในกิจกรรม	20	12	6	2
ระยะเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม	20	12	6	2
ครูผู้สอน	20	12	6	2
ค่าเฉลี่ยร้อยละ		60	30	10

จากตารางแสดงจำนวนและร้อยละของนักเรียนเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อชุดการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย เรื่อง จังหวะ พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 60 มีความพอใจมากในกิจกรรมดนตรีที่จัดให้ โดยผู้เรียนแสดงให้เห็นว่า ร้องเพลง ท่องคำคล้องจอง และเล่นเครื่องประกอบจังหวะจากกิจกรรมที่จัดให้ในแต่ละครั้งได้อย่างสนุกสนาน และอยากให้ครูมาสอนให้ร้องเพลงทุก ๆ วัน มีนักเรียนที่มีความพอใจกับการได้เข้าร่วมกิจกรรมดนตรีที่จัดให้ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 30 โดยผู้เรียนแสดงให้เห็นว่า ร้องเพลง ท่องคำคล้องจองจากกิจกรรมที่จัดให้ได้บ้าง และครูจะมาสอนอีกหรือไม่ก็ได้ มีนักเรียนที่ไม่พอใจกับการได้เข้าร่วมกิจกรรมดนตรีที่จัดให้ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 10 โดยผู้เรียนแสดงให้เห็นว่า ร้องเพลง และท่องคำคล้องจองได้บ้าง แต่ไม่ชอบทำ สรุปว่า เมื่อสิ้นสุดกิจกรรมการเรียนรู้ทุกกิจกรรม นักเรียนร้อยละ 90 มีเจตคติที่ดีต่อกิจกรรมดนตรีที่จัดให้

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อสร้างชุดการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย เรื่อง จังหวะ (2) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมดนตรีให้กับเด็กปฐมวัย โดยเน้นให้เด็กได้รับประสบการณ์ดนตรี เรื่อง จังหวะ และเจตคติที่ดีต่อดนตรี ผู้วิจัยได้เสนอสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.2 การอภิปรายผล

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

1.1 ผลการวิจัยจากการเปรียบเทียบผลคะแนนระหว่างกิจกรรม และหลังใช้ชุดการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย เรื่อง จังหวะ ผู้วิจัยสรุปผลได้ดังนี้ (1) ผลคะแนนการประเมินระหว่างกิจกรรมพบว่า การตบมือตามจังหวะเคาะของนักเรียน มีคะแนนเฉลี่ย 2.90 คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 72.50 การพูดตามรูปแบบจังหวะ นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 3.70 คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 92.50 การเคลื่อนไหวร่างกายได้สอดคล้องกับจังหวะช้า จังหวะเร็วของเพลงที่เปลี่ยนแปลง นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 3.15 คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 78.85 การตีเกราะตามจังหวะของนักเรียน มีคะแนน 2.95 คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 73.75 และการบอกความรู้สึกที่ได้รับจากความช้า เร็วของจังหวะของเพลงที่เปลี่ยนแปลง มีคะแนนเฉลี่ย 3.35 คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 83.75 และ (2) ผลคะแนนการประเมินผลหลังสิ้นสุดทุกกิจกรรมพบว่า การตบมือตามจังหวะเคาะของนักเรียน มีคะแนนเฉลี่ย 3.25 คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 81.25 การพูดตามรูปแบบจังหวะ นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 3.80 คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 95.00 การเคลื่อนไหวร่างกายได้สอดคล้องกับจังหวะช้า จังหวะเร็วของเพลงที่เปลี่ยนแปลง นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 3.50 คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 87.50 การตีเกราะตามจังหวะของนักเรียนมีคะแนน 3.05 คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 76.25 และการบอกความรู้สึกที่ได้รับจากความช้า เร็วของจังหวะของเพลงที่เปลี่ยนแปลง มีคะแนนเฉลี่ย 3.50 คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 87.50

สรุปได้ว่า ด้านประสิทธิภาพของชุดการสอนเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 โดยคะแนนเฉลี่ยร้อยละ การประเมินผลระหว่างเรียนของนักเรียน คือ 80.27 และคะแนนเฉลี่ยร้อยละของการประเมินผล หลังกิจกรรม คือ 85.50 ดังนั้นชุดการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยเรื่อง จังหวะ ที่ผู้วิจัย สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.27/85.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80

1.2 การศึกษาเจตคติของนักเรียนที่มีต่อชุดการจัดกิจกรรมดนตรี พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 60 มีความพอใจมากในกิจกรรมดนตรีที่จัดให้ โดยผู้เรียนแสดงให้เห็นว่า ร้องเพลง ท่องคำคล้องจอง และเล่นเครื่องประกอบจังหวะจากกิจกรรมที่จัดให้ในแต่ละครั้ง ได้อย่างสนุกสนาน และอยากให้ครูมาสอนให้ร้องเพลงทุก ๆ วัน มีนักเรียนที่มีความพอใจกับการ ได้เข้าร่วมกิจกรรมดนตรีที่จัดให้ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 30 โดยผู้เรียนแสดงให้เห็นว่า ร้องเพลง ท่องคำคล้องจอง จากกิจกรรมที่จัดให้ได้บ้าง และครูจะมาสอนอีกหรือไม่ก็ได้ มี นักเรียนที่ไม่พอใจกับการได้เข้าร่วมกิจกรรมดนตรีที่จัดให้ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 10 โดย ผู้เรียนแสดงให้เห็นว่า ร้องเพลง และท่องคำคล้องจองได้บ้าง แต่ไม่ยอมทำ สรุปว่า เมื่อสิ้นสุด กิจกรรมการเรียนรู้ทุกกิจกรรม นักเรียนร้อยละ 90 มีเจตคติที่ดีต่อกิจกรรมดนตรีที่จัดให้

5.2 การอภิปรายผล

ผลการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยอภิปรายผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลในประเด็นที่สำคัญ 5 ประการ ดังต่อไปนี้

1. ชุดการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยเรื่อง จังหวะ ที่สร้างขึ้นนั้น ผู้วิจัยได้ ทำการศึกษาค้นคว้าด้านหลักสูตรดนตรี กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็ก และวิธีการสอนดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ ศึกษาวิเคราะห์และนำแนวคิดของนักการศึกษาคนตรีมาเป็นแนวทางในการสร้างชุดการจัดกิจกรรม เช่น Bergethon และ Boardman (อ้างถึงใน อรรถวณิช บรรจงศิลป์, 2538 : 5) กล่าวว่า การที่เด็กจะมีพัฒนาการด้านดนตรีนั้น จะต้องมีความ เข้าใจในโครงสร้างทางดนตรี ซึ่งประกอบด้วย จังหวะ ทำนอง การประสานเสียง อารมณ์ของเพลง กิตติลักษณ์ และรูปแบบของเพลง โคดาลัย (อ้างถึงใน ธวัชชัย นาควงษ์, 2542 : 1) นักดนตรีศึกษา ชาวฮังการีที่ว่า ดนตรีเป็นไปได้สำหรับเด็กทุกคนถ้าได้รับวิธีการสอนที่ดี จะสามารถทำให้เด็กมี พื้นฐานและพัฒนาการด้านดนตรีที่มีประสิทธิภาพ และควรเริ่มต้นโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะเร็วได้ใน ชีวิตของทุกคน สำหรับการเริ่มต้นให้การศึกษาคนตรี ออร์ฟ และ ดาลโครซ (อ้างถึงใน ธวัชชัย นาควงษ์, 2542: 2) มีความเห็นสอดคล้องกันว่า รากฐานสำคัญที่สุดของดนตรี คือ จังหวะ และมนุษย์ก็มีพฤติกรรมที่แสดงออกเกี่ยวกับจังหวะโดยสัญชาตญาณ ดังนั้นการศึกษาคนตรีที่ เหมาะสมควรเริ่มต้นด้วยจังหวะ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังขอคำปรึกษา คำแนะนำในการสร้างชุดการจัด

กิจกรรมจากผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนดนตรีเด็กปฐมวัย และด้านการจัดการเรียนการสอนเด็กปฐมวัย โดยเฉพาะ เพื่อให้ได้ชุดการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยที่มีความเหมาะสม ก่อนนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จึงทำให้ชุดการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย เรื่อง จังหวะ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2. กิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดในแต่ละครั้ง ผู้วิจัยได้คำนึงถึงพัฒนาการตามวัยของเด็กเป็นสิ่งสำคัญ โดยกำหนดเป้าหมายหลัก คือ มุ่งให้ผู้เรียนมีพัฒนาการการเรียนรู้ และทักษะดนตรี เรื่อง จังหวะ เพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาดนตรีในระดับต่อไป กิจกรรมดนตรีที่กำหนดในกิจกรรมแต่ละครั้ง มีความหลากหลายของทักษะทางดนตรี ได้แก่ การฟัง การร้อง การเคลื่อนไหวร่างกาย การเล่นดนตรี การคิดสร้างสรรค์ และการอ่านสัญลักษณ์ทางดนตรี สามารถยืดหยุ่นกิจกรรมได้ตามสถานะของผู้เรียน มีการเล่นนิทานหรือเล่นเกมแทรกในกิจกรรม เพื่อให้ผู้เรียนสนใจ ไม่เบื่อ ช่วยให้กิจกรรมในแต่ละครั้งสำเร็จลุล่วง สอดคล้องกับที่ อรวรรณ บรรจงศิลป์ (2538: 17 - 21) อธิบายว่า ในการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย ต้องจัดประสบการณ์ที่สร้างความสนใจของเด็ก และให้มีความก้าวหน้าทางดนตรีไปพร้อมกับความเจริญทางด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม ร่างกายด้วย โดยจัดลำดับขั้นเริ่มจากง่ายไปยาก พิจารณาจากความสามารถตามวัยเป็นสิ่งสำคัญ นอกจากนี้ผู้สอนต้องพิจารณาว่าในแต่ละเนื้อหานั้น ทักษะใดช่วยให้เข้าใจได้ดีที่สุด ผลจากการวิจัยนี้ พบว่า กิจกรรมที่มีผู้เรียนประสบผลสำเร็จได้จำนวนมากที่สุด และรวดเร็วที่สุด คือ การพูดตามรูปแบบจังหวะแบบซ้ำทวน (Ostinato) ซึ่งเด็กสามารถทำตามได้ทันทีที่ครูแนะนำอย่างเป็นธรรมชาติ รองลงมาคือการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบคำคล้องจอง และการเคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะซ้ำ – เร็วของเพลง กิจกรรมที่ให้ผู้เรียนตบมือตามจังหวะเคาะและเล่นเครื่องประกอบจังหวะตามจังหวะเคาะของเพลงและคำคล้องจองนั้น ผู้เรียนส่วนใหญ่สามารถทำได้แต่ยังไม่สามารถรักษาความสม่ำเสมอของจังหวะได้ รวมระยะเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมครั้งนี้ทั้งสิ้น 18 ครั้ง ครั้งละ 20 นาที ซึ่งเป็นระยะเวลาที่เหมาะสม ดังที่คูนหญิงเบญญา แสงมะลิ (2545: 27) ได้อธิบายว่า การทำกิจกรรมในเด็กอายุ 5 – 6 ปี ควรจัดเวลา 20 – 30 นาที

3. บทเพลงและคำคล้องจองที่ใช้ในกิจกรรม ผู้วิจัยได้คัดเลือกบทเพลงและคำคล้องจองที่มีเรื่องราวที่เด็กสนใจและมีท่าทางประกอบ เนื้อหาสาระมุ่งเน้นเรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก ตัวบุคคลที่แวดล้อมเด็ก และเกี่ยวกับสัตว์มีเนื้อเรื่องง่าย ๆ แนวทำนองไม่ซับซ้อน ใช้เพลงบรรเลงที่มีจังหวะสนุกสนาน ซึ่งช่วยสร้างความสนใจเด็กได้เป็นอย่างดี ผลการทดลองครั้งนี้ พบว่า ผู้เรียนชอบและทำกิจกรรมด้วยความสนุกสนาน การท่องคำคล้องจองพร้อมกับทำท่าทางประกอบและการฟังเพลงแล้วแสดงบทบาทสมมติ

4. การประเมินผลพัฒนาการดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย เป็นกระบวนการหนึ่งที่มีความสำคัญมาก เพราะการประเมินจะได้มาซึ่งผลสัมฤทธิ์จากการทำกิจกรรม ดังที่ นันทิยา น้อยจันทร์ (2548 : 195) ได้กล่าวถึงการประเมินว่า เป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้การเรียนรู้บรรลุเป้าหมาย ข้อมูลที่ได้รับจากการประเมินเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาเด็ก ถือเป็นกระบวนการต่อเนื่องและเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติที่จัดให้เด็กในแต่ละวัน โดยยึดวิธีการสังเกตเป็นส่วนใหญ่ เริ่มตั้งแต่ประเมินสภาพของผู้เรียนก่อนลงมือเรียน ประเมินพฤติกรรมขณะเรียน และประเมินผลการเรียน โดยรวมทั้งด้านความสามารถในการทำ และความรู้สึกหลังจากที่ได้ทำกิจกรรมครบแล้ว ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ยึดจุดประสงค์ที่กำหนดในแต่ละกิจกรรมเป็นตัวบ่งชี้ความสามารถในการทำกิจกรรมของผู้เรียน มีขั้นตอนการประเมิน ดังนี้ (1) สังเกตและบันทึกพฤติกรรมความสามารถของผู้เรียนในแบบบันทึกพฤติกรรมที่สร้างขึ้นทำกิจกรรมทุกครั้ง (2) กิจกรรมทดสอบระหว่างเรียนแทรกในกิจกรรมปกติเป็นระยะ รวมทั้งสิ้น 5 ครั้ง (3) กิจกรรมทดสอบหลังสิ้นสุดทุกกิจกรรม (4) วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้แล้วนำมาจัดอันดับความสามารถ สอดคล้องกับที่ ฌรุทธิ สุทธิจิตต์ (2537: 160) ได้กล่าวถึง การประเมินผลด้านดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย ว่า ควรได้ประเมินให้ครบทั้งด้านทักษะ และสาระดนตรี รวมถึงทัศนคติดนตรีการสังเกตควรทำเป็นระยะ อาจจะทุกสัปดาห์ ซึ่งอาจกำหนดให้มีการทดสอบง่าย ๆ แทรกในกิจกรรมการเรียนรู้

5. การสร้างเจตคติที่ดีต่อดนตรีให้กับเด็ก เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้จัดกิจกรรมต้องเอาใจใส่อย่างมากและไม่ควรบังคับให้เด็กทำกิจกรรมดนตรีที่กำหนดขณะที่เด็กยังไม่พร้อม หรือการบังคับให้เด็กทำกิจกรรมให้ได้ตามกำหนด ระหว่างการทำกิจกรรมดนตรีทุกครั้งผู้วิจัยจึงใช้วิธีการเสริมแรงผู้เรียนด้วยการชมเชย การกอด และการให้รางวัลทันทีทุกครั้งให้ผู้เรียนสามารถทำกิจกรรมได้ประสบผลสำเร็จ และให้กำลังใจแก่ผู้เรียนที่ยังไม่สามารถทำกิจกรรมได้สำเร็จทุกครั้งเช่นกัน บางกิจกรรมผู้เรียนไม่ให้ความร่วมมือ ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการพูดคุยและสร้างข้อตกลงตามความต้องการของผู้เรียนในขณะนั้นทันที ซึ่งผลที่ได้คือผู้เรียนกลับมาสนใจและร่วมมือในการทำกิจกรรมด้วยดีหลังสิ้นสุดทุกกิจกรรม ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการเพื่อทราบเจตคติของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมดนตรี เรื่อง จังหวะ จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ พบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีเจตคติที่ดีต่อกิจกรรมดนตรี ด้านสื่อประกอบกิจกรรม ได้แก่ บทเพลงที่ใช้ในกิจกรรมที่นักเรียนชอบที่สุดคือ เพลงช้าง รองลงมาคือเพลงเต่า และเพลงคุณเขี้ยวอะไร คำคล้องจองที่นักเรียนชอบมากที่สุด คือ คำคล้องจองช้าง และคำคล้องจองกระต่ายกับเต่า และความคิดเห็นในการเล่นเครื่องประกอบจังหวะที่ใช้ในกิจกรรมของนักเรียนอยู่ในระดับชอบ นอกจากนี้ในด้านความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อผู้วิจัยคือ ครูใจดีและชอบขนมที่ครูแจก

สรุปได้ว่า นักเรียนร้อยละ 90 มีเจตคติที่ดีต่อชุดการจัดกิจกรรมดนตรี เรื่อง จังหวะ จากนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง 20 คน มีนักเรียนที่พึงพอใจมากที่สุด จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 60 มีนักเรียนที่พึงพอใจกับการได้เข้าร่วมกิจกรรมดนตรีที่จัดให้ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 30 และนักเรียนที่ไม่พึงพอใจกิจกรรมดนตรี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 10 จะเห็นได้ว่า นักเรียนร้อยละ 90 มีเจตคติที่ดีต่อกิจกรรมดนตรี

5.3 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยมีดังต่อไปนี้

1. จากการทดลองครั้งนี้ พบว่า การจัดกิจกรรมดนตรีให้กับเด็กปฐมวัยที่มีจำนวนมาก และมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลายทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ และสติปัญญา จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับครูผู้สอนต้องมีความรู้ความเข้าใจในพัฒนาการของเด็กทุกด้าน เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมลุล่วงไปด้วยดี พฤติกรรมผู้เรียนที่พบในการวิจัยครั้งนี้ คือ การไม่ยอมทำกิจกรรมและรบกวนเพื่อนสมาธิเพื่อนคนอื่น ๆ ทำให้การทำกิจกรรมไม่สำเร็จลุล่วงตามจุดประสงค์ที่กำหนด จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยได้หาแนวทางแก้ไข คือ (1) กิจกรรมดนตรีที่จัดควรมีความยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนได้ตามความต้องการของผู้เรียน แต่อยู่ภายในขอบเขตเป้าหมายที่กำหนด (2) สื่อประกอบ ได้แก่ หุ่นมือ การสร้างสถานการณ์สมมติ รูปภาพการ์ตูนสวยๆ ประกอบนิทาน และ (3) การเสริมแรงโดยการชมเชย การสัมผัส และการให้รางวัล สิ่งต่างๆ เหล่านี้ช่วยกระตุ้น และเร้าความสนใจในการทำกิจกรรมของเด็กได้เป็นอย่างดี

2. ระยะเวลาในการทำกิจกรรม มีความสำคัญมากสำหรับเด็กวัยนี้ จากการทดลองครั้งนี้ พบว่า เด็กมีการพัฒนาทางดนตรี เรื่อง จังหวะ ที่ดีขึ้นเป็นลำดับ จากการสังเกตพฤติกรรมเด็กที่มีความพร้อมในทุกๆ ด้าน มักจะทำกิจกรรมได้สำเร็จลุล่วงโดยใช้เวลาน้อย บางกิจกรรมครูทำให้ดูเป็นตัวอย่างเพียงสองครั้ง เด็กก็สามารถทำได้เอง สำหรับเด็กที่มีความพร้อมค่อนข้างน้อย มักจะใช้เวลานานกว่าถึงจะทำกิจกรรมได้สำเร็จ

3. เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนที่อยู่ในท้องถิ่นภาคอีสาน การนำคำคล้องจองหรือบทเพลงที่เป็นภาษาถิ่น หรือเพลงที่บรรเลงด้วยวงดนตรีพื้นเมืองภาคอีสาน ซึ่งเป็นบทเพลงที่เด็กมีความคุ้นเคย จากการสังเกตพฤติกรรมเด็ก พบว่า เด็กมีการแสดงออกทางอารมณ์ตอบสนองทางคำพูด ใบหน้า และการเคลื่อนไหวร่างกายอย่างมีความสุขและเป็นธรรมชาติ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรมีการนำเอาเพลงพื้นบ้านในท้องถิ่นมาจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็ก ทั้งเพลงบรรเลง หรือคำคล้องจองที่เป็นบทร้องเล่นพื้นบ้าน

2. เด็ก ๆ ชอบนิทาน ชอบแสดงบทบาทสมมติ หากมีการนำเอานิทานพื้นบ้านมาสร้างสื่อประกอบกิจกรรมดนตรี ก็จะช่วยให้เด็กได้เข้าใจแนวคิดทางดนตรีได้ในอีกรูปแบบหนึ่ง
3. ควรมีการนำเกมการเล่นพื้นบ้านของเด็กไทยมาประกอบในกิจกรรมดนตรี
4. ควรมีการสร้างชุดการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กเรื่องอื่นๆ อีก เพื่อจะได้มีคู่มือสำหรับครูหรือผู้สอนดนตรีในระดับปฐมวัยอย่างหลากหลาย



ชุดการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย เรื่อง จังหวะ
(MUSIC ACTIVITY PACKAGE FOR EARLY CHILDHOOD EDUCATION:
RHYTHM)

วิภาวดี นครขวาง 4837797 MSMS/M

ศศ.ม. (ดนตรี)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : อรวรรณ บรรจงศิลป์, กศ.บ., ค.ม., M.M.,

ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์, ศศ.บ., ศศ.ม.

บทสรุปแบบสมบูรณ์

บทนำ

พัฒนาการความสามารถแรกเริ่มของมนุษย์ ตั้งแต่ในครรภ์มารดาช่วงเดือนที่ห้า คือ การได้ยินเสียงต่าง ๆ ที่แวดล้อม ซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อการพัฒนาด้านดนตรีเช่นกัน และดนตรียังเป็นส่วนสำคัญหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมการพัฒนาร่างกายในทุก ๆ ด้านของมนุษย์

ณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2542) กล่าวถึง คุณค่าของดนตรีที่มีต่อการพัฒนาการเด็ก ว่าการฟังดนตรีสามารถสร้างเสริมจินตนาการ พัฒนาการคิดสร้างสรรค์ ปลูกเร้าให้เกิดความรู้สึกต่าง ๆ ก่อให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาร่างกายด้านอารมณ์ การร้องเพลงที่ประกอบด้วยภาษาต่าง ๆ ที่หลากหลาย ช่วยส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาการใช้ภาษา การเคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะเพลง ส่งเสริมให้เด็กมีการพัฒนาร่างกายที่ดี และการเล่นเครื่องดนตรี หรือการแสดงออกทางดนตรีผ่านทักษะทางดนตรีต่าง ๆ จะช่วยส่งเสริมให้เด็กเกิดการพัฒนาร่างกายเป็นเอกลักษณ์ ตลอดจนความรู้สึกสนุกสนาน ที่ได้รับจากเสียงเพลง ส่งผลให้เด็กมีการพัฒนาร่างกายด้านสุนทรีย์ และมีทัศนคติที่ดีต่อดนตรีต่อไปในอนาคต

นวลจันทร์ จุฑาภักดีสกุล (2549) ได้อธิบายถึงอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อการพัฒนาสมองของเด็ก ว่าพัฒนาการแรกของมนุษย์ตั้งแต่ในครรภ์มารดา คือ การได้ยิน ซึ่งสมองช่วงนั้นยังว่างเปล่า และเซลล์ประสาทยังเชื่อมต่อกันไม่ติดนัก เสียงดนตรีจะช่วยกระตุ้นการทำงานและเชื่อมต่อกันต่าง ๆ ของสมองเข้าด้วยกัน ซึ่งพัฒนาการของเด็กจะเจริญเติบโตเต็มที่ในช่วงอายุ 4- 6 ปี และสิ้นสุดในวัย 12 ปีบริบูรณ์ หากเด็กไม่ได้รับการกระตุ้นในช่วงนี้ เซลล์ประสาทจะกระจุกตัวอยู่บริเวณใดบริเวณหนึ่ง ส่งผลให้กระบวนการคิดไม่สมบูรณ์

จากคุณค่าและอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อการพัฒนาการเด็กดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการ จึงกำหนดวิชาดนตรีเป็นวิชาบังคับในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พุทธศักราช 2544 ส่วนการจัดการศึกษาคนตรีในระดับปฐมวัยนั้น กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาเช่นกัน ซึ่งหลักในการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยนั้นมิได้จัดเป็นรายวิชา แต่เป็นในลักษณะการอบรมเลี้ยงดูพร้อมกับการให้ความรู้ โดยกำหนดกิจกรรมประจำวันที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กผ่านประสบการณ์ตรง เนื่องจากเด็กปฐมวัย คือเด็กที่มีอายุระหว่าง 3 – 5 ปี ยังต้องได้รับการพัฒนาอย่างมากในทุก ๆ ด้าน ดังนั้นการจัดการศึกษาคนตรีในระดับนี้จะเน้นกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเป็นหลัก ซึ่งเป็น 1 ใน 6 ของกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนดในแผนการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตร

ดนตรี ตามพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน (2542) ให้ความหมายไว้ 2 ความหมาย ดังนี้ (1) เสียงที่ประกอบกันเป็นทำนองเพลง (2) เครื่องบรรเลงซึ่งมีเสียงดังทำให้รู้สึกเพลิดเพลินหรือเกิดอารมณ์รัก โศก หรือรื่นเริง เป็นต้น ณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2541: 19) ได้ให้ความหมายดนตรีว่า คือ ภาษาหนึ่งที่สามารถถ่ายทอดความรู้สึกของมนุษย์ได้ โดยใช้เสียงและจังหวะเป็นสื่อ จากความหมายของดนตรีดังกล่าว สรุปได้ว่า ดนตรี คือภาษาหนึ่งที่ใช้เสียงเป็นสื่อ ซึ่งมนุษย์ทั่วโลกสามารถสื่อสารและเข้าใจกันได้ และดนตรีนั้นยังประกอบด้วยโครงสร้างต่าง ๆ ดังที่ อรวรรณ บรรจงศิลป์ (2538: 6) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบดนตรีว่าประกอบด้วย จังหวะ (Rhythm) ทำนองเพลง (Melody) เสียงประสาน (Harmony) อันลักษณ์ (Form) อารมณ์ของเพลง (Expression) และรูปแบบของเพลง (Style) และแนะนำแนวทางที่จะช่วยให้เด็กเข้าใจแนวคิดองค์ประกอบดนตรีได้ดียิ่งขึ้นนั้นต้องอาศัยทักษะดนตรีหลาย ๆ ด้าน ได้แก่ ทักษะการฟังเพลง ทักษะการร้องเพลง ทักษะการเล่นเครื่องดนตรี ทักษะการเคลื่อนไหวร่างกาย ทักษะการสร้างสรรค์ทางดนตรี และทักษะการอ่านโน้ต ซึ่งทักษะเหล่านี้ยังช่วยให้เด็กค้นพบความถนัดทางดนตรีของตนเอง

จากความหมายและองค์ประกอบทางดนตรีดังกล่าว เห็นได้ว่าองค์ประกอบแรกของดนตรี คือ จังหวะ (Rhythm) ซึ่งถือว่าเป็นพื้นฐานสำคัญของการปฏิบัติดนตรี จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักและวิธีการสอนดนตรีของนักดนตรีศึกษา หลาย ๆ ท่าน เช่น ดาลโครซ และออร์ฟ (ชวิชัย นาควงษ์, 2542: 2) ซึ่งให้แนวคิดในการจัดการศึกษาคนตรีในระยะเริ่มต้นว่า การแสดงออกที่เป็นธรรมชาติที่สุดคือการใช้จังหวะ เนื่องจากจังหวะเป็นส่วนประกอบสำคัญอยู่ในการพูด การเคลื่อนไหว และดนตรี ดังนั้นการเริ่มต้นให้การศึกษาคนตรีที่เหมาะสมที่สุดจึงควรเริ่มต้นด้วยจังหวะ (Rhythm) จากแนวคิดดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดทางดนตรีเรื่อง จังหวะเคาะ (Beat) รูปแบบจังหวะ (Rhythmic Pattern) และจังหวะที่ค่อยๆ เร็วขึ้น และค่อยๆ ช้าลง (Accelerando and Ritardando) มาสร้างชุดการกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย

สำหรับการจัดการศึกษาดนตรีในระดับปฐมวัย นอกจากที่ผู้จัดต้องคำนึงถึงพัฒนาการตามวัยของเด็ก สิ่งที่สำคัญและจำเป็นมาก คือ เนื้อหาสาระทางดนตรี และกิจกรรมดนตรีที่หลากหลาย เพราะสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้และมีพัฒนาการด้านดนตรีที่ถูกต้อง และเหมาะสม

นรุทธ์ สุทธจิตต์ (2544: 133) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมดนตรีว่า หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ทางดนตรีที่ผู้จัดกิจกรรมกำหนดขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดความรู้ความเข้าใจและทักษะดนตรี ซึ่งกิจกรรมดนตรีประกอบด้วย ผู้จัดและผู้ดำเนินกิจกรรม คือ ครูผู้สอน และผู้ร่วมกิจกรรม คือนักเรียน ซึ่งกิจกรรมดนตรีนั้นมีหลากหลายเป็นไปตามจุดประสงค์ การจัดกิจกรรมดนตรีมี 2 ประเภท คือ กิจกรรมดนตรีในห้องเรียน และ กิจกรรมดนตรีนอกห้องเรียน ในงานวิจัยนี้ กล่าวถึงเฉพาะกิจกรรมดนตรีในห้องเรียน ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมตามระบบการศึกษาในสถานศึกษาของรัฐบาล ในการกำหนดรูปแบบของกิจกรรมคือการใช้ทักษะดนตรีทั้ง 6 ทักษะเป็นหลัก คือ การฟัง การร้อง การเล่นเครื่องดนตรี การเคลื่อนไหวร่างกาย การสร้างสรรค์ และการอ่านสัญลักษณ์ทางดนตรี อย่างไรก็ตาม สิ่งสำคัญอีกประการในการจัดกิจกรรมดนตรี คือความสามารถตามวัยของผู้ร่วมกิจกรรม การจัดการศึกษาดนตรีในระดับปฐมวัยนี้จึงเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้สัมผัสความรู้ และทักษะทางดนตรี เป็นการปลูกฝังเจตคติที่ดีทางดนตรี ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีรูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจ

จากการสังเกต และสัมภาษณ์ครูผู้สอนระดับปฐมวัยอย่างไม่เป็นทางการจากโรงเรียนเครือข่ายของสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่การศึกษาที่ผู้วิจัยทำการสอนนั้น ผู้วิจัยพบว่า ผู้สอนในระดับปฐมวัยส่วนใหญ่ได้นำบทเพลงต่าง ๆ จากแผนการจัดประสบการณ์ และซีดีเพลงเด็กต่าง ๆ ที่มีจำหน่ายทั่วไปมาใช้เป็นสื่อในการสอนเด็ก ส่วนเครื่องประกอบจังหวะมักจะประดิษฐ์ขึ้นเองจากเศษวัสดุเหลือใช้โดยนำมาใช้เป็นสื่อในทุก ๆ กิจกรรมการเรียนรู้ แต่ไม่ได้คำนึงถึงสาระความรู้ทางดนตรี ซึ่งครูทุกคนให้ความคิดเห็นว่า เนื่องจากไม่มีคุณวุฒิด้านดนตรี และขาดการอบรมในด้านการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็ก และไม่มีแผนการจัดกิจกรรมดนตรีที่มีเนื้อหา ขั้นตอนการจัดกิจกรรมดนตรีที่เข้าใจได้ง่ายและสะดวกต่อการนำมาสอนให้กับเด็กในระดับปฐมวัย

จากความสำคัญของดนตรีที่มีต่อการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของเด็ก และปัญหาการจัดกิจกรรมดนตรีดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะสร้างชุดการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยที่เน้นองค์ประกอบทางดนตรี เรื่อง จังหวะ (Rhythm) เพื่อใช้จัดการศึกษาดนตรีในระดับปฐมวัย ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือผู้ที่สนใจ โดยชุดการจัดกิจกรรมนี้ประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรมดนตรี ซึ่งประกอบด้วย แนวคิด จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการสอน และกิจกรรมประเมินพัฒนาการ ผู้วิจัยหวังว่าชุดการจัด

กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยนี้ จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาด้านดนตรีของเด็กใน
ระยะเริ่มต้นได้ดี และเหมาะสม อีกทั้งครูปฐมวัย ได้ใช้เป็นคู่มือ และแนวทางในการจัดกิจกรรม
ดนตรีให้กับเด็กที่รับผิดชอบ เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสในการพัฒนาความรู้ และทักษะทางดนตรี อัน
เป็นพื้นฐานที่จะเชื่อมโยงไปสู่การศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อสร้างชุดการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย เรื่อง จังหวะ
- 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมดนตรีให้กับเด็กปฐมวัยโดยเน้นให้เด็กได้รับประสบ
การณ์ดนตรี เรื่อง จังหวะ และเจตคติที่ดีต่อดนตรี
- 3) เพื่อประเมินประสิทธิภาพของชุดการจัดกิจกรรมดนตรี

สมมติฐานการวิจัย

- 1) ชุดการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย เรื่อง จังหวะ มีประสิทธิภาพเป็นไปตาม
สมมติฐานที่ตั้งไว้ 80/80
- 2) ผู้เรียนมากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 80 มีเจตคติที่ดีต่อดนตรี หลังจากรับการสอนจากชุด
การจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย เรื่อง จังหวะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) มีชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย เรื่อง จังหวะ
- 2) เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาดนตรีในระดับปฐมวัย นำไปปรับใช้
- 3) เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยในหัวข้ออื่น ๆ

ขอบเขตของการวิจัย

- 1) กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นอนุบาล 1 ของโรงเรียนวัดเจริญราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7 จำนวน 20 คน
- 2) เนื้อหา เรื่อง จังหวะ หมายถึง จังหวะเคาะ (Beat) รูปแบบจังหวะ (Rhythmic Pattern)
และจังหวะที่ค่อยๆ เร็วขึ้น และค่อยๆ ช้าลง (Accelrendo and Ritardando)
- 3) จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ทักษะการฟัง การร้อง การเคลื่อนไหวร่างกาย การเล่นดนตรี
การคิดสร้างสรรค์ และการอ่านสัญลักษณ์
- 4) ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองรวมทั้งสิ้น 6 สัปดาห์ 18 ครั้ง ครั้งละ 20 นาที

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือประกอบด้วย

1. ชุดการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย เรื่อง จังหวะ ซึ่งประกอบด้วยคู่มือการใช้ชุดการจัดกิจกรรม แผนการจัดกิจกรรม และสื่อการสอน
2. แบบประเมินผลกิจกรรมดนตรี เรื่อง จังหวะ
3. แบบสัมภาษณ์เจตคติของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมดนตรี เรื่อง จังหวะ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1. แผนการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย เรื่อง จังหวะ มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้
 1. ศึกษาทฤษฎีเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 2. กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน
 3. วิเคราะห์เนื้อหาและทักษะดนตรีแล้วจัดลำดับการเรียนรู้
 4. กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมแต่ละกิจกรรม
 5. กำหนดโครงสร้างระยะเวลาการจัดกิจกรรมดนตรี
 6. คัดเลือกบทเพลง คำคล้องจอง ที่มีความสอดคล้องกับเนื้อหา
 7. เขียนกิจกรรมดนตรีโดย ยึดเป้าหมายรวมของเนื้อหาและทักษะดนตรี และจุดประสงค์ที่กำหนดเป็นหลัก
2. การสร้างแบบประเมินผลกิจกรรมดนตรี เรื่อง จังหวะ
 1. วิเคราะห์เนื้อหา จุดประสงค์ และทักษะทางดนตรีที่กำหนดในกิจกรรมแต่ละครั้ง
 2. กำหนดรายละเอียดพฤติกรรมของความสามารถแต่ละแนวคิด และกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถ 4 ระดับ
 3. สร้างตารางบันทึกผลพัฒนาการ
3. การสร้างแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นที่มีต่อกิจกรรมดนตรี เรื่อง จังหวะ

แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็น เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อทราบเจตคติของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ โดยกำหนดข้อคำถามและความคิดเห็นของผู้เรียนโดยการสร้างข้อคำถามจากกิจกรรม สื่อ และลักษณะของผู้สอน แล้วกำหนดข้อคำถามดังต่อไปนี้

 1. ความคิดเห็นที่มีต่อกิจกรรมที่จัดให้ในแต่ละครั้ง

2. ความคิดเห็นที่มีต่อสื่อที่ใช้ในกิจกรรม (เช่น บทเพลง, คำคล้องจอง, นิทาน, และเครื่องประกอบจังหวะ)
3. ความคิดเห็นที่มีต่อระยะเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม
4. ความคิดเห็นที่มีต่อครูผู้สอน

การหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 1) นำเครื่องที่สร้างขึ้นเสนอกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจ แก้ไขข้อบกพร่อง และให้ข้อเสนอแนะ
- 2) นำเครื่องมือที่ได้รับการตรวจ มาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจในแต่ละด้าน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย 3 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัย 2 ท่าน รวมเป็น 5 ท่าน
- 3) จากนั้นนำเครื่องมือที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปทดลองสอนกลุ่มย่อย เพื่อรวบรวมปัญหาและข้อบกพร่องของเครื่องมือ
- 4) นำเครื่องมือที่ได้จากการทดลองกลุ่มย่อย มาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ
- 5) นำเครื่องมือที่ได้รับการตรวจสอบมาปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่อง แล้วนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูล และอภิปรายผล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

นำแผนการจัดกิจกรรมไปทำการทดลองใช้ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และรวบรวมข้อมูลตามแผนที่กำหนด ดังนี้

- 1) ดำเนินการตามกิจกรรมการเรียนการสอนที่กำหนด 18 ครั้ง พร้อมทั้งบันทึกวีดิทัศน์ หลังจากนั้นบันทึกพฤติกรรมหลังจัดกิจกรรมทุกครั้งโดยดูจากวีดิทัศน์ที่บันทึก แล้วทำการวิเคราะห์ปัญหาการเรียนรู้ของนักเรียนที่พบจากกิจกรรมที่กำหนด แล้วจดบันทึกปัญหาเพื่อหาทางแก้ไขต่อไป
- 2) ทำการประเมินระหว่างเรียนรายจุดประสงค์หลังจัดกิจกรรมครั้งที่ 3, 6, 9, 12, 15
- 3) หลังสิ้นสุดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 18 ครั้งแล้วจัดกิจกรรมทดสอบเพื่อประเมินพัฒนาการด้านความรู้ และทักษะทางดนตรี เรื่อง จังหวะ หลังจากการทดลอง พร้อมกับบันทึกวีดิทัศน์ และบันทึกพฤติกรรมพัฒนาการด้านดนตรีของเด็ก โดยใช้กิจกรรมทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4) นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองมาวิเคราะห์ และเปรียบเทียบพัฒนาการด้านจังหวะแล้ว จัดอันดับความสามารถ โดยใช้แบบประเมินพัฒนาการที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

- 1) สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย
- 2) หาประสิทธิภาพชุดการจัดกิจกรรมตามเกณฑ์ 80/80 คือ 80 แรก หมายถึง คะแนนเฉลี่ยรวมในการประเมินระหว่างเรียนของนักเรียนมีค่าคะแนนสูงกว่าร้อยละ 80 และ 80 หลัง หมายถึง คะแนนเฉลี่ยรวมในการประเมินหลังเรียนของนักเรียน มีค่าคะแนนสูงกว่าร้อยละ 80

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตารางที่ 1 ผลการประเมินประสิทธิภาพของชุดการจัดกิจกรรมดนตรี เรื่อง จังหวะ

จำนวนนักเรียน	คะแนนระหว่างกิจกรรม		คะแนนหลังกิจกรรม	
	คะแนนเฉลี่ย	E1	คะแนนเฉลี่ย	E2
20	3.21	80.27	3.42	85.50

จากตารางสรุปได้ว่า นักเรียนสามารถทำคะแนนในระหว่างกิจกรรม คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80.27 และนักเรียนสามารถทำคะแนนหลังกิจกรรม คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 85.50 ดังนั้นสรุปได้ว่า ชุดการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย เรื่อง จังหวะ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.27/85.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80

การศึกษาเจตคติของนักเรียนหลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยชุดการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย เรื่อง จังหวะ

การศึกษาเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยชุดการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย เรื่อง จังหวะ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 60 มีความพอใจมากในกิจกรรมดนตรีที่จัดให้ โดยผู้เรียนแสดงให้เห็นว่า ร้องเพลง ท่องคำคล้องจอง และเล่นเครื่องประกอบจังหวะจากกิจกรรมที่จัดให้ในแต่ละครั้งได้อย่างสนุกสนาน และอยากให้ครูมาสอนให้ร้องเพลงทุก ๆ วัน มีนักเรียนที่มีความพอใจกับการได้เข้าร่วมกิจกรรมดนตรีที่จัดให้ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 30 โดยผู้เรียนแสดงให้เห็นว่า ร้องเพลง ท่องคำคล้องจอง จากกิจกรรมที่จัดให้ได้บ้าง และครูจะมาสอนอีกหรือไม่ก็ได้ มีนักเรียนที่ไม่พอใจกับการได้เข้าร่วมกิจกรรมดนตรีที่จัดให้ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 10 โดยผู้เรียนแสดง

ให้เห็นว่า ร้องเพลง และท่องคำคล้องจองได้บ้าง แต่ไม่ยอมทำ สรุปว่า เมื่อสิ้นสุดกิจกรรมการเรียนรู้ทุกกิจกรรม นักเรียนร้อยละ 90 มีเจตคติที่ดีต่อกิจกรรมดนตรีที่จัดให้

การอภิปรายผล

ผลการวิจัย พบว่า ชุดการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย เรื่อง จังหวะ มีประสิทธิภาพ 80.27/85.50 ผ่านเกณฑ์ 80/80 แสดงว่าชุดการจัดกิจกรรมดนตรีที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ และการศึกษาเจตคติของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมดนตรี พบว่า นักเรียนร้อยละ 90 มีเจตคติที่ดีต่อกิจกรรมดนตรี

อภิปรายผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในประเด็นที่สำคัญ 5 ประการ ดังต่อไปนี้

1. ชุดการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย เรื่อง จังหวะ ที่สร้างขึ้นนั้นผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าด้านหลักสูตรดนตรี กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็ก และวิธีการสอนดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ ศึกษาวิเคราะห์และนำแนวคิดของนักการศึกษาดนตรีมาเป็นแนวทางในการสร้างชุดการจัดกิจกรรม เช่น Bergethon และ Boardman (อ้างถึงใน อรรพรรณ บรรจงศิลป์, 2538 : 5) กล่าวว่า การที่เด็กจะมีพัฒนาการด้านดนตรีนั้น จะต้องมีความเข้าใจในโครงสร้างทางดนตรี ซึ่งประกอบด้วย จังหวะ ทำนอง การประสานเสียง อารมณ์ของเพลง คีตลักษณ์ และรูปแบบของเพลง โคลดัลย์ (อ้างถึงใน ชวิชัย นาควงษ์, 2542 : 1) นักดนตรีศึกษาชาวฮังการีที่ว่า ดนตรีเป็นไปได้สำหรับเด็กทุกคนถ้าได้รับวิธีการสอนที่ดี จะสามารถทำให้เด็กมีพื้นฐานและพัฒนาการด้านดนตรีที่มีประสิทธิภาพ และควรเริ่มต้นโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะเร็วได้ในชีวิตของทุกคน สำหรับการเริ่มต้นให้การศึกษาดนตรี ออร์ฟ และ ดาลโครซ (อ้างถึงใน ชวิชัย นาควงษ์, 2542: 2) มีความเห็นสอดคล้องกันว่า รากฐานสำคัญที่สุดของดนตรี คือ จังหวะ และมนุษย์ก็มีพฤติกรรมที่แสดงออกเกี่ยวกับจังหวะโดยสัญชาตญาณ ดังนั้นการศึกษาดนตรีที่เหมาะสมควรเริ่มต้นด้วยจังหวะ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังขอคำปรึกษา คำแนะนำในการสร้างชุดการจัดกิจกรรมจากผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนดนตรีเด็กปฐมวัย และด้านการจัดการเรียนการสอนเด็กปฐมวัย โดยเฉพาะ เพื่อให้ได้ชุดการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยที่มีความเหมาะสม ก่อนนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จึงทำให้ชุดการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย เรื่อง จังหวะ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2. กิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดในแต่ละครั้ง ผู้วิจัยได้คำนึงถึงพัฒนาการตามวัยของเด็กเป็นสำคัญ โดยกำหนดเป้าหมายหลัก คือ มุ่งให้ผู้เรียนมีพัฒนาการการเรียนรู้ และทักษะดนตรี เรื่อง จังหวะ เพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาดนตรีในระดับต่อไป กิจกรรมดนตรีที่กำหนดในกิจกรรมแต่ละครั้งมีความหลากหลายของทักษะทางดนตรี ได้แก่ การฟัง การร้อง การเคลื่อนไหวร่างกาย การเต้นดนตรี การคิดสร้างสรรค์และการอ่านสัญลักษณ์ทางดนตรี สามารถยืดหยุ่นกิจกรรมได้

ตามสถานะของผู้เรียน มีการเล่นนิทานหรือเล่นเกมแทรกในกิจกรรม เพื่อให้ผู้เรียนสนใจ ไม่เบื่อ ช่วยให้อะไรๆ ในแต่ละครั้งสำเร็จลุล่วง สอดคล้องกับที่ อรวรรณ บรรจงศิลป์ (2538: 17 - 21) อธิบายว่า ในการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย ต้องจัดประสบการณ์ที่เร้าความสนใจของเด็ก และให้มีความก้าวหน้าทางดนตรีไปพร้อมกับความเจริญทางด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม ร่างกายด้วย โดยจัดลำดับขั้นเริ่มจากง่ายไปยาก พิจารณาจากความสามารถตามวัยเป็นสำคัญ นอกจากนี้ผู้สอนต้องพิจารณาว่าในแต่ละเนื้อหานั้น ทักษะใดช่วยให้เข้าใจได้ดีที่สุด ผลจากการวิจัยนี้ พบว่า กิจกรรมที่มีผู้เรียนประสบผลสำเร็จได้จำนวนมากที่สุด และรวดเร็วที่สุด คือ การพูดตามรูปแบบจังหวะแบบซ้ำทวน (Ostinato) ซึ่งเด็กสามารถทำตามได้ทันทีที่ครูแนะนำอย่างเป็นธรรมชาติ รองลงมาคือการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบคำคล้องจอง และการเคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะซ้ำ – เร็วของเพลง กิจกรรมที่ให้ผู้เรียนตบมือตามจังหวะเคาะและเล่นเครื่องประกอบจังหวะตามจังหวะเคาะของเพลงและคำคล้องจองนั้น ผู้เรียนส่วนใหญ่สามารถทำได้แต่ยังไม่สามารถรักษาความสม่ำเสมอของจังหวะได้ รวมระยะเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมครั้งนี้ทั้งสิ้น 18 ครั้ง ครั้งละ 20 นาที ซึ่งเป็นระยะเวลาที่เหมาะสม ดังที่คุณหญิงเบญญา แสงมะลิ (2545: 27) ได้อธิบายว่า การทำกิจกรรมในเด็กอายุ 5 – 6 ปี ควรจัดเวลา 20 – 30 นาที

3. บทเพลงและคำคล้องจองที่ใช้ในกิจกรรม ผู้วิจัยได้คัดเลือกบทเพลงและคำคล้องจองที่มีเรื่องราวที่เด็กสนใจและมีท่าทางประกอบ เนื้อหาสาระมุ่งเน้นเรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก ตัวบุคคลที่แวดล้อมเด็ก และเกี่ยวกับสัตว์มีเนื้อเรื่องง่ายๆ แนวทำนองไม่ซับซ้อน ใช้เพลงบรรเลงที่มีจังหวะสนุกสนาน ซึ่งช่วยเร้าความสนใจเด็กได้เป็นอย่างดี ผลการทดลองครั้งนี้ พบว่า ผู้เรียนชอบและทำกิจกรรมด้วยความสนุกสนาน การท่องคำคล้องจองพร้อมกับทำท่าทางประกอบและการฟังเพลงแล้วแสดงบทบาทสมมติ

4. การประเมินผลพัฒนาการดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย เป็นกระบวนการหนึ่งที่มีความสำคัญมาก เพราะการประเมินจะได้มาซึ่งผลสัมฤทธิ์จากการทำกิจกรรม ดังที่ นันทิยา น้อยจันทร์ (2548 : 195) ได้กล่าวถึงการประเมินว่า เป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้การเรียนรู้บรรลุเป้าหมาย ข้อมูลที่ได้รับจากการประเมินเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาเด็ก ถือเป็นกระบวนการต่อเนื่องและเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติที่จัดให้เด็กในแต่ละวัน โดยยึดวิธีการสังเกตเป็นส่วนใหญ่ เริ่มตั้งแต่ประเมินสภาพของผู้เรียนก่อนลงมือเรียน ประเมินพฤติกรรมขณะเรียน และประเมินผลการเรียน โดยรวมทั้งด้านความสามารถในการทำ และความรู้สึกหลังจากที่ได้ทำกิจกรรมครบแล้ว ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ยึดจุดประสงค์ที่กำหนดในแต่ละกิจกรรมเป็นตัวบ่งชี้ความสามารถในการทำกิจกรรมของผู้เรียน มีขั้นตอนการประเมิน ดังนี้ (1) สังเกตและบันทึกพฤติกรรมความสามารถของผู้เรียน

ในแบบบันทึกพฤติกรรมที่สร้างขึ้นท้ายกิจกรรมทุกครั้ง (2) กิจกรรมทดสอบระหว่างเรียนแทรกในกิจกรรมปกติเป็นระยะ รวมทั้งสิ้น 5 ครั้ง (3) กิจกรรมทดสอบหลังสิ้นสุดทุกกิจกรรม (4) วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้แล้วนำมาจัดอันดับความสามารถ สอดคล้องกับที่ ฌรุทธี สุทธจิตต์ (2537: 160) ได้กล่าวถึง การประเมินผลด้านดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย ว่า ควรได้ประเมินให้ครบทั้งด้านทักษะ และสาระดนตรี รวมถึงทัศนคติดนตรีการสังเกตควรทำเป็นระยะ อาจจะทุกสัปดาห์ ซึ่งอาจกำหนดให้มีการทดสอบง่าย ๆ แทรกในกิจกรรมการเรียนรู้

5. การสร้างเจตคติที่ดีต่อดนตรีให้กับเด็ก เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้จัดกิจกรรมต้องเอาใจใส่อย่างมาก และไม่ควรบังคับให้เด็กทำกิจกรรมดนตรีที่กำหนดขณะที่เด็กยังไม่พร้อม หรือการบังคับให้เด็กทำกิจกรรมให้ได้ตามกำหนด ระหว่างการทำกิจกรรมดนตรีทุกครั้งผู้วิจัยจึงใช้วิธีการเสริมแรงผู้เรียนด้วยการชมเชย การกอด และการให้รางวัลทันทีทุกครั้งที่คุณเรียนสามารถทำกิจกรรมได้ประสบผลสำเร็จ และให้กำลังใจแก่ผู้เรียนที่ยังไม่สามารถทำกิจกรรมได้สำเร็จทุกครั้งเช่นกัน บางกิจกรรมผู้เรียนไม่ให้ความร่วมมือ ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการพูดคุยและสร้างข้อตกลงตามความต้องการของผู้เรียนในขณะนั้นทันที ซึ่งผลที่ได้คือผู้เรียนกลับมาสนใจและร่วมมือในการทำกิจกรรมด้วยดี หลังสิ้นสุดทุกกิจกรรม ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการเพื่อทราบเจตคติของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมดนตรี เรื่อง จังหวะ จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีเจตคติที่ดีต่อกิจกรรมดนตรี ด้านสื่อประกอบกิจกรรม ได้แก่ บทเพลงที่ใช้ในกิจกรรมที่นักเรียนชอบที่สุดคือ เพลงช้าง รองลงมาคือเพลงเต่า และเพลงคุณชื้ออะไร คำคล้องจองที่นักเรียนชอบมากที่สุด คือ คำคล้องจองช้าง และคำคล้องจองกระต่ายกับเต่า และความคิดเห็นในการเล่นเครื่องประกอบจังหวะที่ใช้ในกิจกรรมของนักเรียนอยู่ในระดับชอบ นอกจากนี้ในด้านความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อผู้วิจัยคือ ครูใจดีและชอบขนมที่ครูแจก

สรุปได้ว่า นักเรียนร้อยละ 90 มีเจตคติที่ดีต่อชุดการจัดกิจกรรมดนตรี เรื่อง จังหวะ จากนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง 20 คน มีนักเรียนที่พึงพอใจมากที่สุด จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 60 มีนักเรียนที่พึงพอใจกับการได้เข้าร่วมกิจกรรมดนตรีที่จัดให้ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 30 และนักเรียนที่ไม่พึงพอใจกิจกรรมดนตรี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 10 จะเห็นได้ว่า นักเรียนร้อยละ 90 มีเจตคติที่ดีต่อกิจกรรมดนตรี

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. จากการทดลองครั้งนี้ พบว่า การจัดกิจกรรมดนตรีให้กับเด็กปฐมวัยที่มีจำนวนมาก และมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลายทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ และสติปัญญา จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับครูผู้สอนต้องมีความรู้ความเข้าใจในพัฒนาการของเด็กทุกด้าน เพื่อให้การดำเนินกิจกรรม

ลู่ทางไปด้วยดี พฤติกรรมผู้เรียนที่พบในการวิจัยครั้งนี้ คือ การไม่ยอมทำกิจกรรมและรบกวนเพื่อนสมาชิเพื่อนคนอื่น ๆ ทำให้การทำกิจกรรมไม่สำเร็จลู่ทางตามจุดประสงค์ที่กำหนด จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยได้หาแนวทางแก้ไข คือ (1) กิจกรรมดนตรีที่จัดควรมีความยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนได้ตามความต้องการของผู้เรียน แต่อยู่ภายในขอบเขตเป้าหมายที่กำหนด (2) สื่อประกอบ ได้แก่ หุ่นมือ การสร้างสถานการณ์สมมติ รูปภาพการ์ตูนสวย ๆ ประกอบนิทาน และ (3) การเสริมแรง โดยการชมเชย การสัมผัส และการให้รางวัล สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ช่วยกระตุ้น และเร้าความสนใจในการทำกิจกรรมของเด็กได้เป็นอย่างดี

2. ระยะเวลาในการทำกิจกรรม มีความสำคัญมากสำหรับเด็กวัยนี้ จากการทดลองครั้งนี้พบว่า เด็กมีการพัฒนาทางดนตรี เรื่อง จังหวะ ที่ดีขึ้นเป็นลำดับ จากการสังเกตพฤติกรรมเด็กที่มีความพร้อมในทุก ๆ ด้าน มักจะทำกิจกรรมได้สำเร็จลู่ทางโดยใช้ระยะเวลาสั้น บางกิจกรรมครูทำให้ดูเป็นตัวอย่างเพียงสองครั้ง เด็กก็สามารถทำได้เอง สำหรับเด็กที่มีความพร้อมค่อนข้างน้อย มักจะใช้ระยะเวลานานกว่าถึงจะทำกิจกรรมได้สำเร็จ

3. เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนที่อยู่ในท้องถิ่นภาคอีสาน การนำคำคล้องจองหรือบทเพลงที่เป็นภาษาถิ่น หรือเพลงที่บรรเลงด้วยวงดนตรีพื้นเมืองภาคอีสาน จากการสังเกตพฤติกรรมเด็ก พบว่า เด็กมีการแสดงออกทางอารมณ์ตอบสนองทางคำพูด ใบหน้า และการเคลื่อนไหวร่างกายอย่างมีความสุขและเป็นธรรมชาติ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรมีการนำเอาเพลงพื้นบ้านในท้องถิ่นมาจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็ก ทั้งเพลงบรรเลง หรือคำคล้องจองที่เป็นบทร้องเล่นพื้นบ้าน
2. เด็ก ๆ ชอบนิทาน ชอบแสดงบทบาทสมมติ หากมีการนำเอานิทานพื้นบ้านมาสร้างสื่อประกอบกิจกรรมดนตรี ก็จะช่วยให้เด็กได้เข้าใจแนวคิดทางดนตรีได้ในอีกรูปแบบหนึ่ง
3. ควรมีการนำเกมการละเล่นพื้นบ้านของเด็กไทยมาประกอบในกิจกรรมดนตรี
4. ควรมีการสร้างชุดการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กเรื่องอื่นๆ อีก เพื่อจะได้มีคู่มือสำหรับครูหรือผู้สอนดนตรีในระดับปฐมวัยอย่างหลากหลาย

**MUSIC ACTIVITY PACKAGE FOR EARLY CHILDHOOD EDUCATION:
RHYTHM**

WIPAWADEE NAKHONKWANG 4837797 MSMS/M

M.A. (MUSIC)

THESIS ADVISOR: ORAWAN BANJONSILPA (B.Ed., M.Ed. M.M.)
SAKCHAI HIRANRAK (B.A., M.A.)

EXECUTIVE SUMMARY

Introduction

Hearing is gradually developed since babies have reached their fifth month in their mother's womb, and it also has a strong tie to the development of music. Music is regarded as an essential part in promoting human development in all aspects.

Suthajit (2542) states that music has a great value to development of children. Music promotes imagination, enhances creative thought, arouses different kinds of feeling, and promotes learning as well as emotional development. Singing composed of various languages enhances learning and language use. Movements along music promote physical development. Playing music as well as music performance through appropriate music skills helps promote children to be an individual. Amusement receiving from music enhances children's sense of appreciation as well as positive attitudes toward music in the future.

Juthapakdisakul (2549) asserts that music has an influence on the development of human brain. Hearing is regarded as the first sense gradually developed in a mother's womb. At the time, a brain is still empty while cells are not well connected. Music is believed to help stimulate the connection of all parts of human brain. Children are fully developed when they are between 4-6 years of age and the whole process ends when they turn 12. Their cells will be found clustered if they are not stimulated. As a result, their thinking process will be incomplete.

Realizing how important music is in promoting children development, the Ministry of Education has launched a fundamental curriculum B.E. 2544 that regards

music as a required subject in the Division of Arts. For educational management of early childhood education, the Ministry of Education has set the early childhood education curriculum B.E. 2546 as the pathway for educational management. However, the principles for early childhood education do not include launching any subject matters for students to learn. Rather, children of early childhood education are nurtured and taught at the same time. Activities are arranged in a way that are varied so as to promote their direct experience since children are between 3-5 years old. They still need the development in every aspect. Therefore, management of music for children at this level should emphasize activities focusing on movements as the core part. This is regarded as 1 out of 6 learning activities designed in experience management according to the curriculum.

Music as stated in the Royal Institute Dictionary B.E.2442 is defined as (1) sounds that are composed as melodies, and (2) musical instruments that can make various pleasant sounds such as love, sad, or cheerful. Sutthajit (2541) defines music as a language that can express on feelings through voices and rhythms. Based on this definition, it can be concluded that music is a kind of language used as expressions and understandings among human beings throughout the world. Banjongsilp (2538) asserts that music is composed of essential components such as rhythm, melody, harmony, form, expression, and style. Children need to rely on various music skills in order to better acquire essential concepts of music. Those skills include listening skill, singing skill, musical instrument playing skill, body movement skill, musical creativity skill, and song note skill. These skills help children find their expertness through music.

Based on the definitions as well as the essential components of music mentioned above, it is evident that rhythm is fundamental to music practice. From the researcher's search of music instruction by several musicians such as Dalcross and Orff cited in Nakwong (2452),

They suggest that in the beginning of music instruction the best natural expression is rhythm due to its important role played in movements and music. Therefore, in designing this music activity package for children of early childhood education, rhythm is introduced as a major part of the instruction. The concept further includes beat, rhythmic pattern, and *accelrendo* and *ritardando*.

Not only do the music activity organizers pay attention to developmental stages of children, they must also prioritize the content of music as well as a variety of music activities. These factors help promote children's learning and appropriately and precisely develop their ability in music. Sutthajit (2544) defines music activities as any activity that a music activity organizer sets in order to promote learning, understanding, and music expertness. Music activities including an organizer or an activity organizer are music teachers, student participants. Music activities are varied according to their goals. There are two kinds of music activity management: in-class activities and out-of-class activities. This research addresses the in-class activities in particular which are considered the activity management according to the educational system of public institutions. Management of music activities includes six types major skills: listening, singing, music playing, movements, creativity, and note reading. However, potential of the student participants according to their developmental stages is regarded as the most important part. Management of music activities at early childhood education allows students opportunities to acquire new knowledge as well as music expertness. It also promotes their positive attitudes toward music through various activities and more interesting ways.

Through observations and informal interviews with the teachers at early childhood education level at a network school of the Office of Fundamental Education in the Education Area, the researcher found that most teachers of the early childhood education level brought songs taken from a plan for experience management as well as music CDs sold at general markets. They were used as a medium of instruction for children. Percussions were self-created: they were made from unwanted materials which were used as a medium of instruction in every learning activity. The teachers, however, were not aware of the content of music. Most of the teachers of this study voiced their opinion about the teachers having no diploma in music. They seriously lacked management of music activities for children. They had no plan for arranging music activities together combined with the content. They had no practical steps of music activity management for better understanding and more comfortable for children of early childhood education.

According to the importance of music on children development as well problems concerning management of music activities, the researcher became interested in

designing a music activity package for children of early childhood education with reference to rhythm so as to be used at public schools of the Office of Fundamental Education or interested persons. The music activity package is a music activity plan including concept, learning objectives, contents, teaching aids, and assessment of development activity. The researcher hopes that this music activity package designed for children of early childhood education level will help promote their learning and enhance their music development of children at the beginning level. The music activity package will serve as a handbook for the teachers in managing music activities for their students. In doing so, the students will be given opportunities to improve their knowledge as well as music skills which is served as a basic hook to their learning of fundamental education in the future.

Purposes of the Study

- 1) To design a music activity package for children of early childhood education with reference to rhythm
- 2) To develop patterns of music activities for children of early education with emphasis on promoting music experience pertaining to rhythm and positive attitudes toward music
- 3) To assess the effectiveness of the music activities designed.

Hypotheses

- 1) The package of music activities designed for children of early childhood education with reference to rhythm has effectiveness according to the hypothesis set at 80/80
- 2) Children more than 80% have positive attitudes after they were taught by using the package of music activities with reference to rhythm.

Significance of the Study

- 1) There is a package of music activities with reference to rhythm for children of early childhood education.
- 2) The package serves as a tool for involved persons to apply and use it with their students of the same level.

3) The package serves as a tool for arranging music activities for children of the same levels with different topics.

Research Design

1) The samples were 20 children of early childhood education level1 of Wat Charoenbamrung, Office of Nakhon Ratchasima Education, Area 7, Thailand.

2) The content namely rhythm refers to beat and rhythmic pattern and accelrendo and ritardando.

3) Arrangement of learning activities included listening skill, singing, movements, music playing, creativity, and note reading.

4) The duration of the project was 6 weeks, 18 times, and each lasted in 20 minutes.

Research Tools

The research tools of this study include the following:

1) The package of music activities with reference to rhythm designed for children of early childhood education, a music activity handbook, an activity plan, and teaching aids.

2) An evaluation of music activity pertaining to rhythm.

3) An interview form for checking students' attitudes about music activities pertaining to rhythm.

Design of Research Tools

The following were steps in designing the research tool:

1) There were several steps in designing a package of music activities pertaining to rhythm;

1.1 Study documents and related studies

1.2 Determine appropriate characteristics of learners

1.3 Analyze contents and music skills and arrange steps of learning

1.4 Determine goals pertaining to behaviors of the activities

1.5 Determine structure and duration of the music activities arranged

1.6 Choose songs and rhymes considered appropriate for the content

1.7 Write music activities with the aim to include the content, music skills, and the main goals

2) The researcher designed an evaluation of music activity pertaining to rhythm as follows:

2.1 Analyze the contents, the goals, and the music skills set for each time

2.2 Determine details about behaviors and potential of each concept and determine scoring scales

2.3 Design tables to report development.

3) The researcher designed a form to interview for opinions about rhythm as follows:

The researcher designed a form to interview the students' attitudes. The researcher did an informal interview by determining questions about students' opinions drawn from the activities, the teaching aids, the teacher's characteristics, and the questions are designed as follow.

3.1 Their opinions about the activities set in each time

3.2 Their opinions about the teaching aids including songs, rhymes, stories, and beat

3.3 Their opinions about the duration of the activities

3.4 Their opinions about the teachers

Reliability of the Research Tools

1) Presented the research tools to the research committee for checking mistakes and receiving comments for improvement

2) Adjusted the research tools and had an expert in each area check them again. There were three music experts who taught at early childhood education level, and experience organizers teaching at the same level.

3) Adjusted the research tools and tried them with a smaller group of samples.

4) Tried the research tools with the small group of samples and presented them to the researcher committee for rechecking.

5) Adjusted the research tools and tried them with the real group of samples, collect data, and analyze data.

Data Collection Procedures

The steps during period of data collection are as follows:

Trying the activity plan with the group, the researcher came up learning activities and collected data as follows:

1) The researcher carried out the plan as set for 18 times. The researcher also videotaped and wrote field notes right after that. Note writing was based on the videotapes. The researcher analyzed the problems about learning of the students according to the activities arranged. The researcher wrote notes in order to find ways to solve the problems.

2) The researcher assessed the students after activities 3, 6, 9, 12, and 15 respectively.

3) After the 18 activity plan had been completed, the researcher assessed the development of students' learning, and music skill pertaining to rhythm. After the experiment, the researcher recorded a video and wrote behavioral development of the students by using the activities the researcher designed.

4) Compared the data so as to check the students' learning development about rhythm. Their ability was arranged according to the form for checking the development that the researcher designed.

Data Analysis

Statistical procedures were as follows:

1) Fundamental statistics such as percentage and means

2) The effectiveness of the activity plans at 80/80. The first 80 scores refer to the average scores that assessed the students during the experiment which were considered higher than 80 whereas the latter refers to the average scores that assessed the students after the experiment which were considered higher than 80.

Findings of Data Analysis

Table 1 shows the effectiveness of the music activity plan pertaining to rhythm.

Number of Students	Scores During the Activities		Scores After the Activities	
	Means	E1	Means	E2
20	3.21	80.27	3.42	85.50

From the table, the students scored high during the activities and were counted as 80.27 for means whereas the students scored high after the activities and were counted 85.50 for means. It can be concluded that the package of music activities for children of early childhood education pertaining to rhythm had the effectiveness at 80.27/85.50 which were considered higher than the criterion set at 80/80

An Investigation on Students' Attitudes after Using the Package of Music Activities

Through the informal interview with the students, it was found that the sample consisting of 12 students were satisfied with the music activities (60%); the students showed their satisfaction by singing, mimicking the rhymes, and playing the best along with fun since first day of the experiment. They requested the teachers to come and sing with them. Six students (30%) were satisfied when they participated in the activities arranged; they sang, and mimicked rhymes. They were not quite serious whether the teacher could come to join the activities with them. Two students (10%) were not satisfied with the activities arranged; they did not sing. They somehow mimicked rhymes. They were not willing to participate in the activities. After the experiment ended, it could be concluded that 90% of the students had positive attitudes toward the music activities arranged.

Discussions of Findings

The findings indicated that the package of music activities for children of early childhood education with reference to rhythm was proved effective at 80.27/85.50 and the criterion was more than 80.80 The findings suggested that the package of music activities was effective. The students (90%) also showed their positive attitudes toward music activities.

The findings indicated five aspects as follows:

1. The researcher designed the package of music activities pertaining to rhythm based on the search for music curriculum, music activities for children, and music instruction for children of early childhood education inside and outside of the country. The researcher studied and applied the concepts of music educators including

Bergethon and Boardman as cited in Banjongsilp (1538: 5). They explained that to really develop music skills, children need to understand the structure of music including rhythm, melodies, chorus, expression, form, and patterns. Kodan, a Hungarian musician, explains that music is possible for every child if they are given appropriate instruction. They should begin learning music when they are still young. For appropriate music instruction, Orf and Dalcross as cited in Tawatchai Nakwong, (2842:2) agree that rhythm is fundamental for all beginners because it is humans tuition to act out with rhythm. Therefore, rhythm should be the first lesson introduced. Furthermore, the researcher also asked for appropriate music instruction about designing a package of music activities for children of early childhood education from music experts in order to come up with an appropriate package of music activities before really trying it with the real samples. In doing so, the package of music activities was effective as the criterions set.

2. The researcher determined the goals of the activities arranged based on development steps of children. The major aim was to promote learning development and music skills about rhythm so as to be the fundamental in learning music in the future. The music activities arranged were varied according to music such as listening, singing, movements, music playing, creativity, and music note reading. The activities were flexible according to the students. Stories were told as part of the activities in order to call attention of the students. Stories were not boring and each activity reached its goals because of story telling. Orawan Banjongsilp (2538: 17;21) explains that the organizer has to arranged interesting for children of early childhood education. The activities must help the children grow intelligently, emotionally, socially, and physically. The music activities must be put in appropriate sequence, from easy to difficult based on ability of the students. In addition, the teacher should select appropriate contents to determine their skills. The findings indicated that ostinato was the first skill the learners naturally acquired. The children could follow the steps through the guidance from teacher. The second skill was movement and rhyiming following the tempo. Most of the students were not quite comfortable with clapping their hands along he beat. The duration of the experience was 19 times, each lasting in 20 minutes. Benja Saengmali (2545: 27) asserts that in organizing music activities for

children ages between 5-6 the duration of the activities was approximately 20-30 minutes.

3. About songs and rhymes used in the activities, the researcher chose the ones with movements the students were interested in. The contents were about children, people surrounding them, and animals. The stories were easy to understand. The melody was fun for children and it aroused their interests. The findings indicated that the students enjoyed the fun activities, rhymes, movements, and role plays.

4. Assessment of their development was a part of the whole procedures in determining the effectiveness. Nuntiya NoiJan (2548: 195) explains that assessment is a tool to check the goals as well as the data so as to be used to develop children. It is considered a continuation of the activities daily set. The assessment included an observation for the most part. The process began by determining the students before the experiment, their learning behavior during the experiment, and their ability after the experiment. In this research, the researcher used the goal of each activity as the indicator of the students' ability. The steps were as follows: (1) the researcher observed and wrote ability of the students on the form designed, (2) five activities were included in each experiment, (3) there was a post test after the experiment, and (4) the data were analyzed and put in appropriate sequence. Naroot Sutthajit (2537: 150) explains that the students' music skills should be assessed including skills, music, and attitudes toward music done periodically, and weekly. The easy test could be incorporated as a art of the assessment.

5. The organizer should pay attention to developing students' attitudes toward music because it was considered an integral part of the learning process. Any music activities should not be taught when the children are not ready. The children should not be forced to learn either. Due to these reasons, the researcher, while conducting the experiment, had to give them moral support, hug them, and reward them every time they performed well. The researcher also gave moral support to those who were not willing to participate in the activities arranged. For some activities, the researcher had to talk to the students and received positive response. After the experiment, the researcher did an informal interview to check their attitudes toward music pertaining to rhythm. From data analysis, the researcher found that most of the students had positive attitudes towards the music activities arranged. About teaching aids, the

findings suggested that the students were fond of *Pleng Chang*, *Pleng Tao*, and *Pleng Khun Chue Arai* respectively. Their favorite rhymes were related to elephant, and rabbit and turtle. They showed high opinions about playing beat. They enjoyed it a lot because the teacher was kind. They were given treats.

Implications of the Study

1) From this study, it was found that it was important to have qualified teachers if they want to arrange appropriate music activities to promote the children physically, mentally, emotionally, and intelligently. Some unexpected behaviors found in this study were that some students did not participate in the activities. They annoyed their friends. This was problematic because it prevented the researchers from reaching their goals. To solve the problems, the researcher suggested the following: (1) With the goals set, the music activities should be flexible according to the students' needs; (2) The teaching aids included puppets, role plays, beautiful cartoon pictures and fun stories; and (3) Moral support should be given to the students to arouse their interests.

2) Duration of the experiment played a crucial role in promoting the students' knowledge about rhythm. Through the observation of the students who were ready, it was found that they were likely to achieve the tasks in a short period of time. The teacher demonstrated one time or twice and the ready-to-learn students could follow. For those who were not ready to learn, duration of time was much longer.

3) Because the samples were the children residing in the Northeast of Thailand, it would be great if the teacher can bring the rhymes or Isan folk music. From the observation, it was found that the students were naturally responsive through their speaking, faces, and body moments.

General Suggestions

- 1) Folk music and rhymes should be brought as part of the music activities;
- 2) The children enjoy stories, role-play. If they are incorporated in the lesson, they will help the students develop their understanding of music;
- 3) Games and plays should be brought as part of the music activities;
- 4) Topics other than rhythm should be explored in order that the teacher can develop their own manuals for teaching music for students of various levels.

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ.(2546). คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็กอายุ 3 – 5 ปี). เข้าถึงได้จาก: http://school.obec.go.th/sup_br3/cr_03.htm. [11 ธันวาคม 2549].
- ชุตินา สังข์คำภาร์. (2546). ผลการใช้กิจกรรมสร้างสรรค์และกิจกรรมเข้าจังหวะ ต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เข้าถึงได้จาก: <http://www.odi.stou.ac.th/main/fulltext/adesud/Chap3.pdf>. [21 กรกฎาคม 2550].
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2541). จิตวิทยาการสอนดนตรี. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2549). สังคินิยมความซาบซึ้งในดนตรีตะวันตก. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธวัชชัย นาควงษ์. (2542). การสอนดนตรีสำหรับเด็กตามแนวของ คาร์ล ออร์ฟ (Orff – Schulwerk). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- _____. (2542). การสอนดนตรีสำหรับเด็กตามแนวของ โคได (Kodaly Method). (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นันทิยา น้อยจันทร์. (2548). การประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย. นครปฐม: สำนักพิมพ์นิตินัย.
- นันทิรัตน์ คมจำ. (2538). การศึกษาการใช้เพลงในการเรียนการสอนเด็กวัยอนุบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พจนา ทรัพย์สมาน. (2549). อ่าน-เริ่มต้นอย่างไร. [Online]. เข้าถึงได้จาก: <http://pojana.com/board/อ่าน-เริ่มต้นอย่างไร.html>. [8 มีนาคม 2550].
- เบญจา แสงมลิ. (2545). การพัฒนาเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- พราวพรรณ เหลืองสุนทร.(2537). ปฐมวัยศึกษา: กิจกรรมและสื่อการสอนเพื่อฝึกทักษะพัฒนาการและการเรียนรู้. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปิยะภรณ์ สบายแท้. (2545). การศึกษาประสิทธิภาพของชุดการสอนเรื่องทฤษฎีดนตรีสากลพื้นฐาน ผ่านทักษะขับร้องประสานเสียง. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต,

สาขาวิชาดนตรี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

ไพรัช ชีระภักคศิริ. (2544). สภาพการสอนวิชาดนตรีในระดับประถมศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแก่นทรวิชัยจังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาดนตรี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
มาตรฐานการศึกษาปฐมวัยเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา. เข้าถึงได้จาก:

<http://academic.obec.go.th/web49/assurance/4902217.pdf>. [11 ธันวาคม 2549].

ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). ดนตรี. เข้าถึงได้จาก: <http://rirs3.royin.go.th/new-search/word-search-all.asp>

สุกรี เจริญสุข. (2550). ดนตรีเพื่อพัฒนาศักยภาพของสมอง. กรุงเทพฯ: Drem Cather Graphic.

हररษา นิลวิเชียร. (2535). ปฐมวัยศึกษา หลักสูตร และแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
โอเดียนสโตร์.

วิมลรัตน์ วิมลรัตนกุล. (2547). การพัฒนาโปรแกรมการส่งเสริมความสามารถทางการขับร้องของ
ครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กวัยอนุบาลโดยการประยุกต์แนวคิด
ทางดนตรีของโคคาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษา
ปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วีรวรรณ สุกิน. (2543). ผลการฟังเสียงดนตรีที่มีต่อระดับสติปัญญาและความสามารถทางด้าน
สติปัญญาของนักเรียนชั้นอนุบาล. เข้าถึงได้จาก: <http://www.thaiedresearch.org/result/info2.Php?id=2148>. [10 ตุลาคม 2549].

ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์. (2548). หลักสูตรดนตรีศึกษามลรัฐ British Columbia ประเทศแคนาดา.
เอกสารประกอบการสอนวิชาปรัชญาและหลักสูตรดนตรีศึกษา. วิทยาลัยดุริยางคศิลป์
มหาวิทยาลัยมหิดล. อัดสำเนา

อรวรรณ บรรจงศิลป์. (2538). การสอนดนตรีในระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Carl Orff. (1895-1982). *Orff Method*. Available: <http://www.excel-ability.com/Music/Programs/Orff.html> - 5k. [2007, July 03].

Choksy, Lois. (1981). *The Kodaly Context: Creating an Environment for Musical Learning*. New Jersey, MJ: Prentic – Hall.

Émile Jacques-Dalcroze. (1865-1950) *Dalcroze Method*. Available from:
<http://www.excel-ability.com/Music/Programs/Dalcroze.html>-4k. [2007,
July 03].

- MENC (1995). *Strategies For Teaching Prekindergarten Music*. Reston, VA: Music Educators Nation Conference.
- Music and Young Children. Available: <http://www.menc.org/publication/books/hearbeat/chapter3.html>. [2007, July 11].
- Bjornar Bergethon and Eunice Boardman. (1970). *Music Growth in the Elementary School*. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- John, W Flohr. (2004). *The Musical lives of Young children*. New Jersey, NJ: Lehigh Press.
- Patricia Shehan Campbell และ Carol Scott – Kassner. (2002). *Music in Childhood From Preschool through the Elementary Grades*. Dubuque, IA: Quebecor World Book Services.
- Shaw, Gordon L. (2000) *Keeping Mozart in Mind : Music Influences Higher Brain Function and Development*. World Congress on Medicine and Health, San Diego.
- Silver Burdett Ginn. (1998). *The Music Connection K*. Printed in the United States of America.



ภาคผนวก ก

ตารางที่ 1 ผลคะแนนการประเมินระหว่างกิจกรรม

คนที่	คะแนนการประเมินผลระหว่างกิจกรรมครั้งที่				
	3	6	9	12	15
1	4	4	4	4	4
2	4	4	3	3	4
3	3	4	3	3	4
4	4	4	3	4	4
5	3	4	4	4	3
6	2	3	3	2	3
7	2	2	4	2	2
8	2	3	3	2	2
9	3	4	3	3	4
10	3	4	3	2	4
11	3	4	3	3	3
12	3	4	3	4	4
13	3	4	3	2	3
14	2	3	3	2	2
15	2	3	3	2	4
16	3	4	3	3	4
17	3	4	3	4	4
18	3	4	3	3	3
19	2	4	3	2	2
20	4	4	3	4	4

ตารางที่ 1 ผลคะแนนการประเมินระหว่างกิจกรรม (ต่อ)

คนที่	คะแนนการประเมินผลระหว่างกิจกรรมครั้งที่				
	3	6	9	12	15
คะแนนเฉลี่ย	2.9	3.7	3.15	2.95	3.35
คะแนนเฉลี่ยร้อยละ	72.50	92.50	78.85	73.75	83.75



ตารางที่ 1 ผลคะแนนการประเมินหลังสิ้นสุดกิจกรรม

คนที่	คะแนนการประเมินผลหลังสิ้นสุดจุดประสงค์ที่				
	1	2	3	4	5
1	4	4	4	4	4
2	4	4	4	3	4
3	3	4	4	4	4
4	4	4	4	4	3
5	3	4	4	3	4
6	2	3	3	2	4
7	2	3	4	2	3
8	3	3	3	2	3
9	4	4	4	4	4
10	4	4	4	3	4
11	3	4	3	3	3
12	4	4	4	4	4
13	3	4	3	2	3
14	3	4	3	3	3
15	3	4	3	3	3
16	3	4	3	3	3
17	4	4	3	4	3
18	3	4	4	2	4
19	2	3	3	2	3
20	4	4	3	4	4
คะแนนเฉลี่ย	3.25	3.8	3.5	3.05	3.5
คะแนนเฉลี่ยร้อยละ	81.25	95.00	87.50	76.25	87.50

ภาคผนวก ข

คำอธิบาย

การจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย เรื่อง จังหวะ

ชั้นอนุบาล 1

จำนวน 18 ครั้ง

ครั้งละ 20 นาที

หลักการและเหตุผล

ดนตรีเป็นส่วนสำคัญหนึ่งที่อยู่ในวิถีชีวิตของมนุษย์ และมนุษย์ทุกคนมักแสดงออกทางดนตรีอย่างเป็นธรรมชาติ โดยไม่แบ่งแยกเพศและวัย ซึ่งพฤติกรรมที่แสดงออกทางดนตรี ได้แก่ การเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายเมื่อได้ยินเสียงเพลง การอ่านบทกลอน เป็นต้น ซึ่งพฤติกรรมที่แสดงออกเกิดขึ้นตามสัญชาตญาณทางดนตรีที่มีอยู่ในมนุษย์ทุกคน และดนตรียังสามารถส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของมนุษย์ตั้งแต่ปฏิสนธิในครรภ์มารดา

จากความสำคัญของดนตรีดังกล่าว การจัดการศึกษาของไทยได้เห็นถึงคุณค่าของดนตรีที่มีต่อการพัฒนาการเด็ก ดังนั้นหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทยจึงกำหนดให้ดนตรี เป็นรายวิชาหนึ่งในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โดยกลุ่มสาระการเรียนรู้นี้มุ่งพัฒนาผู้เรียนด้านอารมณ์ และการคิดสร้างสรรค์ สำหรับการจัดการศึกษาตามหลักสูตรในระดับปฐมวัยนั้นไม่กำหนดรายวิชา แต่พบว่า ดนตรีนั้นรวมอยู่ในกิจกรรมการเรียนรู้ประจำวันตามหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย 6 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเสรี กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมกลางแจ้ง และกิจกรรมเกมการศึกษา

เนื่องจากผู้วิจัยเป็นครูสอนวิชาดนตรีศึกษาในสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นครูประจำชั้นระดับอนุบาลเป็นระยะเวลา 2 ปี ได้พบปัญหาของการจัดการศึกษาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษาที่สอนอยู่ และสถานศึกษาในเครือข่าย ด้านการขาดแคลนบุคลากร ขาดแคลนสื่อและอุปกรณ์ ส่งผลให้เด็กในระดับปฐมวัยในสถานศึกษาอันห่างไกลนั้นขาดโอกาสและเสียสิทธิในการได้ศึกษาดนตรีขั้นพื้นฐาน ซึ่งทำให้การเริ่มต้นศึกษาดนตรีในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นช้าเกินไป ผู้วิจัยจึงมีความมุ่งมั่นที่จะสร้างเครื่องมือ

สำหรับครูผู้สอนในระดับปฐมวัยเพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็ก เป็นการเตรียมความพร้อมการศึกษาดนตรีเบื้องต้นสู่การศึกษาดนตรีในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

เป้าหมาย

ชุดการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย เรื่อง จังหวะ เป็นเครื่องมือสำหรับครูใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับความรู้องค์ประกอบดนตรีในเบื้องต้นสำหรับเด็กชั้นอนุบาล 1 (อายุ 4 ปี) โดยกำหนดเป้าหมายที่มุ่งให้เด็กได้รับประสบการณ์และพัฒนาการดนตรี เรื่อง จังหวะ (Rhythm) อันเป็นพื้นฐานสำคัญของการศึกษาดนตรี กำหนดเนื้อหาจากแนวคิดโครงสร้างที่จะนำไปสู่พัฒนาการด้านความรู้และทักษะเรื่องจังหวะ ประกอบด้วย (1) จังหวะเคาะ (Beat) (2) รูปแบบจังหวะ (Rhythmic Pattern) (3) จังหวะที่ค่อยๆ เร็วขึ้น และค่อยๆ ช้าลง (Accelerando and Ritardando) โดยใช้ทักษะทางดนตรีที่หลากหลาย ได้แก่ การฟัง การร้อง การเคลื่อนไหวร่างกาย การเล่นดนตรี การคิดสร้างสรรค์ และการอ่านสัญลักษณ์ จัดไว้ในตารางกิจกรรมประจำวันของเด็ก ซึ่งกำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมทั้งสิ้น 6 สัปดาห์ ครั้งละ 20 นาที รวม 18 ครั้ง โดยจัดเรียงลำดับขั้นความรู้อย่างต่อเนื่อง และคำนึงถึงคุณลักษณะตามวัยของเด็กเป็นสำคัญ สำหรับบทเพลง คำคล้องจอง เกม และนิทานที่ปรากฏในแผนการจัดประสบการณ์ ผู้วิจัยได้นำมาจากผลงานของนักประพันธ์หลายๆ ท่าน ซึ่งปัจจุบันมีบทเพลงสำหรับที่มีคุณภาพอย่างหลากหลายและเป็นที่ยอมรับทั่วไป รวมทั้งบทเพลงพื้นบ้านประจำท้องถิ่นที่เด็กมีความคุ้นเคย โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับเนื้อหาดนตรีที่กำหนด และเพื่อทราบความก้าวหน้าทางการเรียนของเด็กจากการใช้ชุดการจัดกิจกรรม ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลสัมฤทธิ์ ดังนี้

- 1) กิจกรรมทดสอบระหว่างเรียน เพื่อประเมินความรู้ความสามารถที่ได้รับจากจุดประสงค์ที่กำหนดในกิจกรรมแต่ละครั้ง
- 2) กิจกรรมทดสอบหลังเรียน เพื่อประเมินความรู้ความสามารถที่ได้รับครบทุกกิจกรรม
- 3) แบบสัมภาษณ์เจตคติที่มีต่อกิจกรรมดนตรี เพื่อทราบความรู้สึกของเด็กที่มีต่อกิจกรรมดนตรี สื่อ และคุณลักษณะของผู้สอน

คู่มือการใช้ชุดการจัดกิจกรรมดนตรี สำหรับเด็กปฐมวัย เรื่อง จังหวะ

ชุดการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยนี้ สร้างขึ้นเพื่อใช้ในกิจกรรมดนตรี เรื่อง จังหวะ ประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรม สื่อ และแบบประเมินผล

ข้อเสนอแนะในการใช้ชุดการสอน

ก่อนจัดการเรียนการสอน

1. ศึกษาเป้าหมายโดยรวม เนื้อหา จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมของกิจกรรมในแต่ละครั้งให้เข้าใจอย่างละเอียด
2. ศึกษาขั้นตอนของกิจกรรม วิธีการใช้สื่อ และระยะเวลา
3. ตรวจสอบแผนการจัดกิจกรรม สื่อการสอน ในแต่ละกิจกรรมว่ามีครบและสามารถใช้งานได้

การดำเนินกิจกรรม

เนื่องจากเด็กปฐมวัยมักไม่อยู่นิ่ง และมีความสนใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นระยะเวลาอันสั้น ดังนั้นครูผู้สอนต้องมีความพร้อม สามารถดำเนินกิจกรรม และ ยืดหยุ่นสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ตามความเหมาะสมโดยคำนึงถึงคุณลักษณะที่เกิดกับเด็กหลังจัดกิจกรรม เนื้อหาและจุดประสงค์ในแต่ละกิจกรรมเป็นหลัก รวมถึงครูควรมีการเสริมแรงเพื่อเป็นการกระตุ้น และเร้าความสนใจเด็กอยากทำกิจกรรม

การประเมินผลพัฒนาการ

เนื่องจากเด็กยังไม่มีความสามารถอ่านออกเขียนได้ ดังนั้นการประเมินผลจึงใช้การสังเกตพฤติกรรมโดยใช้จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมของกิจกรรมแต่ละครั้งเป็นเกณฑ์จากแบบประเมินที่สร้างขึ้น ดังนี้

1. แบบสังเกตพฤติกรรม ใช้บันทึกและตรวจสอบพฤติกรรมที่เกิดขึ้นหลังจัดกิจกรรมทุกครั้ง
2. แบบประเมินผลพัฒนาการ ใช้ประเมินผลพัฒนาการเด็กทั้งด้านความรู้ และทักษะดนตรี

กำหนดการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย (อนุบาล 1)**เนื้อหา เรื่อง จังหวะ (Rhythm) ประกอบด้วยแนวคิดโครงสร้างดังนี้**

แนวคิด 1. จังหวะเคาะ (Beat) คือ จังหวะของดนตรีดำเนินไปอย่างสม่ำเสมอ

แนวคิด 2. รูปแบบจังหวะ (Rhythm Pattern) คือ หนึ่งเสียง หรือสองเสียง หรือตัวหยุด สามารถเกิดขึ้นพร้อมกับจังหวะเคาะ (Beat) ที่ดำเนินไปอย่างสม่ำเสมอ

แนวคิด 3. จังหวะที่ค่อยๆ เร็วขึ้น และค่อยๆ ช้าลง (Accelerando and Ritardando) คือ เพลงบางเพลงอาจดำเนินไปเร็ว หรือช้า ในเพลงเดียวกันบางตอน อาจมีจังหวะเร็ว และบางตอน อาจมีจังหวะช้า ซึ่งความเร็ว - ช้า นี้มีผลทำให้ ความรู้สึกเปลี่ยนแปลง

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลังสิ้นสุดการจัดกิจกรรมดนตรี นักเรียนมีความสามารถ

1. แสดงออกถึงความรู้ความเข้าใจจังหวะเคาะ โดยใช้ทักษะการฟัง การร้อง การเคลื่อนไหวร่างกาย การเล่นดนตรี การคิดสร้างสรรค์
2. แสดงออกถึงความรู้ความเข้าใจรูปแบบจังหวะ โดยใช้ทักษะการฟัง การร้อง การเคลื่อนไหวร่างกาย การเล่นดนตรี
3. แสดงออกถึงความรู้ความเข้าใจความช้าเร็วของจังหวะ โดยใช้การฟัง การร้อง การเคลื่อนไหวร่างกาย การคิดสร้างสรรค์ การอ่านและเขียนสัญลักษณ์


จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม นักเรียนมีความสามารถ

1. ตบมือได้ถูกต้องตามจังหวะเคาะของเพลง และคำคล้องจอง
2. ตีเกราะได้ถูกต้องตามจังหวะเคาะของเพลง
3. พูดยตามรูปแบบจังหวะแบบซ้ำทวน (Ostinato) ได้ถูกต้อง
4. เคลื่อนไหวร่างกายได้สอดคล้องกับความช้า เร็วจังหวะของเพลงที่เปลี่ยนแปลง
5. บอกความรู้สึกที่ได้รับจากความช้า เร็วของจังหวะที่เปลี่ยนแปลงได้

โครงสร้างการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย (อนุบาล 1)

ระยะเวลา 6 สัปดาห์ 18 ครั้ง

ครั้งละ 20 นาที

สัปดาห์ที่	จุดประสงค์	เนื้อหา	กิจกรรม	เวลา (นาที)
1 ครั้งที่ (1 - 3)	1. ตบมือได้ถูกต้องตามจังหวะของเพลงและคำคล้องจอง 2. พูดยตามรูปแบบจังหวะ  แบบซ้ำทวน (ostinato) ได้	1. จังหวะเคาะ (Beat) ของดนตรีดำเนินไปอย่างสม่ำเสมอ 2. รูปแบบจังหวะ (Rhythmic Pattern) หมายถึงหนึ่งเสียง หรือสองเสียงสามารถเกิดขึ้นพร้อมกับจังหวะเคาะ (Beat) ที่ดำเนินไปอย่างสม่ำเสมอ	1. การฟัง - เพลงคุณชื่ออะไร / ซ้าง / พม่าเขว 2. การร้อง - เพลงคุณชื่ออะไร / ซ้าง - การพูดตามรูปแบบจังหวะแบบซ้ำทวน (Ostinato) 3. การเคลื่อนไหวร่างกาย - ตบมือและโยกตัวตามจังหวะเคาะของเพลง 4. การคิดสร้างสรรค์ - คิดชื่อเพื่อน สัตว์ ผลไม้ ฯลฯ ได้สอดคล้องกับรูปแบบจังหวะที่กำหนด / แสดงบทบาทสมมติประกอบเพลง 5. การอ่านและเขียนโน้ต - ดูรูปภาพแล้วเคลื่อนไหวร่างกาย 6. การเล่นดนตรี - ตีเกราะตามจังหวะเคาะของเพลง	60
2 ครั้งที่ (4 - 6)	1. ตีเกราะได้ถูกต้องตามจังหวะของเพลง 2. ร้องเพลงพร้อมกับตบมือตามจังหวะเคาะของเพลงได้ถูกต้อง 3. เคลื่อนไหวร่างกายได้สอดคล้องกับความช้า เร็วของจังหวะ	1. จังหวะเคาะ (Beat) ของดนตรีดำเนินไปอย่างสม่ำเสมอ 3. จังหวะที่ค่อย ๆ เร็วขึ้น และค่อย ๆ ช้าลง หมายถึง	1. การฟัง - จังหวะกลองที่ครูตี/ นิทานเรื่องเกี่ยวกับผีแพนด้า การท่องคำคล้องจอง 2. การเคลื่อนไหวร่างกาย - ตบมือสลับกับตบตักตามจังหวะเคาะของเพลง / ทำท่าทางประกอบคำคล้องจอง 3. การคิดสร้างสรรค์ - ทำท่าทางสมมติประกอบเพลง/ การ	60

ลำดับ ที่	จุดประสงค์	เนื้อหา	กิจกรรม	เวลา (นาที)
	กลองที่ครูตี	เพลงบางเพลงอาจ ดำเนินไปเร็ว หรือ ช้า ในเพลงเดียวกัน บางตอน อาจมี จังหวะเร็ว และบาง ตอนอาจมีจังหวะช้า ซึ่งความเร็ว - ช้า นี้ มีผลทำให้ความ รู้สึกเปลี่ยนแปลง	เดินตามจังหวะช้า เร็วตาม เสียงกลอง 4. การเล่นดนตรี - ตีเกราะ ตามจังหวะเคาะของเพลง	
3 ครั้งที่ (7 - 9)	1. ตบมือได้ถูกต้อง ตามจังหวะเคาะของ คำคล้องจอง 2. ตีเกราะตามจังหวะ เคาะของเพลงได้ 3. เคลื่อนไหวร่างกาย ได้สอดคล้องกับความ ช้า - เร็ว จังหวะของ เพลงที่เปลี่ยนแปลง	1. จังหวะเคาะ (Beat) ของดนตรี ดำเนินไปอย่าง สม่ำเสมอ 2. จังหวะที่ค่อยเร็ว ขึ้น และค่อย ๆ ช้า ลง หมายถึง เพลง บางเพลงอาจดำเนิน ไปในอัตราจังหวะ เร็ว หรือช้า เพลง เดียวกันบางตอน อาจมีจังหวะเร็ว และบางตอนอาจมี จังหวะช้า ซึ่งความ ช้า - เร็วนี้มีผล ทำให้ความรู้สึก เปลี่ยนแปลง	1. การฟัง - เสียงกลอง 2. การเคลื่อนไหวร่างกาย - เดิน วิ่ง ตามจังหวะช้า เร็วจากกลอง / ทำท่าทาง ประกอบคำคล้องจอง / เดิน วิ่งตามจังหวะจากนิทาน 3. การเล่นดนตรี - ตีเกราะ ตามจังหวะเคาะ 4. การคิดสร้างสรรค์ - ทำท่าทางเลียนแบบช้าง	60
4 ครั้งที่	1. ร้องเพลงพร้อมกับ ตบมือตามจังหวะเคาะ	1. จังหวะเคาะ (Beat) ของดนตรี	1. การฟัง - เพลงเต่า 2. การร้อง - เพลงเต่า/ คำ	70

ลำดับที่	จุดประสงค์	เนื้อหา	กิจกรรม	เวลา (นาที)
(10-12)	<p>1. ได้ถูกต้อง</p> <p>2. พูดยตามรูปแบบจังหวะแบบซ้ำทวน (ostinato) ได้ถูกต้อง</p> <p>3. ตบมือ ได้ถูกต้องตามจังหวะเคาะของคำคล้องจอง</p>	<p>ดำเนินไปอย่างสม่ำเสมอ</p> <p>2. รูปแบบจังหวะ (Rhythmic Pattern) หมายถึง หนึ่งเสียง หรือสองเสียง สามารถเกิดขึ้นพร้อมกับจังหวะเคาะ (Beat) ที่ดำเนินไปอย่างสม่ำเสมอ</p>	<p>คล้องจองกระต่ายกับเต่า</p> <p>3. การเคลื่อนไหวร่างกาย – การตบมือสลับกับตบตัก</p> <p>4. การคิดสร้างสรรค์ - ทำท่าทางเลียนแบบเต่า/ ทำท่าทางประกอบคำคล้องจอง</p> <p>5. การเล่นดนตรี - ดีเกราะตามจังหวะเคาะของเพลง/ คำคล้องจอง</p>	
5 ครั้งที่ (13-15)	<p>1. พูดยตามรูปแบบจังหวะแบบซ้ำทวน (ostinato) ได้</p> <p>2. เคลื่อนไหวร่างกายได้สอดคล้องกับจังหวะซ้ำ และจังหวะที่เร็วขึ้นของเพลง</p> <p>3. ร้องเพลงพร้อมกับตบมือตามจังหวะเคาะได้ถูกต้อง</p>	<p>1. เสียง และตัวหยุด สามารถเกิดขึ้นพร้อมกับจังหวะเคาะ เช่น $\underline{\underline{x}} \ / \ / \ \ / \ x \$</p> <p>2. จังหวะเคาะ (Beat) ของดนตรีดำเนินไปอย่างสม่ำเสมอ</p> <p>3. จังหวะเคาะ (Beat) ของเพลงที่ค่อย ๆ เร็วขึ้น และดำเนินไปอย่างสม่ำเสมอ</p>	<p>1. การฟัง - รูปแบบจังหวะแบบซ้ำทวน (ostinato)/ เพลงจับไว ไว/ เพลงตั้ง ลง ตง</p> <p>2. การร้อง - พูดยตามรูปแบบจังหวะแบบซ้ำทวน (ostinato)/ เพลงตั้ง ลง ตง</p> <p>3. การเคลื่อนไหวร่างกาย - ทำท่าทางตามเพลง</p> <p>4. การเล่นดนตรี - ดีเกราะตามจังหวะเคาะของคำคล้องจอง</p>	60
6 ครั้งที่ (16 - 18)	<p>1. ดีเกราะได้ถูกต้องตามจังหวะเคาะของเพลง</p>	<p>1. จังหวะเคาะ (Beat) ของดนตรีดำเนินไปอย่าง</p>	<p>1. การฟัง - ฟังเพลง</p> <p>2. การร้อง – เพลงตั้ง ลง ตง</p> <p>3. การเคลื่อนไหวร่างกาย –</p>	60

ลำดับ ที่	จุดประสงค์	เนื้อหา	กิจกรรม	เวลา (นาที)
	<p>2. เคลื่อนไหวร่างกายตามรูปแบบจังหวะแบบซ้ำทวน (ostinato) ได้</p> <p>3. บอกความรู้สึกที่ได้รับจากความซ้ำเร็วจังหวะของเพลงที่เปลี่ยนแปลง</p>	<p>สม่ำเสมอ</p> <p>2. เสียง และตัวหยุด สามารถเกิดขึ้นพร้อมกับจังหวะเคาะ เช่น</p> <p>3. จังหวะเคาะ (Beat) ของเพลงที่ค่อย ๆ เร็วขึ้น และดำเนินไปอย่างสม่ำเสมอ</p>	<p>ตบมือตามรูปแบบจังหวะ</p> <p>4. การคิดสร้างสรรค์ – ทำท่าทางประกอบตามเพลง</p> <p>5. การเล่นดนตรี - ดีเกราะตามจังหวะเคาะของเพลง</p>	
ครั้งที่ 19 ทดสอบ หลังจัด กิจกรรม	<p>1. ตบมือได้ถูกต้องตามจังหวะเคาะของเพลง และคำคล้องจอง</p> <p>2. ดีเกราะได้ถูกต้องตามจังหวะเคาะของเพลง</p> <p>3. พูดยตามรูปแบบจังหวะแบบซ้ำทวน (Ostinato) ได้</p> <p>สม่ำเสมอตามจังหวะเคาะ</p> <p>4. เคลื่อนไหวร่างกายได้สอดคล้องกับความซ้ำ เร็วจังหวะของเพลงที่เปลี่ยนแปลง</p>	<p>1. จังหวะเคาะ (Beat) ของดนตรีดำเนินไปอย่างสม่ำเสมอ</p> <p>2. หนึ่งเสียง หรือสองเสียงสามารถเกิดขึ้นพร้อมกับจังหวะเคาะที่ดำเนินไปอย่างสม่ำเสมอ</p> <p>3. จังหวะเคาะ (Beat) ของเพลงที่ค่อย ๆ เร็วขึ้น และดำเนินไปอย่างสม่ำเสมอ</p> <p>4. ความซ้ำ เร็ว</p>	<p>1. การฟัง</p> <p>2. การร้อง</p> <p>3. การเคลื่อนไหวร่างกาย</p> <p>4. การเล่นดนตรี</p>	20

ลำดับ ที่	จุดประสงค์	เนื้อหา	กิจกรรม	เวลา (นาที)
	5. บอกความรู้สึกที่ได้รับจากความซ้ำ เร็ว จังหวะที่เปลี่ยนแปลง ได้	จังหวะ มีผลกระทบให้อารมณ์และ ความรู้สึก เปลี่ยนแปลง		



แผนการจัดกิจกรรมดนตรี

สัปดาห์ที่ 1 (ครั้งที่ 1 - 3)

เวลา 60 นาที

ครั้งที่ 1

วันที่เดือน.....พ.ศ..... เวลา ถึง

แนวคิด เรื่อง จังหวะเคาะ (Beat)

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม นักเรียนสามารถ

1. ตบมือได้ถูกต้องตามจังหวะเคาะของเพลงและคำคล้องจอง

เนื้อหา จังหวะเคาะ (Beat) ของดนตรีดำเนินไปอย่างสม่ำเสมอ

เพลงที่ใช้

เพลงคุณชื่ออะไร

เนื้อร้อง / ทำนอง เตือนใจ ศรีมารุต
เรียบเรียง โดย กิตติ ศรีเปารยะ

โด มี ซอล โด มี ซอล โด มี เร เร โด ที โด ก๊อก ก๊อก ก๊อก

จังหวะเคาะ

6

ใคร มาเคาะ ที่ ประ ตู แผลง ใจ นึก เปิด ออก ดู ใคร ยืน อยู่ คุณ ชื่ออะไร

กิจกรรมการเรียนรู้

การฟัง

1. ครูเปิดเพลง “คุณชื่ออะไร” ให้นักเรียนฟัง 1 รอบ

การร้อง

2. ครูร้องเพลง “คุณชื่ออะไร” ให้ฟัง 1 รอบ จากนั้นร้องนำแล้วให้นักเรียนร้องตามที่ละวรรคจนจบเพลงจากนั้นให้นักเรียนทุกคนร้องพร้อมกัน

การเคลื่อนไหวร่างกาย

3. ครูร้องเพลงพร้อมกับตบมือ ตามจังหวะเคาะของเพลง แล้วชักชวนนักเรียนทำพร้อมกัน

- 4. ครูให้นักเรียนตบมือตามจังหวะเกาะของเพลง โดยให้ จังหวะที่ 1 ตบมือ จังหวะที่ 2 ตบตัก
- 5. ให้นักเรียนร้องเพลงพร้อมกับตบมือตามจังหวะเกาะของเพลง

สื่อที่ใช้

- 1. ซีดีเพลงเด็กเตือนใจ ของ อ.เตือนใจ ศรีมารุต ชุด โน้ตมือ เพลงที่ 3 คุณชื่ออะไร
- 2. โน้ตเพลง “คุณชื่ออะไร”
- 3. บัตรสัญลักษณ์ ★ ★

ประเมินผล โดยการสังเกต

- 2. นักเรียนสามารถตบมือได้ถูกต้องตามจังหวะเกาะของเพลง

เครื่องมือประเมิน

- แบบบันทึกผลหลังจัดกิจกรรม
- แบบสังเกตพฤติกรรม

บันทึกผลหลังจัดกิจกรรม

ผลการจัดกิจกรรม / ผลที่ปรากฏกับนักเรียน

.....

.....

.....

ปัญหา / สิ่งที่ต้องปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะในการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้จัดกิจกรรม


()

..... / /



การอ่านโน้ต / การเล่นดนตรี

- 3. ครูถามนักเรียนว่าในเพลงเกาะประตูกี่ครั้ง เมื่อนักเรียนตอบถูกให้นักเรียนตบมือตามรูปแบบจังหวะ
- 4. ครูตีเกราะตามรูปแบบจังหวะ พร้อมกับพูด ก๊อก ก๊อก ก๊อก จากนั้นขออาสาสมัคร 3 คนตีเกราะตามรูปแบบจังหวะ
- 5. จากนั้นครูเพิ่มคำพูด ก๊อก ก๊อก ก๊อก เข้าไปแทนการตบมือตามรูปแบบจังหวะหรือนำชื่อนักเรียนในชั้นที่มีสามพยางค์ ให้ฝึกพูดจนสามารถพูดได้อย่างถูกต้องตามรูปแบบจังหวะ


การคิดสร้างสรรค์

- 6. ให้นักเรียนทำท่าทางต่าง ๆ ตามรูปแบบจังหวะ
- 7. ให้นักเรียนทำท่าทางต่าง ๆ ที่คิดเองพร้อมกับตบมือตามรูปแบบจังหวะ 

สื่อที่ใช้

- 1. แผนภูมิเพลงคุณชื่ออะไร 
- 2. บัตรสัญลักษณ์รูปแบบจังหวะ 

ประเมินผล โดยการสังเกต

- 3. นักเรียนสามารถพูดตามรูปแบบจังหวะ  แบบซ้ำทวน (ostinato) ได้

เครื่องมือประเมิน

- แบบบันทึกผลหลังจัดกิจกรรม
- แบบสังเกตพฤติกรรม

บันทึกผลหลังจัดกิจกรรม

ผลการจัดกิจกรรม / ผลที่ปรากฏกับนักเรียน

.....

.....

.....

ปัญหา / สิ่งที่ต้องปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะในการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้จัดกิจกรรม

()

..... / /

ประเมินระหว่างกิจกรรม ครั้งที่ 1

จุดประสงค์ ตบมือได้ถูกต้องตามจังหวะเคาะของเพลง

พฤติกรรมชีวิต			
ทำได้ดีมาก	ทำได้ดี	ทำได้บ้าง	ทำไม่ได้
สามารถตบมือได้ ถูกต้องแม่นยำตาม จังหวะเคาะของเพลง และคำคล้องจอง	สามารถตบมือตาม จังหวะเคาะของเพลง และคำคล้องจองได้ ถูกต้องและต่อเนื่องจน จับถ้าทำพร้อมกับครู และเพื่อน	สามารถตบมือได้ถูก ต้องตามจังหวะเคาะ ของเพลงและคำคล้อง จองแต่ไม่สามารถ รักษาความสม่ำเสมอ ของจังหวะได้จนจบ	ไม่สามารถตบมือได้ ถูกต้องตามจังหวะ เคาะของเพลงและคำ คล้องจอง ถึงแม้จะมี ครูหรือเพื่อนคอยชี้แนะ

สัปดาห์ที่ 2 (ครั้งที่ 4 - 6)

เวลา 60 นาที

ครั้งที่ 4

วันที่เดือน.....พ.ศ..... เวลา ถึง

แนวคิด เรื่อง จังหวะเคาะ (Beat)

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม นักเรียนสามารถ

1. ตีเกราะ ได้ถูกต้องตามจังหวะเคาะของเพลง

เนื้อหา จังหวะเคาะ (Beat) ของดนตรีดำเนินไปอย่างสม่ำเสมอ

เพลงที่ใช้

เพลงช้าง

เนื้อร้อง คุณหญิงชิ้น ศิลปบรรเลง

ทำนอง พม่าเขว

จังหวะเคาะ

กิจกรรมการเรียนรู้

ทบทวนบทเพลงจากกิจกรรมครั้งที่ผ่านมา

การฟัง

1. ครูร้องเพลง “ช้าง” ให้นักเรียนฟัง

การร้อง

2. ครูร้องเพลง “ช้าง” นำแล้วให้นักเรียนร้องตามที่ละวรรค

3. นักเรียนร้องเพลง “ช้าง” พร้อมกัน

การเคลื่อนไหวร่างกาย / การอ่านและเขียนโน้ต

4. ครูให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติว่าเป็นช้าง กำลังหาอาหารอยู่กลางป่า โดยให้เดินตามเสียงกลองที่ครูตี

5. ครูเปิดเพลงบรรเลง “พม่าเขว” แล้วให้นักเรียนทำท่าเลียนแบบช้างเดินตามจังหวะเคาะของเพลง

การเล่นดนตรี

ครั้งที่ 5 วันที่ เดือน พ.ศ. เวลา ถึง

แนวคิด เรื่อง จังหวะเคาะ (Beat)

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม นักเรียนสามารถ

2. ร้องเพลงพร้อมกับตบมือตามจังหวะเคาะได้ถูกต้อง

เนื้อหา จังหวะเคาะ (Beat) ของดนตรีดำเนินไปอย่างสม่ำเสมอ

เพลงที่ใช้

เพลงช้าง

เนื้อร้อง คุณหญิงชิ้น ศิลปบรรเลง

ทำนอง พม่าเขว

ช้าง ช้าง ช้าง หนู รู้จัก ช้าง รี เปลา ช้าง มันตัว โตไม่ เบา จมูกยาว

ยาวเรียก ว่า งวง สอง เขี้ยว ช้าง งวงเรียก ว่า งา มี หู มี ตา หาง ยาว

กิจกรรมการเรียนรู้

ทบทวนบทเพลงจากกิจกรรมครั้งที่ผ่านมา

การเคลื่อนไหวร่างกาย

1. นักเรียนร้องเพลง “ช้าง” พร้อมกับตบมือตามจังหวะเคาะของเพลง
2. ครูให้นักเรียนตบมือตามจังหวะเคาะของเพลง โดยจังหวะที่ 1 ตบมือ จังหวะที่ 2 ตบตัก

การคิดสร้างสรรค์

3. นักเรียนคิดท่าทางเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเพลงอย่างอิสระ สมมติว่านักเรียนเป็นช้าง แล้วชักชวนให้นักเรียนก้าวเดินตามเสียงกลองที่ครูตี
4. ครูแบ่งนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม โดยให้กลุ่ม 1 ร้องเพลงช้างพร้อมกับตบมือตามจังหวะเคาะ และกลุ่มที่ 2 ทำท่าทางประกอบเพลงอย่างอิสระ จากนั้นให้แต่ละกลุ่มผลัดกันทำกิจกรรม

5. ให้นักเรียนเล่นเกมส่งหมिन้อยกลับบ้านขั้นตอนการเล่นเกมมีดังนี้

เด็กทั้งหมดนั่งเป็นวงกลม จากนั้นให้เด็กคนหนึ่งถือตุ๊กตาหมีสวนคนอื่นๆ ตบมือตามจังหวะเคาะของเพลง ตุ๊กตาหมิจะถูกส่งให้คนถัดไป แล้วส่งต่อไปเรื่อยๆ ทุกคนที่ไม่ได้ถือตุ๊กตาหมิจะตบมือตามจังหวะเคาะ เมื่อครูปิดเพลง ตุ๊กตาหมิอยู่ในมือใครคนนั้นออกมาจากการเล่นทำเช่นนี้ไปเรื่อยๆ จนเหลือคนสุดท้ายเป็นผู้ชนะ

สื่อที่ใช้

โน้ตเพลงข้าง

ประเมิน โดยการสังเกต

2. นักเรียนสามารถร้องเพลงพร้อมกับตบมือตามจังหวะเคาะของเพลงได้ถูกต้อง
เครื่องมือประเมิน

- แบบบันทึกผลหลังจัดกิจกรรม
- แบบสังเกตพฤติกรรม

บันทึกผลหลังจัดกิจกรรม

ผลการจัดกิจกรรม / ผลที่ปรากฏกับนักเรียน

.....

.....

.....

ปัญหา / สิ่งที่ต้องปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะในการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้จัดกิจกรรม

()

..... / /

ครั้งที่ 6 วันที่เดือน.....พ.ศ..... เวลา ถึง
 (ประเมินระหว่างกิจกรรมครั้งที่ 2)

แนวคิด จังหวะที่ค่อยๆ เร็วขึ้น และค่อยๆ ช้าลง (Accelrendo and Ritardando)

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม นักเรียนสามารถ

3. เคลื่อนไหวร่างกายได้สอดคล้องกับความช้าเร็วของจังหวะกลองที่ครูตี
 เนื้อหา จังหวะที่ค่อยๆ เร็วขึ้น และค่อยๆ ช้าลง (Accelrendo and Ritardando) หมายถึง
 เพลงบางเพลงอาจดำเนินไปเร็ว หรือช้า ในเพลงเดียวกันบางตอนอาจมีจังหวะเร็ว
 และบางตอนอาจมีจังหวะช้า ซึ่งความเร็ว - ช้า นี้มีผลทำให้ความรู้สึกเปลี่ยนแปลง

คำคล้องจองที่ใช้

ช้า

ผู้แต่ง แพง ชินพงศ์

ฉัน เป็น ช่าง ตัว ใหญ่ มี หู กาง และ หาง ยาว ยาว มี

รูปแบบจังหวะ

จังหวะเคาะ

9

งา สี ขาว แว วาว งวง ยาว ยาว ไร่ เก็บ ถั่ว กิน

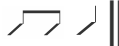
กิจกรรมการเรียนรู้

ทบทวนบทเพลงจากกิจกรรมครั้งที่ผ่านมา แล้วเริ่มกิจกรรมทดสอบระหว่างเรียนครั้งที่ 2

การฟัง

1. ครูตีกลองรูปแบบจังหวะ $\frac{2}{4}$ $\text{♩} \text{♩} | \text{♩} \text{♩} || \frac{2}{4} \text{♩} \text{♩} ||$ และ $\frac{2}{4} \text{♩} | \text{♩} ||$ สลับกันจากนั้นชักชวนให้นักเรียนก้าวเดินตามจังหวะที่ได้ยิน
2. ครูเปิดเพลงบรรเลง “พม่าเขว” แล้วชักชวนให้นักเรียนตบมือ – ตบตัก ตามจังหวะเคาะของเพลงจากนั้นชักชวนให้นักเรียนเดินตามจังหวะเคาะของเพลง

ประเมินระหว่างกิจกรรม ครั้งที่ 2

จุดประสงค์ พูดยตามรูปแบบจังหวะ ๕  แบบซ้ำทวน (ostinato) ได้

พฤติกรรมชีวิต			
ทำได้ดีมาก	ทำได้ดี	ทำได้บ้าง	ทำไม่ได้
สามารถพูดยตามรูปแบบจังหวะแบบซ้ำทวน (Ostinato) ไปพร้อมกับจังหวะเคาะได้อย่างถูกต้องแม่นยำ	สามารถพูดยตามรูปแบบจังหวะแบบซ้ำทวน (Ostinato) ไปพร้อมกับจังหวะเคาะได้ถูกต้อง แต่ต้องทำพร้อมกับครูและเพื่อน	สามารถพูดยตามรูปแบบจังหวะแบบซ้ำทวน (Ostinato) ได้แต่ไม่สามารถรักษาความสม่ำเสมอของจังหวะเคาะขณะพูดยได้	ไม่สามารถพูดยตามรูปแบบจังหวะแบบซ้ำทวน (Ostinato) ได้ถึงจะมีครูหรือเพื่อนคอยชี้แนะ



สัปดาห์ที่ 3 (ครั้งที่ 7 - 9)

เวลา 60 นาที

ครั้งที่ 7

วันที่เดือน.....พ.ศ..... เวลา ถึง

แนวคิด จังหวะเคาะ (Beat)

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม นักเรียนสามารถ

1. ตบมือได้ถูกต้องตามจังหวะเคาะของคำคล้องจอง

เนื้อหา จังหวะเคาะ (Beat) ของดนตรีดำเนินไปอย่างสม่ำเสมอ

คำคล้องจองที่ใช้

ช้าง

ผู้แต่ง เพลง ชินพงศ์

ฉัน เป็น ช้าง ตัวใหญ่ มี หู กาง และ หาง ยาว ยาว มี

งา สี ขาว แว วาว งวง ยาว ยาว ไร่ เก็บ ถั่ว กิน

กิจกรรมการเรียนรู้

ทบทวนบทเพลงจากกิจกรรมครั้งที่ผ่านมา

การฟัง

- ครูตีกลองรูปแบบจังหวะ $\frac{2}{4}$ $\text{♩} \text{♩} | \text{♩} \text{♩} ||$, $\frac{2}{4}$ $\text{♩} \text{♩} ||$ และ $\frac{2}{4}$ $\text{♩} | \text{♩} ||$ สลับกันจากนั้นชักชวนให้นักเรียนก้าวเดินตามจังหวะที่ได้ยิน
- ครูท่องคำคล้องจอง “ช้าง” ให้นักเรียนฟังพร้อมกับทำท่าทางประกอบ จากนั้นให้นักเรียนท่องคำคล้องจอง “ช้าง” ตามทีละวรรค

การเคลื่อนไหวร่างกาย

- ให้นักเรียนท่องคำคล้องจองพร้อมกับทำท่าทางประกอบตามครู

ครั้งที่ 8 วันที่เดือน.....พ.ศ..... เวลา ถึง

แนวคิด จังหวะที่ค่อยๆ เร็วขึ้น และค่อยๆ ช้าลง (Accelrendo and Ritardando)

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม นักเรียนสามารถ

2. เคลื่อนไหวร่างกายได้สอดคล้องกับความช้า เร็ว จังหวะของเพลงที่เปลี่ยนแปลง

เนื้อหา จังหวะที่ค่อยๆ เร็วขึ้น และค่อยๆ ช้าลง (Accelrendo and Ritardando) หมายถึง เพลงบางเพลงอาจดำเนินไปในอัตราจังหวะเร็ว หรือช้า บางครั้งในเพลงเดียวกัน บางตอนอาจมีจังหวะเร็ว และบางตอนอาจมีจังหวะช้า ซึ่งความช้า - เร็ว นี้มีผล ทำให้ความรู้สึกเปลี่ยนแปลง

นิทานประกอบการแสดงบทบาทสมมติที่ใช้ เรื่อง เกี่ยวกับพีแพนด้า

กิจกรรมการเรียนรู้

ทบทวนบทเพลงและกิจกรรมครั้งที่ผ่านมา แล้วเริ่มกิจกรรมทดสอบระหว่างเรียนครั้งที่ 3 การฟัง / การคิดสร้างสรรค์ / การอ่านและเขียนโน้ต

1. ครูเปิดนิทานเรื่อง “เกี่ยวกับพีแพนด้า” แล้วชักชวนให้นักเรียนตั้งใจฟัง 1 รอบ จากนั้น ถามนักเรียนว่าในนิทานมีสัตว์อะไรบ้าง
2. ครูเปิดนิทานเรื่อง “เกี่ยวกับพีแพนด้า” แล้วใช้มือเกาะจังหวะที่ตักตามจังหวะทำนองในนิทาน
3. ครูขออาสาสมัครแสดงบทบาทสมมติตามตัวละครต่าง ๆ ในนิทาน จากนั้นร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับลักษณะการเดินของสัตว์ต่าง ๆ ว่ามีสัตว์ใดบ้างที่เดินช้า และสัตว์ใดบ้างที่เดินเร็ว

การเคลื่อนไหวร่างกาย

4. ครูให้นักเรียนฟังนิทานพีแพนด้า จากนั้นให้ทำท่าทางตามเรื่องราวในนิทาน

สื่อที่ใช้

1. เครื่องเล่นซีดี
2. ซีดีนิทานเรื่องเกี่ยวกับพีแพนด้า ของ ดร.สุภาพร เทพยสุวรรณ และ ดร.แพง ชินพงศ์

การประเมิน โดยการสังเกต

2. นักเรียนสามารถเคลื่อนไหวร่างกายได้สอดคล้องกับความช้า เร็ว จังหวะของเพลงที่เปลี่ยนแปลง

เครื่องมือประเมิน

- แบบบันทึกผลหลังจัดกิจกรรม
- แบบสังเกตพฤติกรรม

บันทึกผลหลังจัดกิจกรรม

ผลการจัดกิจกรรม / ผลที่ปรากฏกับนักเรียน

.....
.....
.....

ปัญหา / สิ่งที่ต้องปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา

.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะในการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้

.....
.....
.....

ลงชื่อ ผู้จัดกิจกรรม

(.....)

..... / /

ครั้งที่ 9 วันที่เดือน.....พ.ศ..... เวลา ถึง
 (ประเมินระหว่างกิจกรรมครั้งที่ 3)

แนวคิด จังหวะเคาะ (Beat)

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม นักเรียนสามารถ

3. ตีเกราะได้ถูกต้องตามจังหวะเคาะของคำคล้องจอง

เนื้อหา จังหวะเคาะ (Beat) ของดนตรีดำเนินไปอย่างสม่ำเสมอ

คำคล้องจองที่ใช้

ช้าง

ผู้แต่ง เพลง ชินพงศ์

ฉัน เป็น ช้าง ตัวใหญ่ มี หู กาง และ หาง ยาว ยาว มี

รูปแบบจังหวะ

จังหวะเคาะ

9

งา สี ขาว แว วาว งวง ยาว ยาว ไร่ เก็บ ถั่ว ถิน

กิจกรรมการเรียนรู้

ทบทวนบทเพลงจากกิจกรรมครั้งที่ผ่านมา

การฟัง

1. ให้นักเรียนท่องคำคล้องจองพร้อมกับทำท่าทางประกอบตามครู

การเคลื่อนไหวร่างกาย

2. ให้นักเรียนท่องคำคล้องจองพร้อมกับตบมือตามจังหวะเคาะ

3. ให้นักเรียนท่องคำคล้องจองพร้อมกับทำท่าทางประกอบไปพร้อมกับครู

4. ครูตีกลองรูปแบบจังหวะ $\frac{2}{4}$ $\downarrow \downarrow \mid \downarrow \downarrow \parallel$, $\frac{2}{4}$ $\downarrow \downarrow \parallel$ และ $\frac{2}{4}$ $\downarrow \mid \downarrow \parallel$

สลับกันจากนั้นชักชวนให้นักเรียนก้าวเดินตามจังหวะที่ได้ยิน

ประเมินระหว่างกิจกรรมครั้งที่ 3

จุดประสงค์ เคลื่อนไหวร่างกายได้สอดคล้องกับความช้า เร็วของเพลงที่เปลี่ยนแปลง

พฤติกรรมชีวิต			
ทำได้ดีมาก	ทำได้ดี	ทำได้บ้าง	ทำไม่ได้
สามารถเคลื่อนไหวร่างกายตามเพลงได้ สอดคล้องกับจังหวะช้า จังหวะเร็วของเพลงที่เปลี่ยนแปลง	สามารถเคลื่อนไหวร่างกายตามเพลงได้ สอดคล้องกับจังหวะช้า จังหวะเร็วของเพลงที่เปลี่ยนแปลงได้ ถ้าทำพร้อมกับครูและเพื่อน	สามารถเคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะช้า จังหวะเร็วของเพลงได้ แต่ต้องมีครูหรือเพื่อนคอยชี้แนะ	ไม่สามารถเคลื่อนไหวร่างกายให้สอดคล้องตามจังหวะช้า จังหวะเร็วของเพลง ถึงจะมีครูหรือเพื่อนคอยชี้แนะ

สัปดาห์ที่ 4 (ครั้งที่ 10 – 12)

เวลา 60 นาที

ครั้งที่ 10

วันที่เดือน.....พ.ศ..... เวลา ถึง

แนวคิด เรื่อง จังหวะเคาะ (Beat)

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม นักเรียนสามารถ

1. ร้องเพลง พร้อมกับตบมือตามจังหวะเคาะได้ถูกต้อง

เนื้อหา จังหวะเคาะ (Beat) ของดนตรีดำเนินไปอย่างสม่ำเสมอ

เพลงที่ใช้

เพลงเต่า

ไม่ปรากฏนามผู้แต่ง

เต่า เต่า เต่า เต่า มัน มี สี ขา สี่ ดิน เดิน

รูปแบบจังหวะ 1
กลาน ต้ม เต็ม กลาน ต้ม เต็ม กลาน ต้ม

รูปแบบจังหวะ 2

จังหวะเคาะ

6
มา มัน ทำ หัว ผลบ ผลบ โผล่ โผล่ มัน ทำ หัว ผลบ ผลบ โผล่ โผล่

เต็ม กลาน ต้ม เต็ม กลาน ต้ม เต็ม

กิจกรรมการเรียนรู้

ทบทวนบทเพลงจากกิจกรรมครั้งที่ผ่านมา

การฟัง

1. ครูร้องเพลงเต่าให้นักเรียนฟัง

การร้อง

2. ให้นักเรียนร้องตามที่ละวรรคจนจบเพลง จากนั้นให้นักเรียนร้องพร้อมกับครู

ครั้งที่ 11

วันที่เดือน.....พ.ศ..... เวลา ถึง

แนวคิด รูปแบบจังหวะ (Rhythmic Pattern) $\frac{2}{4}$ / / | / ๕ ||

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม นักเรียนสามารถ

2. พูดยตามรูปแบบจังหวะ $\frac{2}{4}$ / / | / ๕ || แบบซ้ำทวน (Ostinato) ได้

เนื้อหา รูปแบบจังหวะ (Rhythmic Pattern) หมายถึง หนึ่งเสียง หรือมากกว่าสามารถเกิดขึ้นพร้อมกับจังหวะเคาะ (Beat) ที่ดำเนินไปอย่างสม่ำเสมอ

เพลงที่ใช้

เพลงเต่า

ไม่ปรากฏนามผู้แต่ง

เต่า เต่า เต่า เต่า มัน มี สี ขา สี ดิน เดิน

มา มัน ทำ หัว ผลบ ผลบ โผล่ โผล่ มัน ทำ หัว ผลบ ผลบ โผล่ โผล่

กิจกรรมการเรียนรู้

ทบทวนบทเพลงจากกิจกรรมครั้งที่ผ่านมา

การร้อง

1. ให้นักเรียนร้องเพลง “เต่า” พร้อมกับตบมือตามจังหวะเคาะของเพลง

การฟัง / การเคลื่อนไหวร่างกาย

2. สมมติว่านักเรียนเป็นเต่า ร้องเพลงเต่าพร้อมกับทำท่าเต่าคลาน และเมื่อถึงเนื้อร้องที่ว่า “มันทำหัว ผลบผลบ โผล่โผล่” ให้ทำท่าทางประกอบด้วย

3. ให้นักเรียนพูด “เต่า ต้วม เตี่ยม” ตามรูปแบบจังหวะแบบซ้ำทวน (ostinato) พร้อมกับทำท่าประกอบตามครุ ปฏิบัติดังนี้ “เต่า” วางมือซ้ายลงบนพื้น (หรือมือขวาก่อนแล้วแต่ผู้สอนกำหนด)

- “ต้วม” วางมือขวาลงบนพื้น (หรือมือซ้ายก่อนแล้วแต่ผู้สอนกำหนด)
- “เตี่ยม” ให้นิ้วม้วลงขนานกับพื้น
- ๕ ยึดตัวขึ้นนั่งหลังตรง


การเล่นดนตรี

- 4. ครูร้องเพลงเต่า พร้อมกับตีเกราะตามจังหวะเคาะของเพลง
- 5. ครูแนะนำ และสาธิตการจับไม้ตี และวิธีการตีเกราะ จากนั้นขออาสาสมัครมาตีเกราะให้เพื่อน ๆ ดู โดยให้เพื่อน ๆ ช่วยกันร้องเพลงเต่า แล้วให้อาสาสมัครตีตามจังหวะเคาะ
- 6. ครูให้นักเรียนนั่งเป็นวงกลม จากนั้นขออาสาสมัคร 3 คน ร้องเพลงเต่าพร้อมกับตีเกราะตามจังหวะเคาะของเพลง ช่วยกันร้องเพลงเต่าพร้อมกับทำท่าทางประกอบเพลง

สื่อที่ใช้

- 1. โน้ตเพลงเต่า
- 2. เกราะ

ประเมิน โดยการสังเกตพฤติกรรมจากการทำกิจกรรม

- 2. นักเรียนสามารถพูดตามรูปแบบจังหวะ  แบบซ้ำ

ทวน (Ostinato) ได้อย่างถูกต้อง

เครื่องมือประเมิน

- แบบบันทึกผลหลังจัดกิจกรรม
- แบบสังเกตพฤติกรรม

บันทึกผลหลังจัดกิจกรรม

ผลการจัดกิจกรรม / ผลที่ปรากฏกับนักเรียน

.....

.....

.....

ปัญหา / สิ่งที่ต้องปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา

.....

.....

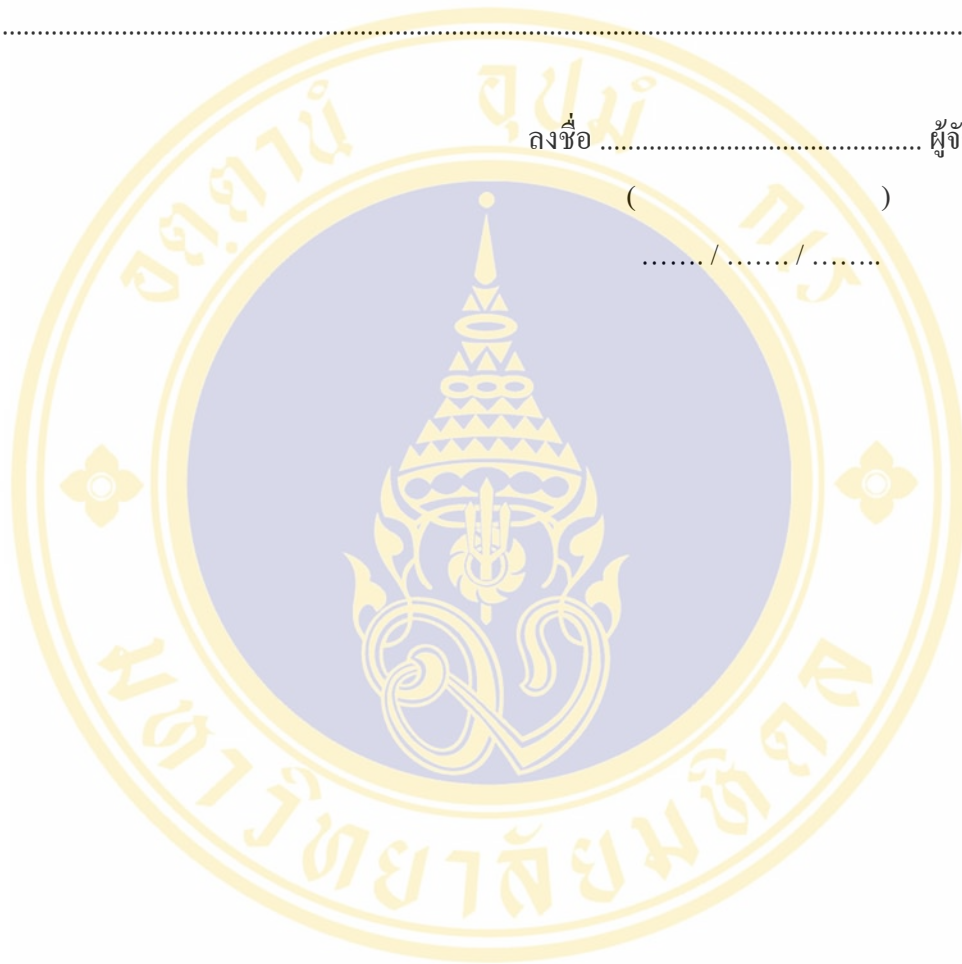
.....
ข้อเสนอแนะในการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้

.....
.....
.....

ลงชื่อ ผู้จัดกิจกรรม

(.....)

..... / /



ประเมินระหว่างกิจกรรมครั้งที่ 4

จุดประสงค์ ที่ 1 ภาวะได้ถูกต้องตามจังหวะเคาะของเพลง

พฤติกรรมชี้วัด			
ทำได้ดีมาก	ทำได้ดี	ทำได้บ้าง	ทำไม่ได้
สามารถเล่นเครื่องเคาะ จังหวะได้ถูกต้อง แม่นยำตามจังหวะ เคาะของเพลง	สามารถเล่นเครื่องเคาะ จังหวะตามจังหวะเคาะ ของเพลงได้สม่ำเสมอ ถ้าทำพร้อมกับครูและ เพื่อน	สามารถเล่นเครื่องเคาะ จังหวะตามจังหวะเคาะ ของเพลงได้ แต่ไม่ สามารถรักษาความ สม่ำเสมอของจังหวะ ได้ต่อเนื่องจนจบเพลง	ไม่สามารถเล่นเครื่อง เคาะจังหวะได้ถูกต้อง ตามจังหวะเคาะของ เพลงถึงจะมีครูหรือ เพื่อนคอยชี้แนะ

สัปดาห์ที่ 4 (ครั้งที่ 13 - 15)

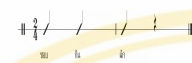
เวลา 60 นาที

ครั้งที่ 13

วันที่เดือน.....พ.ศ..... เวลา ถึง

แนวคิด รูปแบบจังหวะ (Rhythmic Pattern) ♩ / ♩ | ♩ ♩ ||

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม นักเรียนสามารถ

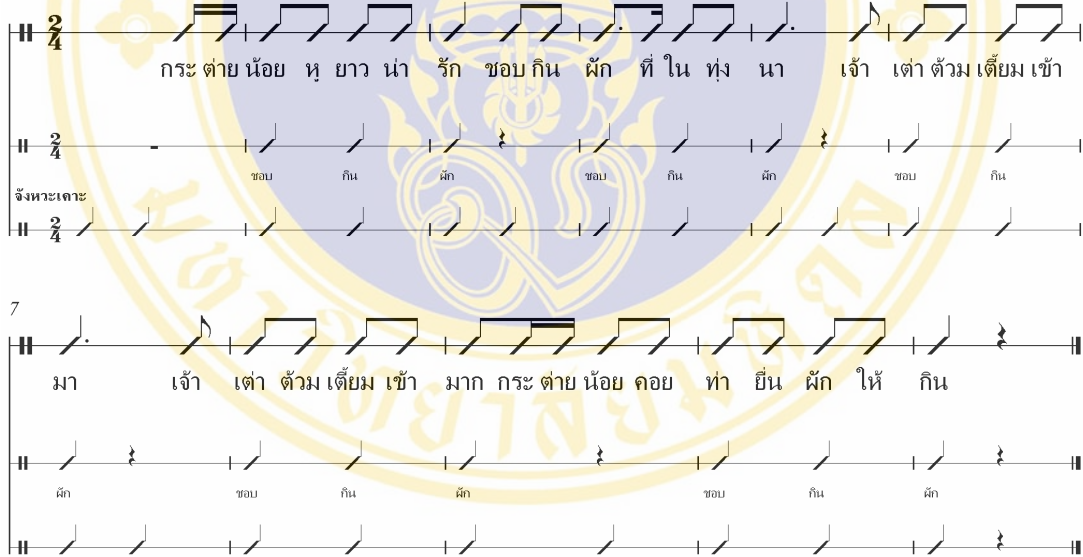
1. พุด  ตามรูปแบบจังหวะแบบซ้ำทวน (Ostinato) ได้ถูกต้อง

เนื้อหา รูปแบบจังหวะ (Rhythmic Pattern) หมายถึง หนึ่งเสียง หรือมากกว่าสามารถเกิดขึ้นพร้อมกับจังหวะเคาะ (Beat) ที่ดำเนินไปอย่างสม่ำเสมอ เช่น ♩ / ♩ | ♩ ♩ ||

คำคล้องจองที่ใช้

กระต่ายกับเต่า

ผู้แต่ง เพลง ชินพงศ์



กระต่ายน้อย หู ยาว น่ารัก ชอบกิน ผัก ที่ ใน ทุ่ง นา เจ้า เต่า ตัวม เตี้ยม เข้า

จังหวะเคาะ

7

มา เจ้า เต่า ตัวม เตี้ยม เข้า มาก กระต่าย น้อย คอย ทำ ยืน ผัก ให้ กิน

ผัก ชอบ กิน ผัก ชอบ กิน ผัก

กิจกรรมการเรียนรู้

ทบทวนบทเพลงและคำคล้องจองจากกิจกรรมครั้งที่ผ่านมา

การฟัง/การเคลื่อนไหวร่างกาย

1. ให้นักเรียนท่องคำคล้องจอง “กระต่ายกับเต่า” พร้อมกับตบมือตามจังหวะเคาะ
2. ให้นักเรียนท่องคำคล้องจองพร้อมกับทำท่าทางประกอบ

3. ให้นักเรียนพุด  ตามรูปแบบจังหวะแบบซ้ำทวน (Ostinato)

การเล่นดนตรี

- 4. ครูแจกเครื่องประกอบจังหวะให้นักเรียน แล้วให้ท่องคำคล้องจองพร้อมกับเคาะจังหวะตามจังหวะเคาะของคำคล้องจอง
- 5. แบ่งนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม โดยให้กลุ่ม 1 ท่องคำคล้องจองพร้อมกับเคาะจังหวะตามจังหวะเคาะกลุ่ม 2 พูดยตามรูปแบบจังหวะแบบซ้ำทวน จากนั้นให้แต่ละกลุ่มผลัดเปลี่ยนกันทำกิจกรรม

สื่อที่ใช้

- 1. แผนภูมิคำคล้องจองกระดาษกับเต่า ของ ดร.สุภาพร เทพยสุวรรณ และ ดร.แพง ชินพงศ์
- 2. เครื่องประกอบจังหวะ

ประเมิน โดยการสังเกต

- 1. นักเรียนสามารถพูด  ตามรูปแบบจังหวะแบบซ้ำทวน (Ostinato) ได้ถูกต้องและรักษาความสม่ำเสมอของจังหวะเคาะขณะพูดได้

เครื่องมือประเมิน

- แบบบันทึกผลหลังจัดกิจกรรม
- แบบสังเกตพฤติกรรม

บันทึกผลหลังจัดกิจกรรม

ผลการจัดกิจกรรม / ผลที่ปรากฏกับนักเรียน

.....

.....

.....

ปัญหา / สิ่งที่ต้องปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะในการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้

.....

.....

.....

ครั้งที่ 14

วันที่เดือน.....พ.ศ..... เวลา ถึง

แนวคิด จังหวะที่ค่อยๆ เร็วขึ้น (Accelerando)

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม นักเรียนสามารถ

2. เคลื่อนไหวร่างกายได้สอดคล้องกับจังหวะช้า และจังหวะที่เร็วขึ้นของเพลง

เนื้อหา

จังหวะที่ค่อยๆ เร็วขึ้น (Accelerando) หมายถึง เพลงบางตอนอาจมีจังหวะเร็ว

และบางตอนอาจมีจังหวะช้า ซึ่งความช้า - เร็ว นี้มีผลทำให้ความรู้สึกเปลี่ยนแปลง

เพลงที่ใช้ เพลงจับไว ไว

กิจกรรมการเรียนรู้

ทบทวนบทเพลงและกิจกรรมจากครั้งที่ผ่านมา

การฟัง / การร้อง / การเคลื่อนไหวร่างกาย

1. ครูร้องเพลง จับไว ไว ให้นักเรียนฟัง 2 รอบ ดังนี้

รอบที่ 1 ร้องเพลงพร้อมกับตบมือตามจังหวะเคาะของเพลง

รอบที่ 2 ร้องเพลงพร้อมกับทำท่าทางตามเพลง

2. ครูร้องเพลง จับไวไว 4 รอบ พร้อมกับตบมือตามจังหวะเคาะของเพลง แล้วชักชวนให้นักเรียนร้องเพลงพร้อมกับตบมือไปพร้อมกับครู โดยครูร้องเพลงแล้วเพิ่มความเร็วของจังหวะขึ้นเรื่อยๆ ในรอบที่ 2, 3 และเร็วที่สุดในรอบที่ 4

3. ครูเปิดเพลง จับไว ไว แล้วชักชวนให้นักเรียนร้องพร้อมกับตบมือตามจังหวะเคาะของเพลง

4. ให้นักเรียนจับคู่แล้วให้ยื่นหันหน้าเข้าหากัน จากนั้นให้นักเรียนจับส่วนต่างๆ ของร่างกายเพื่อนตามเพลง และตามจังหวะช้า เร็วของเพลง

5. ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาเรื่องความรู้สึกที่ได้รับจากบทเพลง เมื่อเพลงมีจังหวะช้า และเมื่อเพลงมีจังหวะเร็วขึ้น

สื่อที่ใช้

1. เครื่องเล่นซีดี

2. ซีดีเพลงจับไว ไว ของ ดร.สุภาพร เทพยสุวรรณ และ ดร.แพง ชินพงศ์

การประเมินผล โดยการสังเกต

2. นักเรียนสามารถเคลื่อนไหวร่างกายได้สอดคล้องกับจังหวะช้า และจังหวะที่เร็วขึ้น

ของเพลง

เครื่องมือประเมิน

- แบบบันทึกผลหลังจัดกิจกรรม

- แบบสังเกตพฤติกรรม

บันทึกผลหลังจัดกิจกรรม

ผลการจัดกิจกรรม / ผลที่ปรากฏกับนักเรียน

.....
.....
.....

ปัญหา / สิ่งที่ต้องปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา

.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะในการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้

.....
.....
.....

ลงชื่อ ผู้จัดกิจกรรม

(.....)

..... / /

ครั้งที่ 15 วันที่เดือน.....พ.ศ..... เวลา ถึง
 (ประเมินระหว่างกิจกรรมครั้งที่ 5)

แนวคิด เรื่อง จังหวะเคาะ (Beat)

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม นักเรียนสามารถ

3. ร้องเพลงพร้อมกับตบมือตามจังหวะเคาะได้ถูกต้อง

เนื้อหา จังหวะเคาะ (Beat) ของดนตรีดำเนินไปอย่างสม่ำเสมอ

เพลงที่ใช้

เพลงตั้ง ลง ตง

เนื้อร้อง ไม่ปรากฏนามผู้แต่ง
ทำนอง พื้นเมือง

ตั้ง ลง ตง ลง ตั้ง ลง ตง ตั้ง ลง ตง ลง ตั้ง ลง ตง ลง ไปทงเก็บหอยเก็บปู

รูปแบบจังหวะ || 2/4

มือ ตัก มือ ตัก มือ ตัก มือ ตัก มือ ตัก มือ ตัก มือ ตัก มือ ตัก มือ

จังหวะเคาะ || 2/4

7

ลง ไปทงเก็บ หอยเก็บปู ลง ไปทงเก็บ หอยเก็บปู เก็บ มาได้คอน โกะคอน กัง

มือ ตัก มือ ตัก มือ ตัก มือ ตัก มือ ตัก มือ ตัก มือ ตัก มือ ตัก มือ

13

เก็บ มาได้คอน โกะคอน กัง ตั้ง ลง ตง ลง ตั้ง ลง ตง ตั้ง ลง ตง ลง ตั้ง ลง ตง

มือ ตัก มือ ตัก มือ ตัก มือ ตัก มือ ตัก มือ ตัก มือ ตัก มือ ตัก มือ

กิจกรรมการเรียนรู้

ทบทวนบทเพลงและคำคล้องจองจากกิจกรรมที่ผ่านมาแล้วเริ่มกิจกรรมประเมินครั้งที่ 5

การฟัง / การร้อง

1. ครูร้องนำ แล้วให้นักเรียนร้องตามที่ละวรรคจนจบเพลง

การเคลื่อนไหวร่างกาย

2. ครูร้องนำแล้วให้นักเรียนร้องเพลงพร้อมกับตบมือตามจังหวะเกาะของเพลง

3. ให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติ การออกไปหาปู หาปลา เช่น ทำท่าแบกอุปกรณ์การหาปลา จากนั้นเดินก้าวไปตามจังหวะของเพลง

4. ให้นักเรียนนั่งเป็นวงกลม จากนั้นขออาสาสมัครนักเรียน 5 คนมาทำท่าทางเดินทางออกไปหาปู หาปลาที่กลางวงกลม โดยครูและเพื่อนคนอื่น ๆ ช่วยกันร้องเพลงพร้อมกับตบมือตามจังหวะเกาะของเพลง

สื่อที่ใช้

โน้ตเพลง ตัง ลง ตง

ประเมิน โดยการสังเกต

1. นักเรียนร้องเพลงพร้อมกับตบมือตามจังหวะเกาะได้ถูกต้อง

เครื่องมือประเมิน

- แบบบันทึกผลหลังจัดกิจกรรม
- แบบสังเกตพฤติกรรม

บันทึกผลหลังจัดกิจกรรม

ผลการจัดกิจกรรม / ผลที่ปรากฏกับนักเรียน

.....

.....

.....

ปัญหา / สิ่งที่ต้องปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะในการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้จัดกิจกรรม
(.....)
..... / /

ประเมินระหว่างกิจกรรม ครั้งที่ 5

จุดประสงค์ บอกความรู้สึกรับได้จากความเข้าใจจังหวะของเพลงที่เปลี่ยนแปลง

พฤติกรรมชีวิต			
ทำได้ดีมาก	ทำได้ดี	ทำได้บ้าง	ทำไม่ได้
สามารถเคลื่อนไหวร่างกายตามเพลงได้ สอดคล้องกับจังหวะช้า จังหวะเร็วของเพลงที่เปลี่ยนแปลง	สามารถเคลื่อนไหวร่างกายตามเพลงได้ สอดคล้องกับจังหวะช้า จังหวะเร็วของเพลงที่เปลี่ยนแปลงได้ ถ้าทำพร้อมกับครูและเพื่อน	สามารถเคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะช้า จังหวะเร็วของเพลงได้ แต่ต้องมีครูหรือเพื่อนคอยชี้นำ	ไม่สามารถเคลื่อนไหวร่างกายให้สอดคล้องตามจังหวะช้า จังหวะเร็วของเพลง ถึงจะมีครูหรือเพื่อนคอยชี้นำ

สัปดาห์ที่ 6 (ครั้งที่ 16 - 18)

เวลา 60 นาที

ครั้งที่ 16

วันที่เดือน.....พ.ศ..... เวลา ถึง

แนวคิด เรื่อง จังหวะเคาะ (Beat)

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม นักเรียนสามารถ

1. ตีเกราะได้ถูกต้องตามจังหวะเคาะของเพลง

เนื้อหา จังหวะเคาะ (Beat) ของดนตรีดำเนินไปอย่างสม่ำเสมอ

เพลงที่ใช้

เพลง ตัง ลง ตง

เนื้อร้อง ไม่ปรากฏนามผู้แต่ง
ทำนอง พันเมือง

ตัง ลง ตง ลง ตัง ลง ตง ตัง ลง ตง ลง ตัง ลง ตง ลง ไปท่ง เก็บ หอย เก็บ ปู

รูปแบบจังหวะ || 2/4 ||

มือ ตัก มือ ตัก มือ ตัก มือ ตัก มือ ตัก มือ มือ ตัก มือ ตัก มือ ตัก มือ

จังหวะเคาะ || 2/4 ||

7

ลง ไปท่ง เก็บ หอย เก็บ ปู ลง ไปท่ง เก็บ หอย เก็บ ปู เก็บ มา ได้ คอน โกะ คอน กัง

มือ ตัก มือ ตัก มือ ตัก มือ มือ ตัก มือ ตัก มือ ตัก มือ มือ ตัก มือ ตัก มือ ตัก มือ

13

เก็บ มา ได้ คอน โกะ คอน กัง ตัง ลง ตง ลง ตัง ลง ตง ตัง ลง ตง ลง ตัง ลง ตง

มือ ตัก มือ ตัก มือ ตัก มือ มือ ตัก มือ ตัก มือ ตัก มือ มือ ตัก มือ ตัก มือ ตัก มือ

กิจกรรมการเรียนรู้

ทบทวนบทเพลงและคำคล้องจองจากกิจกรรมครั้งที่ผ่านมา

การร้อง

1. ให้นักเรียนร้องเพลง ตัง ลง ตง พร้อมกับตบมือตามจังหวะของเพลง

การเคลื่อนไหวร่างกาย / การเล่นเครื่องดนตรี

2. ครูขออาสาสมัครนักเรียน 5 คน มาตีเกราะ ตามจังหวะเกาะขณะที่เพื่อนคนอื่นร้องเพลง จากนั้นแบ่งนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม ให้กลุ่ม 1 ร้องนำ กลุ่ม 2 ร้องตาม แล้วผลัดเปลี่ยนกัน
3. จากนั้นขออาสาสมัคร 5 คน ออกมาทำท่าเดินทางออกไปหาปู หาลาปลา และ อาสาสมัคร 3 คน ตีเกราะจังหวะตามจังหวะเกาะของเพลง ขณะที่เพื่อนคนอื่นร้องเพลง

สื่อที่ใช้

1. โน้ตเพลง ตัง ลง ตง
2. เกราะ

ประเมิน โดยการสังเกต

1. นักเรียนสามารถตีเกราะได้ถูกต้องตามจังหวะเกาะของเพลง

เครื่องมือประเมิน

- แบบบันทึกผลหลังจัดกิจกรรม
- แบบสังเกตพฤติกรรม

บันทึกผลหลังจัดกิจกรรม

ผลการจัดกิจกรรม / ผลที่ปรากฏกับนักเรียน

.....

.....

.....

ปัญหา / สิ่งที่ต้องปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะในการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้


.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้จัดกิจกรรม
 (.....)
 / /

ครั้งที่ 17 วันที่เดือน.....พ.ศ..... เวลา ถึง

แนวคิด เรื่อง รูปแบบจังหวะ (Rhythmic Pattern) $\frac{2}{4}$ 

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม นักเรียนสามารถ

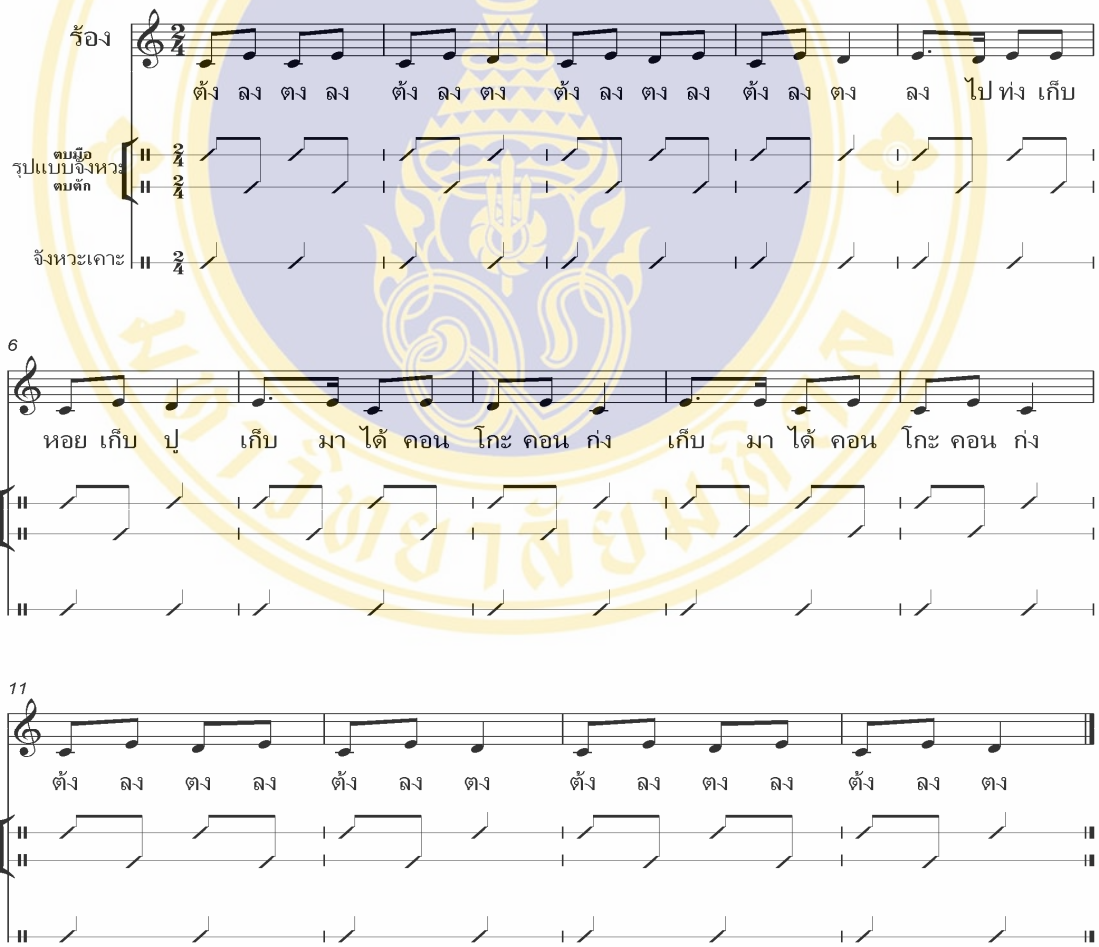
2. เคลื่อนไหวร่างกาย  ตามรูปแบบจังหวะแบบแบบซ้ำทวน (ostinato) ได้

เนื้อหา เสียง และตัวหยุด สามารถเกิดขึ้นพร้อมกับจังหวะเกาะ เช่น $\frac{2}{4}$ 

เพลงที่ใช้

เพลงตั้ง ลง ตง

เนื้อร้อง ไม่ปรากฏนามผู้แต่ง
ทำนอง พื้นเมือง



ร้อง

ตั้ง ลง ตง ลง ตั้ง ลง ตง ตั้ง ลง ตง ลง ตั้ง ลง ตง ลง ไป ทัง เก็บ

ตบมือ
รูปแบบจังหวะ
ตบตัก

จังหวะเกาะ

6

หอย เก็บ ปู เก็บ มา ได้ คอน โกะ คอน กัง เก็บ มา ได้ คอน โกะ คอน กัง

11

ตั้ง ลง ตง ลง ตั้ง ลง ตง ตั้ง ลง ตง ลง ตั้ง ลง ตง

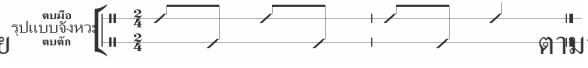
กิจกรรมการเรียนรู้

ทบทวนบทเพลงและคำคล้องจองจากกิจกรรมครั้งที่ผ่านมา

การร้อง / การเคลื่อนไหวร่างกาย / การเล่น

1. ครูร้องเพลง ตั้ง ลง ตง แล้วชักชวนนักเรียนร้องตาม พร้อมกับตบมือตามจังหวะเกาะของเพลง

2. แจกเครื่องจังหวะให้นักเรียน แล้วให้ร้องเพลงพร้อมกับเคาะจังหวะ

3. ครูเคลื่อนไหวร่างกาย  ตามรูปแบบจังหวะแบบซ้ำ

ทวน (Ostinato) จากนั้นให้นักเรียนทำพร้อมกัน

4. ให้นักเรียนร้องเพลงพร้อมกับเคลื่อนไหวร่างกายตามรูปแบบจังหวะ

สื่อที่ใช้

- 1. โน้ตเพลงตั้ง ลง ตง
- 2. เครื่องประกอบจังหวะ

ประเมิน โดยการสังเกต

3. เคลื่อนไหวร่างกาย  ตามรูปแบบจังหวะแบบซ้ำทวน (Ostinato) ได้

เครื่องมือประเมิน

- แบบบันทึกผลหลังจัดกิจกรรม
- แบบสังเกตพฤติกรรม

บันทึกผลหลังจัดกิจกรรม

ผลการจัดกิจกรรม / ผลที่ปรากฏกับนักเรียน

.....

.....

.....

ปัญหา / สิ่งที่ต้องปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะในการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้จัดกิจกรรม

()

..... / /

ครั้งที่ 18 วันที่เดือน.....พ.ศ..... เวลา ถึง

แนวคิด เรื่อง จังหวะเคาะ (Beat),

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม นักเรียนสามารถ

เนื้อหา 3. บอกความรู้สึกที่ได้รับจากความช้า เร็วจังหวะของเพลงที่เปลี่ยนแปลง
 จังหวะเคาะ (Beat) ของเพลงที่ค่อย ๆ เร็วขึ้น และดำเนินไปอย่างสม่ำเสมอ
 จังหวะที่ค่อย ๆ เร็วขึ้น (Accelerando) หมายถึง เพลงบางตอนอาจมีจังหวะเร็ว
 และบางตอนอาจมีจังหวะช้า ซึ่งความช้า - เร็ว นี้มีผลทำให้ความรู้สึกเปลี่ยนแปลง
 เพลงที่ใช้ เพลงเหย้าไข่มดแดง

กิจกรรมการเรียนรู้

ทบทวนบทเพลงและคำคล้องจองจากกิจกรรมครั้งที่ผ่านมา
 การฟัง / การเคลื่อนไหวร่างกาย/ การคิดสร้างสรรค์

1. ครูและนักเรียนสนทนาเรื่องอาหารของชาวบ้านในหมู่บ้านของเรา โดยให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติการออกไปเหย้าไข่มดแดงเพื่อนำมาเป็นอาหาร
2. เปิดเพลง “เหย้าไข่มดแดง” จากนั้นให้นักเรียนเคลื่อนไหวร่างกายอย่างอิสระ
3. เปิดเพลง “เหย้าไข่มดแดง” จากนั้นชักชวนให้นักเรียนทำท่าทางเลียนแบบครู ดังนี้
 - เริ่มจากตบมือเหนือศีรษะ ตบมือระดับอก ตะโพนที่ไหล่ ตะโพนที่สะโพก ย่ำเท้าอยู่กับที่
4. ครูขออาสาสมัครนักเรียน 1 คนออกมานำเพื่อนทำท่าทางที่คิดเองหน้าชั้นเรียน
5. เปิดเพลง “เหย้าไข่มดแดง” จากนั้นครูทำท่าเดินตามจังหวะเคาะของเพลงไปรอบ ๆ ห้องเรียนแล้วชักชวนให้นักเรียนเดินตามครู

การเล่นดนตรี

6. ครูเปิดเพลงเหย้าไข่มดแดง จากนั้นตีเกราะตามจังหวะเคาะไปพร้อมกับเพลง
7. ขออาสาสมัครนักเรียน 5 คน ออกมาตีเกราะตามจังหวะเคาะของเพลงเมื่อครูเปิดเพลงแล้วให้สัญญาณนักเรียนว่า “เริ่ม” เพื่อให้นักเรียนตีเกราะได้อย่างพร้อมเพรียงกัน
8. ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาเรื่อง จังหวะของเพลงเหย้าไข่มดแดง ว่าเป็นอย่างไรจังหวะของเพลงช้า หรือ เร็ว และเมื่อนักเรียนฟังแล้วรู้สึกอย่างไร ชอบ หรือ ไม่ชอบ

สื่อที่ใช้

1. เครื่องเล่นซีดี
2. ซีดีเพลงเหย้าไข่มดแดง ชุดบรรเลงอีสานปกทอง ต้นตำรับ # 10 ประกอบรำ เข้มแข็ง ไฟ

กิจกรรมทดสอบหลังเรียน

เวลา 20 นาที

ครั้งที่ 19

วันที่เดือน.....พ.ศ..... เวลา ถึง

จุดประสงค์ นักเรียนสามารถ

1. ตบมือ ได้ถูกต้องตามจังหวะเคาะของเพลง และคำคล้องจอง
2. ตีเกราะ ได้ถูกต้องตามจังหวะเคาะของเพลง
3. พูดยตามรูปแบบจังหวะแบบซ้ำทวน (Ostinato) ได้ถูกต้อง
4. เคลื่อนไหวร่างกายได้สอดคล้องกับความช้า เร็วจังหวะของเพลงที่เปลี่ยนแปลง
5. บอกความรู้สึกที่ได้รับจากความช้า เร็วของจังหวะที่เปลี่ยนแปลงได้

เนื้อหา

1. จังหวะเคาะ (Beat) ของดนตรีดำเนินไปอย่างสม่ำเสมอ
2. รูปแบบจังหวะ (Rhythmic Pattern) คือ หนึ่งเสียง หรือสองเสียง หรือตัวหยุดสามารถเกิดขึ้นพร้อมกับจังหวะเคาะ (Beat) ที่ดำเนินไปอย่างสม่ำเสมอ
3. จังหวะเคาะ (Beat) ของเพลงที่ค่อย ๆ เร็วขึ้น และดำเนินไปอย่างสม่ำเสมอ
4. ความช้า เร็วจังหวะ มีผลกระทบต่อให้อารมณ์และความรู้สึกเปลี่ยนแปลง

เพลงที่ใช้ คุณชื้ออะไร, ช้าง, เต่า, ตั่ง ลง ตง, จับไว ไว

คำคล้องจองที่ใช้ ช้าง, เต่า

กิจกรรมทดสอบ

การร้อง/ การเคลื่อนไหวร่างกาย/ การเล่นดนตรี

1. ครูให้นักเรียนช่วยกันเลือกเพลงร้องที่ชอบที่สุดจากกิจกรรมที่จัดให้ เมื่อได้เพลงร้องที่เลือกแล้ว ชักชวนให้นักเรียนพร้อมกับตบมือตามจังหวะเคาะของเพลง โดยแนะนำนักเรียนว่าจะตบมือ สลับกับตบตัก ก็ได้
2. ครูให้นักเรียนช่วยกันเลือกคำคล้องจองที่ชอบที่สุดจากกิจกรรมที่จัดให้ และเมื่อได้คำคล้องจองแล้วชักชวนให้นักเรียนท่องคำคล้องจองพร้อมกับตบมือตามจังหวะเคาะ
3. ครูชักชวนให้นักเรียนพุดรูปแบบจังหวะของคำคล้องจองที่นักเรียนเลือก โดยให้ตีเกราะตามจังหวะเคาะขณะที่พุดด้วย
4. ครูชักชวนให้นักเรียนตั้งใจฟังเสียงกลองที่ครูตี แล้วให้เดิน วิ่ง กระโดด ให้สอดคล้องตามความช้า เร็วจังหวะที่ได้ยิน

5. ครูเปิดเพลง จับไว ไว แล้วให้นักเรียนทำท่าทางตามเพลง เมื่อจบเพลงแล้ว ครูถามเกี่ยวกับ จังหวะของเพลง (จังหวะของเพลงเริ่มจากช้า แล้วค่อย ๆ เร็วขึ้น) และความรู้สึกของนักเรียนที่ได้รับ จากจังหวะช้า เร็วของเพลงที่เปลี่ยนแปลง

ประเมินผล โดยการสังเกตนักเรียนสามารถ

1. ตบมือได้ถูกต้องตามจังหวะเคาะของเพลง และคำคล้องจอง
2. ดีเกราะได้ถูกต้องตามจังหวะเคาะของเพลง
3. พูดยตามรูปแบบจังหวะแบบซ้ำทวน (Ostinato) ได้ถูกต้อง
4. เคลื่อนไหวร่างกายได้สอดคล้องกับความช้า เร็วจังหวะของเพลงที่เปลี่ยนแปลง
5. บอกความรู้สึกที่ได้รับจากความช้า เร็วของจังหวะที่เปลี่ยนแปลงได้

พฤติกรรมชีวิตในการประเมินหลังจัดกิจกรรม

จุดประสงค์ที่ใช้ ประเมิน	พฤติกรรมชีวิต			
	ทำได้ดีมาก	ทำได้ดี	ทำได้บ้าง	ทำไม่ได้
ตบมือได้ถูกต้องตาม จังหวะเคาะของเพลง และคำคล้องจอง	สามารถตบมือ ได้ถูกต้อง แม่นยำตาม จังหวะเคาะของ เพลง และคำ คล้องจอง	สามารถตบมือ ตามจังหวะเคาะ ของเพลงและคำ คล้องจองได้ ถูกต้องและ ต่อเนื่องจนจบ ถ้าทำพร้อมกับ ครูและเพื่อน	สามารถตบมือ ได้ถูกต้องตาม จังหวะเคาะของ เพลงและคำ คล้องจองแต่ไม่ สามารถรักษา ความสม่ำเสมอ ของจังหวะได้ จนจบ	ไม่สามารถตบ มือได้ถูกต้อง ตามจังหวะเคาะ ของเพลงและคำ คล้องจอง ถึงจะ มีครูหรือเพื่อน คอยชี้แนะ
ดีเกราะได้ถูกต้องตาม จังหวะเคาะของเพลง	สามารถเล่น เครื่องเคาะ จังหวะได้ ถูกต้องแม่นยำ ตามจังหวะเคาะ ของเพลง	สามารถเล่น เครื่องเคาะ จังหวะตาม จังหวะเคาะของ เพลงได้ สม่ำเสมอถ้าทำ	สามารถเล่น เครื่องเคาะ จังหวะตาม จังหวะเคาะของ เพลงได้ แต่ไม่ สามารถ	ไม่สามารถเล่น เครื่องเคาะ จังหวะได้ ถูกต้องตาม จังหวะเคาะของ เพลงถึงจะมีครู

จุดประสงค์ที่ใช้ ประเมิน	พฤติกรรมชีวิต			
	ทำได้ดีมาก	ทำได้ดี	ทำได้บ้าง	ทำไม่ได้
		พร้อมกับครูและเพื่อน	รักษาความสม่ำเสมอของจังหวะได้ต่อเนื่องจนจบเพลง	หรือเพื่อนคอยชี้แนะ
ปฏิบัติตามรูปแบบจังหวะแบบซ้ำทวน (Ostinato) ได้ถูกต้อง	สามารถปฏิบัติตามรูปแบบจังหวะแบบซ้ำทวน (Ostinato) ไปพร้อมกับจังหวะ	สามารถปฏิบัติตามรูปแบบจังหวะแบบซ้ำทวน (Ostinato) ไปพร้อมกับจังหวะ	สามารถปฏิบัติตามรูปแบบจังหวะแบบซ้ำทวน (Ostinato) ได้แต่ไม่สามารถรักษา	ไม่สามารถปฏิบัติตามรูปแบบจังหวะแบบซ้ำทวน (Ostinato) ได้ถึงจะมีครูหรือ
เคลื่อนไหวร่างกายได้สอดคล้องกับความซ้ำเร็วของเพลงที่เปลี่ยนแปลง	สามารถเคลื่อนไหวร่างกายตามเพลงได้สอดคล้องกับจังหวะซ้ำจังหวะเร็วของเพลงที่เปลี่ยนแปลง	สามารถเคลื่อนไหวร่างกายตามเพลงได้สอดคล้องกับจังหวะซ้ำจังหวะเร็วของเพลงที่เปลี่ยนแปลงได้ถ้าทำพร้อมกับครูและเพื่อน	สามารถเคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะซ้ำจังหวะเร็วของเพลงได้ แต่ต้องมีครูหรือเพื่อนคอยชี้แนะ	ไม่สามารถเคลื่อนไหวร่างกายให้สอดคล้องตามจังหวะซ้ำจังหวะเร็วของเพลง ถึงจะมีครูหรือเพื่อนคอยชี้แนะ
บอกความรู้สึกที่ได้รับจากความซ้ำเร็วจังหวะของเพลงที่เปลี่ยนแปลง	สามารถบอกความรู้สึกของคนที่ได้รับจากความซ้ำเร็วจังหวะของเพลงที่เปลี่ยนแปลง	สามารถบอกความรู้สึกของคนที่ได้รับจากความซ้ำเร็วจังหวะของเพลงที่เปลี่ยนแปลง	สามารถบอกความรู้สึกของคนที่ได้รับจากความซ้ำเร็วจังหวะของเพลงที่เปลี่ยนแปลง	ไม่สามารถบอกความรู้สึกของคนที่ได้รับจากความซ้ำเร็วจังหวะของเพลงที่เปลี่ยนแปลง

จุดประสงค์ที่ใช้ ประเมิน	พฤติกรรมชีวิต			
	ทำได้ดีมาก	ทำได้ดี	ทำได้บ้าง	ทำไม่ได้
	ได้อย่างรวดเร็ว	ได้แต่ใช้เวลาคิ นนาน	ได้ แต่ต้องมีครู หรือเพื่อนคอย ชี้แนะ	ได้ ถึงจะมีครู หรือเพื่อนคอย ชี้แนะ



ภาคผนวก ค

แผนภูมิภาพแสดงท่าทางประกอบคำคล้องจอง



คำคล้องจองกระต่ายกับเต่า



กระต่ายน้อย



หุยวน่ารัก



ชอบกินผักอยู่ในท่งนา



เจ้าเต่าตัวมเตี้ยมเข้ามา



เจ้าเต่าตัวมเตี้ยมเข้ามา



กระต่ายน้อยคอยทำ



ยื่นผักให้กิน

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาววิภาวดี นครขวาง
วัน เดือน ปี เกิด	19 กรกฎาคม 2520
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
ประวัติการศึกษา	สถาบันราชภัฏอุดรธานี, 2538 – 2542 ครุศาสตร์บัณฑิต (ดนตรีศึกษา) มหาวิทยาลัยมหิดล, 2551 ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาดนตรีศึกษา
ตำแหน่งและสถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์บำรุง สำนักงานคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา นครราชสีมา เขต 7 ตำแหน่ง : ครู คศ.1
ที่อยู่	128/14 ซอยจันทร์สว่าง ถนนบ้านเหล่า ตำบลหมากแข้ง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี 41000 E-mail : nok_mued@hotmail.com